

Programmabegroting Dongen 2022-2025

**Ruimte
voor de toekomst**

Ruimte voor de toekomst

Voor u ligt de laatste begroting van deze bestuursperiode. Een bestuursperiode die voor een groot deel in het teken stond van financiële tegenwind. Eind 2018 bleek dat er financieel zwaar weer op komst was. De eerste helft van 2019 is benut om een zestal visies op te stellen en een pakket aan ombuigingen samen te stellen. Ombuigingen met als doel om een gezonde financiële positie te bewerkstelligen. Met de indiening van de sluitende begrotingen voor 2020 en 2021 is dat gelukt. En dit heeft er mede voor gezorgd dat we nu een sluitende solide begroting voor de periode 2022 – 2025 kunnen voorleggen.

Vertrouwen

Ondanks de ombuigingen hebben we de afgelopen jaren veel voor elkaar gekregen. We hebben veel voor de kiezen gehad en we hebben lastige keuzes moeten maken met elkaar. Ons beleid en de zes visies, vastgesteld door uw raad, zijn we daarbij nooit uit het oog verloren. We zijn blijven investeren in de omgeving, het onderwijs en de openbare ruimte van Dongen, 's Gravenmoer en Klein-Dongen-Vaart. Er zijn grote financiële stappen gezet, waardoor het huishoudboekje op orde is. Voor u ligt een sluitende begroting. Nieuwe ombuigingen of lastenverzwaring zijn niet nodig. Daarnaast zetten we een flinke stap in de verbetering van de schuldquote en blijft de stijging van de woonlasten beperkt. Dat geeft ons het volste vertrouwen dat we de uitdagingen van de toekomst, samen met een betrokken en bevoegde organisatie, aan kunnen gaan.

Ruimte voor de toekomst

De financiële slagen die we de voorgaande jaren hebben gemaakt, bieden een solide basis en ruimte om verder te bouwen aan Dongen in een nieuwe bestuursperiode. Een nieuwe bestuursperiode waarin er door de maatregelen in de afgelopen jaren, ruimte is voor ontwikkelingen. Zo willen we in 2022 starten met de ontwikkeling van de Integrale Kind Centra (IKC's) in Dongen en 's Gravenmoer, gaat er gewerkt worden volgens de nieuwe inkoopstrategie binnen het sociaal domein, worden de wijkuitvoeringsplannen ten behoeve van de transitievisie warmte verder uitgewerkt en wordt gestart met de doorontwikkeling in het sociaal domein. Ook zijn we op 1 juli 2022 klaar voor de start van de implementatie van de Omgevingswet en we gaan verder met de vaststelling van de Omgevingsvisie. Daarnaast gaan we de woningbouw aan de Noorderlaan en Waspikse weg verder ontwikkelen. Het uiteindelijke doel is een veilige, prettige en duurzame omgeving waar het fijn wonen, werken, leven en verblijven is. Een omgeving waar jong en oud zich mentaal en fysiek kan ontwikkelen.

Ruimte voor herstel

Ook 2021 stond, net als 2020, voor een groot deel in het teken van de coronacrisis. Lokaal, nationaal en internationaal hebben we te maken met ingrijpende veranderingen die van invloed zijn op sociaal, economisch en maatschappelijk vlak. De lokale samenleving heeft zich ook tijdens het vervolg van de coronacrisis veerkrachtig getoond. Inwoners, ondernemers en verenigingen zijn vindingrijk en doen wat ze kunnen binnen de soms beperkte mogelijkheden. De coronacrisis is nog niet voorbij, maar nu de vaccinatiegraad hoog is en de samenleving stap voor stap weer open gaat, is er ruimte voor onze lokale samenleving om te herstellen. Belangrijke thema's zijn daarbij: Achterstanden binnen het onderwijs, een verslechterde gezondheid, financiële problematiek, minder beweging en mensen met psychische problemen. We bieden daarom meer ruimte voor sport en bewegen in de openbare ruimte en we versterken het onderwijs door de middelen van het Nationaal Plan Onderwijs in te zetten om de achterstanden in het onderwijs in te halen. Ook zetten we in op extra middelen binnen het veiligheidsdomein. Dit doen we onder andere door het continueren van de extra boea's voor een jaar.

Ruimte voor een vitale lokale democratie

In 2022 blijven we, samen met uw raad, zoeken naar verandering en verbetering binnen de lokale democratie. Verbeteren in relaties met (groepen) inwoners, (groepen) ondernemers, (sport)verenigingen, culturele instellingen, scholen, belangengroepen, ouderen en jongeren. In de zoektocht naar democratische vernieuwing, speuren we samen met uw raad naar een vitale lokale democratie. Met als uitkomst praktische oplossingen om de lokale democratie beter te laten functioneren. Eén van de voorbeelden hiervan is het Ronde Tafelgesprek waarmee we het laagdrempelige en kleinschalige gesprek met inwoners faciliteren. We leggen nog dit jaar het fundament, in 2022 kan de nieuwe gemeenteraad voortbouwen op die opbrengsten.

Daarnaast loopt de governance discussie in de regio Hart van Brabant. Hierin is een van de speerpunten een betere verbinding met gemeenteraden, inwoners en partners. In 2022 wordt onder andere een regiocommissie ingesteld, gaan we werken met een kernagenda en worden verbeteringen rond de informatievoorziening doorgevoerd.

Ruimte voor invulling van de visies

In juli 2019 heeft de gemeenteraad zes visies vastgesteld: sociaal domein, openbare ruimte, duurzaamheid, sport, onderwijs en lokale economie. De begroting 2022 vormt mede het uitvoeringskader voor de plannen en projecten die voortkomen uit deze visies. We noemen hier een aantal in het oog springende onderwerpen.

Visie Onderwijs

In Dongen bieden we kinderen en jongeren in de leeftijd 0 tot 18 jaar de kans om zich dicht bij huis optimaal te ontwikkelen en talenten te benutten. We bieden goede voorzieningen voor kinderopvang, onderwijs, sport, cultuur en zorg. Daar zijn we trots op en vanuit daar bouwen we verder. In 2022 starten de voorbereidingen voor de bouw van IKC Beljaart, IKC J.J. Anspachschool en IKC 's Gravenmoer. Voor IKC Biezen start de voorbereiding met een programma van eisen. Samen met onze JOGG-partners leggen we in 2022 het accent op het stimuleren van een gezond overblijfsbeleid op scholen en het organiseren van extra beweegaanbod als verlengde schooldagactiviteit.

Visie Sociaal domein

We vinden het belangrijk dat inwoners een goede gezondheid ervaren en wonen in een stabiele en veilige thuissituatie. Dat ze zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving en hiervoor de regie zoveel mogelijk zelf pakken. We implementeren en geven uitvoering aan de nieuwe regionale inkoop jeugdzorg en Wmo begeleiding per juli 2022. Normalisering van zorg en een kwalitatief en overzichtelijk zorgveld van aanbieders zijn hierbij belangrijke pijlers. De contouren van een dorpssteam worden vertaald naar een plan van aanpak implementatie dorpssteam en we starten met de organische groei ervan. Dit doen we samen met onze maatschappelijke partners. We ontwikkelen een nieuwe beleidsvisie jeugdzorg waarin op zoek wordt gegaan naar een houdbare balans om de tekorten in de jeugdzorg te beperken én jeugdigen die dat nodig hebben de benodigde ondersteuning te bieden. We waarderen de inzet van mantelzorgers en vrijwilligers en ondersteunen ze waar mogelijk, met de mantelzorgbon.

Sportvisie

We voeren de activiteiten uit het Lokaal Sportakkoord uit. Zodat er structureel een sterker beweegaanbod is. Daarbij richten we ons ook op het betrekken van private partners die mogelijk een rol kunnen spelen bij het faciliteren van activiteiten. Daarnaast willen we nieuwe doelgroepen in Dongen bereiken die nog geen of weinig gebruik maken van het huidige beweegaanbod. De toplaag van de atletiekbaan van Atledo wordt gerenoveerd en er wordt gestart met de uitbreiding van de capaciteit op Sportpark De Biezen. Om bewegen in de openbare ruimte te stimuleren, wordt er gewerkt aan samenwerkingsvormen tussen onderwijs, sport, verenigingen en andere maatschappelijke organisaties.

Visie Openbare ruimte

Het belang van een goede inrichting van de openbare ruimte, is tijdens de coronacrisis nog maar eens gebleken. Inwoners ontspannen, sporten en ontmoeten elkaar er. Een toekomstbestendige openbare ruimte is veilig, toegankelijk en multifunctioneel ingericht met aandacht voor groen en biodiversiteit. Bij de keuzes en inrichting van de openbare ruimte houden we hier rekening mee. We zorgen voor goede afstemming en stimuleren samenwerking met partijen in het onderwijs, sport en verenigingen.

Visie Duurzaamheid

In 2022 zetten we volgende stappen in de uitvoering van de Regionale Energie en Klimaat Strategie (REKS) door vast te stellen welke wijk, buurt of straat het meest kansrijk wordt geacht om van het aardgas te worden gehaald. Om vervolgstappen te kunnen zetten in de komende jaren, zijn we afhankelijk van financiering van het rijk. In 2022 wordt duurzaamheid doorgevoerd bij de nieuwbouw van de IKC's door Bijna Energieneutrale Gebouwen (BENG) te realiseren.

Daarnaast worden bewoners gestimuleerd om hun afval beter te scheiden, waardoor minder aanbod van restafval en een hoger aanbod grondstoffen ontstaat. We maken inwoners meer bewust van het juist scheiden van afval en we helpen hen daar ook bij. Dit doen we door middel van goede voorlichting. In 2021 is al een grote slag gemaakt om het restafval terug te dringen.

Onze doelstelling voor 2022 is maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar. Deze doelstelling staat sinds de coronacrisis wel onder druk. Veel inwoners werken structureel meer thuis en dat zorgt voor meer huishoudelijk restafval.

Economische visie

We willen een aantrekkelijke plek blijven voor bedrijven om zich te vestigen of om gevestigd te blijven. Om dit te bereiken, investeren we in contacten met ondernemers. Op die manier inventariseren we de behoeftes en bekijken we waarin we ondernemers kunnen faciliteren. We zijn een sparringpartner en facilitator voor bedrijven. In 2022 voeren we de eerste ambities van het accountplan uit en bestendigen we de samenwerking met VOCD en Leer Dongen Kennen.

In 2022 komt een intensievere samenwerking tot stand tussen onze accountmanager bedrijven en Dongen Werkt! en het regionale Werkgeversservicepunt Midden-Brabant. Kansen en mogelijkheden voor de inzet van inwoners in een uitkeringssituatie of met een beperking, worden op die manier meegenomen in gesprekken met ondernemers. Vanaf januari 2022 voeren we de nieuwe Wet Inburgering uit, waarbij inburgering direct gelinkt wordt aan werk. We zetten het instrument 'Digitaal Poorttraject' voort en zetten in op arbeidsmobiliteit. Dit doen we onder andere door te investeren in het regionale Leerwerkloket.

Ruimte voor nieuw beleid

In deze programmabegroting wordt ook op verschillende terreinen ruimte gegeven aan de nieuwe raad en het nieuwe college voor nieuw beleid. Het gaat onder meer om de invulling van het toerismebeleid, de besteding van de middelen voor onderwijsachterstanden, de invulling van de omgevingsvisie, de standpuntbepaling ten aanzien van deelname aan het Publiek Ontwikkelbedrijf in het kader van de REKS en een nieuw vast te stellen subsidiebeleid. Verschillende mogelijkheden om tot nieuwe, inhoudelijke keuzes te komen.

Financieel meerjarenperspectief

De afgelopen jaren heeft de focus gelegen op het op orde brengen van de begroting. Met een omvangrijk ombuigingspakket is dit structureel en duurzaam gelukt. We bieden uw raad ook voor de periode 2022-2025 een meerjarig sluitende begroting aan. In deze meerjarenbegroting maken we daarnaast een start met de verbetering van de schuldpositie en solvabiliteit.

Sluitende begroting

In de vorige begroting hebben we u gewezen op de nodige (financiële) risico's die de positie van onze gemeenten bedreigden. Die situatie is niet gewijzigd. De huidige vooruitzichten rondom de effecten van de herverdeling van de Algemene Uitkering zijn iets rooskleuriger dan vorig jaar. Daar staat tegenover dat er een aantal grootschalige (wets)wijzigingen in aantocht is, waarvan de financiële effecten op voorhand lastig te voorspellen zijn. Het gaat bijvoorbeeld om de invoering van de Omgevingswet, de nieuwe Wet Inburgering, de aankomende inkoop binnen het sociaal domein en de implementatie van het dorpssteam. 2022 wordt hierin een belangrijk jaar. Op basis van de eerste daadwerkelijke effecten, kan voor de jaren erna een inschatting worden gemaakt van de structurele gevolgen voor de begroting. In het Financieel Perspectief gaan we nader in op de belangrijkste ontwikkelingen binnen de begroting.

Beperking schuldgroei

In het jaar 2021 is in de raad veelvuldig gesproken over de schuldpositie en de mogelijkheden de groei van de gemeentelijke schulden te beperken. Bij de Kadernota is daarbij door uw raad een maximum voor de schuldquote gesteld van 140% voor de komende jaren, aflopend naar 130% in 2028. Op 9 en 16 september jl. heeft uw raad keuzes gemaakt en besluiten genomen die nodig zijn om binnen dat kader te blijven. Die keuzes zijn verwerkt in de nu voorliggende begroting.

Verbetering solvabiliteit

Tegelijkertijd starten we in de komende begroting met een verbetering van de solvabiliteit. De solvabiliteit is een graadmeter voor de vermogenspositie van de gemeente en geeft aan in welke mate we in staat zijn financiële tegenvallers op te vangen. In deze begroting stellen we voor het jaar 2022 een storting voor van € 1 miljoen in de algemene reserve van de gemeente. Ruimte voor een structurele storting is er binnen de huidige begroting en het huidige takenpakket niet. Dit vergt een integrale afweging van taken en middelen. Wij zien een belangrijke rol voor de nieuwe raad en het nieuwe college voor een dergelijk takendebat.

Stijging woonlasten blijft beperkt

Deze sluitende begroting, inclusief solvabiliteitsverbetering, wordt u voorgelegd zonder extra verhoging van de woonlasten. In deze begroting stellen we voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing op hetzelfde niveau te houden als in 2021. De gemiddelde OZB stijgt met 16 euro. Dit komt enerzijds doordat de eenmalige korting uit 2021 komt te vervallen en anderzijds omdat rekening wordt gehouden met inflatie.

Waakzaamheid

Met het op orde brengen van de begroting, het beperken van de schuldgroei en de verbetering van de solvabiliteit, zetten we grote stappen in de verbetering van de financiële positie. Toch is waakzaamheid geboden en moeten we kritisch blijven op elke uitgave die we doen. De begroting omvat de nodige onzekerheden en verbetering van de schuldpositie en de solvabiliteit is een traject van vele jaren. Dit vraagt om begrotingsdiscipline voor raad, college en organisatie, voor nu en de komende jaren.

Septembercirculaire

Op 21 september jl. is de septembercirculaire verschenen. Zoals aangegeven in de Kadernota 2022 verwerken we deze niet meer in de begroting. We zullen u zoals gebruikelijk zo spoedig mogelijk informeren over de uitkomsten van deze circulaire. Hierbij gaan we ook in op de financiële verwerking in de begroting.

Tot slot

We hebben in de afgelopen jaren verschillende financiële uitdagingen moeten overwinnen. Die uitdagingen hebben het gemeentebestuur gedwongen om keuzes te maken. En die keuzes zijn lang niet altijd makkelijk geweest. Maar die keuzes leiden er nu wel toe dat er een stabiele en solide begroting ligt. Voor 2022 en voor het meerjarenperspectief 2023-2025. En die keuzes hebben ertoe geleid dat Dongen, 's Gravenmoer en Klein-Dongen-Vaart nooit 'op slot' zijn gegaan. Wij zijn blijven investeren in onze gemeente. Met tevredenheid en trots kijken wij terug op dit resultaat.

Met deze begroting zenden wij ook een signaal uit. Het signaal 'blijf waakzaam'. De financiën zijn op orde, maar er zijn onzekerheden die daar verandering in kunnen brengen. Onzekerheden binnen de begroting, zoals de financiën voor jeugd en Wmo. Maar ook onzekerheden binnen de samenleving, zoals de effecten van de coronacrisis op de samenleving.

Deze begroting stelt de gemeenteraad, die in maart 2022 wordt gekozen, in staat om vanuit daar nieuwe plannen voor de toekomstige bestuursperiode te maken. Met deze begroting is daarvoor ruimte. Wij geven de gemeenteraad daarbij in overweging om vroeg in de bestuursperiode een takendebat op te starten. Om vanuit daar verder te bouwen aan onze prachtige gemeente.

Burgemeester en wethouders van Dongen,
De secretaris,

De burgemeester,

mr. H.L.M. van Noort

drs. M.C. Starmans-Gelijns

Financieel Perspectief 2022-2025

Nadat de gemeente Dongen in het najaar van 2019 als gevolg van tekorten in met name het sociaal domein geconfronteerd werd met financieel zwaar weer, is in korte tijd een omvangrijk bezuinigingspakket doorgevoerd. Vanaf de Programmabegroting 2020 is daarmee een sluitende begroting gepresenteerd. Het jaar 2020 is zelfs afgesloten met een fors positief resultaat. Ook voor komende periode, 2022-2025, is het college erin geslaagd een sluitende begroting voor te leggen aan de gemeenteraad. Hiermee kan gesteld worden dat de begroting structureel en reëel op orde is.

Algehele financiële positie

In onderstaande tabel is het begrotingssaldo (voor en na mutaties van de reserves). Zoals te zien is, presenteert het college voor 2022 een positief saldo voor reservemutaties van € 1.308.000. Doordat (per saldo) een bedrag van € 770.000 wordt toegevoegd aan de reserves (vanuit de begroting), ontstaat een positief begrotingssaldo (na reservemutaties) van € 538.000. De toevoeging aan de reserves wordt hoofdzakelijk verklaard door een storting in de algemene reserve ter verbetering van de solvabiliteit.

Belangrijkste financiële cijfers	2022	2023	2024	2025
Begroting				
Begrotingssaldo voor reservemutaties (x € 1.000)	1.308	423	462	40
-/- Reservemutaties (x € 1.000)	770	-83	-81	-68
Begrotingssaldo na reservemutaties (x € 1.000)	538	506	543	108
Kengetallen				
Structurele exploitatieruimte	1,9%	0,7%	0,5%	0,1%
Solvabiliteit	12,0%	10,5%	10,9%	11,4%
Netto schuldquote	113%	146%	138%	131%

Tevens is in de tabel de ontwikkeling van de solvabiliteit en de netto schuldquote opgenomen. We zijn ook in financieel lastige tijden blijven investeren in een leefbaar Dongen. Wel zijn deze zomer noodzakelijke, maar pijnlijke keuzes gemaakt in de investeringsambities. Een dreigende groei van de schuldquote naar meer dan 150% is daarmee afgebogen. Met deze ingrepen is een schuldquote van 130% in 2028 haalbaar. Dit is conform het kader dat de gemeenteraad in juli 2021 heeft meegegeven bij de behandeling van de Kadernota 2022. Uit recente actualisatie van de grondexploitaties blijkt dat de netto schuldquote in 2023 hoger uitvalt dan eerder verwacht. Dit is het gevolg van vertraging in de planning van opbrengsten uit grondverkoop aan de Noorderlaan van 2023 naar 2024. Dit zorgt voor een tijdelijk kleinere omvang van de baten, waardoor de schuldquote hoger uitvalt. In 2024 valt de schuldquote daardoor juist lager uit. Op de lange termijn heeft deze tijdelijke verschuiving van baten geen effect op de schuldquote.

Tegelijkertijd zet het college een eerste stap in de verbetering van de solvabiliteit. De solvabiliteit geeft het aandeel weer van het eigen vermogen binnen het totale vermogen van de gemeente. Bij de behandeling van de Kadernota 2022 heeft de raad verzocht jaarlijks te streven naar een storting van € 1 tot 1,5 miljoen in het eigen vermogen, om zodoende de solvabiliteit te verbeteren. Voor het jaar 2022 is het college erin geslaagd deze storting van € 1 miljoen vanuit de begroting mogelijk te maken. Voor de jaren na 2023 is het aan de nieuwe raad en het nieuwe college om ruimte te vinden binnen de begroting. Een takenanalyse kan hierbij zorgen voor extra inzichten. Om de nieuwe raad hierin niet voor de voeten te lopen, heeft het college ervoor gekozen voor de jaren na 2022 niet zelf op zoek te gaan naar ruimte door het schrappen van taken.

In paragraaf B is de ontwikkeling van de financiële positie in breder perspectief beschouwd.

Financieel meerjarenperspectief

In de eerste bestuursrapportage van 2021 (Berap 2021-1) hebben we u geïnformeerd over het actuele meerjarenbeeld van de gemeentelijke begroting. Dit beeld is het startpunt geweest voor het opstellen van het nieuwe financieel perspectief in deze begroting. Hierna is de verhoging van de algemene

uitkering uit de meicirculaire 2021 verwerkt. Uw raad is eerder (Raadsinformatiebrief 36, 23 juni 2021) geïnformeerd over de uitkomsten hiervan.

In onderstaande tabel worden de mutaties weergegeven die in de begroting zijn verwerkt per categorie. Mutaties met een omvang van meer dan € 50.000 worden hierbij afzonderlijk weergegeven en toegelicht. In de programmahoofdstukken worden per thema de mutaties toegelicht.

Financieel Perspectief (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
<i>Perspectief conform Berap 2021-1</i>	17	652	704	704
Meicirculaire 2021 gemeentefonds	1.169	459	333	417
<i>Autonome mutaties</i>				
Indexering subsidies en contracten	-370	-369	-369	-369
Indexering gemeenschappelijke regelingen	-65	-89	-97	-99
Ontwikkeling kapitaallasten	550	619	448	138
Ontwikkeling sociale lasten personeel	-377	-377	-377	-377
Cao-ontwikkeling	-300	-300	-300	-300
Kostenontwikkeling Wmo	-309	-309	-184	-184
Kostenontwikkeling Jeugdzorg	150	150	150	150
Inflatieontwikkeling OZB	64	64	64	64
Overige autonome ontwikkelingen	-60	-63	-56	-69
Totaal autonome mutaties	-717	-673	-772	-1.046
<i>Ruimtevragers</i>				
Beheerkosten De Cammeleur	-100	-100	-100	-100
Uitbreiding formatie en inhuur	-381	-250	-55	-55
Verlaging opbrengst toeristenbelasting	-60	-60	-60	-60
In- en uitvoering Wet Open Overheid	-103	-115	-128	-141
Openbare verlichting in exploitatie	-150	-150	-150	-150
Bomenbeleidsplan in exploitatie	-103	-102	-104	-104
Overige ruimtevragers	-326	-275	-265	-354
Totaal ruimtevragers	-1.223	-1.052	-862	-964
<i>Ruimtebieders</i>				
Arbitragemiddelen Jeugdzorg	1.643	1.038	955	855
Bijdrage WLZ pilot Community Care Dongen	125			
Overige ruimtebieders	23	81	136	142
Totaal ruimtebieders	1.791	1.120	1.091	997
<i>Mutatie reserveringen</i>				
Vrijval reservering herverdeling gemeentefonds	500			
Storting solvabiliteitsverbetering	-1.000			
Totaal mutatie reserveringen	500	0	0	0
Begrotingssaldo na reservemutaties	538	506	543	108

Autonome ontwikkelingen

In de meerjarenbegroting 2022-2025 zijn diverse autonome ontwikkelingen verwerkt. Dit betreft mutaties waarop we als gemeente niet of nauwelijks invloed kunnen uitoefenen. Het gaat hierbij om:

- Indexering subsidies en contracten: Subsidiebudgetten en veel contracten (bijvoorbeeld binnen de zorg) stijgen met het landelijk inflatiepercentage. Deze bedraagt voor 2022 1,6%. Hierdoor nemen onze uitgaven toe.
- Bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen: De bijdrage aan de meeste gemeenschappelijke regelingen volgt uit de besluitvorming in het algemeen bestuur van de betreffende regeling.
- Bijstelling van de kapitaallasten: De kapitaallasten zijn herijkt op basis van het bijgestelde investeringsplan 2022-2025. Hierbij is gerekend met een rekenrente van 0,75% (was 1%). De lagere rekenrente leidt tot lagere kapitaallasten. Ook het feit dat er keuzes zijn gemaakt binnen het investeringsvolume heeft een positief effect op het meerjarenperspectief 2022-2025.
- Sociale lasten personeel: De personeelslasten zijn bepaald op basis van de actuele inzichten per 1 juli 2021. De stijging wordt veroorzaakt door hogere sociale premies.
- Cao-ontwikkeling personeel: De huidige cao Gemeenten liep af op 1 januari 2021. De onderhandelingen zijn dit voorjaar opgeschort. Uit voorzichtigheid is voor 2022 gerekend met een cao-stijging van € 300.000 (2% stijging bruto loon).
- Kostenontwikkeling Wmo: De kostenontwikkeling binnen de Wmo is de afgelopen jaren grillig geweest. Ook in 2021 zijn er weer grote budgetafwijkingen geweest, zowel positief als negatief. Hieronder is aangegeven welke mutaties per Wmo categorie zijn verwerkt:
 - Wmo begeleiding: De kosten voor Wmo begeleiding vielen in 2021 hoger uit dan begroot (zie berap 2021-2). Samen met hogere kosten per cliënt leidt dit tot een structurele tegenvaller van aanvankelijk € 325.000. Na 2023 neemt de tegenvaller naar verwachting af door de nieuwe inkoop.
 - Wmo hulp bij het huishouden: Een stijging van de cliëntaantallen leidt tot een structurele tegenvaller van € 160.000.
 - Wmo vervoersvoorzieningen: De doorwerking van de meevaller die bij berap 2021-2 is verwerkt. De meevaller wordt enerzijds verklaard door de inzet van ANWB Automaatje en anderzijds door afnemend gebruik. De meevaller bedraagt € 75.000 structureel.
 - Wmo woonvoorzieningen: Het aantal aanvragen voor woonvoorzieningen neemt af (zie eveneens berap 2021-2). Dit leidt tot een structurele meevaller van € 100.000
- Kostenontwikkeling jeugdzorg: De laatste prognose van de kosten jeugdzorg voor 2021 laat een meevaller zien. Deze meevaller uit berap 2021-2 (€ 150.000) wordt in deze begroting meerjarig doorgetrokken.
- Indexering OZB: Zoals aangegeven in de Kadernota wordt bij de vaststelling van het OZB-tarief rekening gehouden met de inflatie. Dit betekent dat de opbrengst meerjarig stijgt met de inflatie (1,6%).

Ruimtevragers

Naast de autonome ontwikkelingen is sprake van beleidsintensiveringen oftewel ruimtevragers. Het kan hier gaan om nieuw beleid, maar doorgaans is sprake van een uitbreiding of het simpelweg duurder worden van bestaand beleid. Dit kan lokaal geïnitieerd zijn, maar even goed kan het gaan om landelijke wetgeving. De belangrijkste ruimtevragers worden hieronder toegelicht:

- Beheerkosten De Cammeleur: In mei 2021 is de uitgangspuntennotitie Cammeleur-concept 3.0 in de raad vastgesteld. In deze notitie was reeds melding gemaakt van een verwachte toename van de beheerkosten. Met het recente onderzoek van Bureau Culturele Zaken naar de verschillende beheervormen is een nader beeld ontstaan van de extra benodigde kosten. In deze begroting wordt hiervoor structureel € 100.000 extra vrijgemaakt.
- Uitbreiding formatie en inhuur: In de Kadernota is aangegeven dat een structurele uitbreiding van de personele capaciteit noodzakelijk is om de uitvoering en dienstverlening op peil te houden. Dat voorstel is in deze begroting nader uitgewerkt. Meer informatie hierover is opgenomen in paragraaf E (Bedrijfsvoering). Het college stelt voor te kiezen voor een combinatie van een structurele uitbreiding en tijdelijke ondersteuning. Hierbij wordt tevens voor een tweetal specifieke (tijdelijke) functies gebruik gemaakt van externe inhuur.
- Verlaging opbrengst toeristenbelasting: In mei 2021 is de verordening op de heffing en inning van toeristenbelasting in Dongen vastgesteld in de gemeenteraad. Zoals daarbij aangegeven ligt de opbrengst € 60.000 lager dan waarmee in de begroting rekening was gehouden. De begroting 2022 is hierop structureel aangepast.

- In- en uitvoering Wet Open Overheid: In 2022 treedt de Wet Open Overheid in werking. In de meicirculaire 2021 zijn ter compensatie extra incidentele en structurele middelen toegekend. In het najaar van 2021 wordt een plan van aanpak voor de invoering van de Wet Open Overheid opgesteld.
- Openbare verlichting en Bomenbeleidsplan in exploitatie: Bij de behandeling van de notitie Uitwerking Kadernota-besluit Schuldquote is door de raad ingestemd met het voorstel de uitgaven voor openbare verlichting en het bomenbeleidsplan niet langer uit het investeringsplan maar direct uit de exploitatie te bekostigen. In deze begroting is dit voorstel geëffectueerd.

Ruimtebieders

Tegenover de ruimtevragers staan ook enkele ruimtebieders.

- Arbitragemiddelen Jeugdzorg: In mei 2021 heeft een arbitragecommissie uitspraak gedaan in een geschil tussen het rijk en de VNG over de financiering van de jeugdzorg. Het huidige demissionaire kabinet heeft de middelen voor 2022 toegekend conform uitspraak. Besluit over toekenning van extra middelen na 2022 wordt overgelaten aan een nieuw kabinet. Conform landelijke afspraak tussen de provincies en het Rijk mag in de gemeentelijke begrotingen 75% van het vastgestelde bedrag als baat verwerkt worden. Hierop is de reeds in de vorige begroting opgenomen stelpost Uitkomst Onderzoek Jeugdzorg (ter grootte van € 325.000) in mindering gebracht.
- Bijdrage WLZ pilot Community Care Dongen (CCD): De meerkosten, die wij door uitvoering van de pilot Community Care Dongen binnen de Wmo in 2022 maken, worden door het ministerie van VWS gecompenseerd. Voor 2022 gaat het om een bedrag van ruim € 125.000.

Mutatie reserveringen

Binnen de toevoegingen of onttrekkingen aan de (algemene) reserve vinden twee belangrijke wijzigingen plaats.

- Vrijval reservering herverdeling gemeentefonds: Reeds enige jaren wordt gesproken over een herverdeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Die herverdeling kan erg nadelig uitpakken voor de gemeente Dongen. Vorig jaar werd het nadelige effect becijferd op € 2,6 miljoen. Om die reden is destijds voor de jaren 2021 en 2022 een storting gedaan in de algemene reserve, vanuit de gedachte dat daarmee in de eerste jaren de nadelige effecten opgevangen kunnen worden. Inmiddels is het herverdelingsvoorstel aangepast. De huidige inschatting van het nadelige effect bedraagt € 600.000. Besluitvorming over het voorstel is doorgeschoven naar het nieuwe kabinet. Gezien de kleinere impact kan een de risicoreservering voor het jaar 2022 achterwege blijven. Die voorgenomen storting van € 500.000 valt daarom vrij.
- Storting solvabiliteitsverbetering: Bij de vaststelling van de Kadernota is door de raad besloten jaarlijks te streven naar een storting van € 1 tot 1,5 miljoen in de algemene reserve ter verbetering van de solvabiliteit. Voor het jaar 2022 heeft het college ruimte gevonden voor een (eenmalige) bijdrage van € 1 miljoen. We bekijken van jaar tot jaar of een dergelijke bijdrage haalbaar is. Het huidige beeld geeft geen ruimte voor een structurele storting. De nieuwe raad en een nieuw college kan op basis van een takendiscussie besluiten over een structurele storting.

Beoordeling structureel begrotingssaldo

Voor de beoordeling van het structurele begrotingssaldo moeten de incidentele baten en lasten worden gecorrigeerd. Daarnaast dienen conform richtlijn van de provincie de kapitaallasten in het lopende jaar extracomptabel te worden toegerekend aan het saldo. Deze kapitaallasten worden niet daadwerkelijk geboekt.

In onderstaande tabel is het gecorrigeerde saldo weergegeven. Hieruit blijkt dat er sprake is van een structureel sluitende begroting.

Structureel begrotingssaldo (x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Begrotingssaldo na reservemutaties	538	506	543	108
Saldo van incidentele baten en lasten	919			
Correctie kapitaallasten	-224	-69	-201	-66
Structureel begrotingssaldo	1.233	437	343	42

Vaststellingsbesluit

De gemeenteraad van Dongen;
Gelet op het Besluit Begroting en Verantwoording;
Gelezen de concept programmabegroting 2022-2025;

Besluit:

1. De Programmabegroting 2022-2025 vast te stellen.
2. Het bedrag voor onvoorziene uitgaven voor de Begroting 2022 vast te stellen op € 80.000.
3. De financiële begroting 2022 vast te stellen en daarmee:
 - a. Het overzicht van baten en lasten per programma.
 - b. De mutaties van de reserves voor het jaar 2022 conform pagina 110.
4. De voor 2022 in het Investeringsplan opgenomen investeringskredieten beschikbaar te stellen, met uitzondering van de kredieten voor onderwijshuisvesting.
5. De kredietvoorstellen voor onderwijshuisvesting, die via een afzonderlijk raadsvoorstel worden voorgelegd, in te wachten.
6. In te stemmen met de in de paragraaf "Lokale heffingen" voorgestelde tariefwijzigingen bij de gemeentelijke belastingen en heffingen.
7. De voorstellen tot wijziging van de verschillende belastingverordeningen met bijbehorende tarieventabellen, in overeenstemming met de in deze begroting opgenomen tarieven, in te wachten.

Dongen, 11 november 2021

DE RAAD VOORNOEMD,

Voorzitter,

Griffier,

Inhoudsopgave

Aan onze gemeenteraad	2
Financieel Perspectief 2022-2025	6
Vaststellingsbesluit	10
Inhoudsopgave	11
Beleidsbegroting	12
Leeswijzer	13
Begroting in één oogopslag	14
Kerngegevens	15
1. Dongen leeft	16
2. Dongen zorgt	28
3. Veilig Dongen	40
4. Dongen onderneemt	47
5. Dongen dient	54
Algemene dekkingsmiddelen en overhead	65
Paragraaf A Lokale heffingen	69
Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing	74
Paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen	80
Paragraaf D Financiering	83
Paragraaf E Bedrijfsvoering	87
Paragraaf F Verbonden partijen	92
Paragraaf G Grondbeleid	101
Financiële begroting	104
Overzicht van baten en lasten	105
Uiteenzetting van de financiële positie	109
Investeringsplan	112
Bijlagen	114
Bijlage 1: Overzicht van geraamde baten en lasten per taakveld	114
Bijlage 2: Bijlage bij risicoprofiel	116

Beleidsbegroting

Opbouw van de begroting

Deze begroting bestaat uit twee delen en een aantal bijlagen. In deel 1 "Beleidsbegroting" kunt u de programma's lezen en de verplicht voorgeschreven paragrafen. In deel 2 "Financiële begroting" geven we het overzicht weer van baten en lasten, de uiteenzetting van de financiële positie en het investeringsplan.

Het programmaplan is opgebouwd aan de hand van de vijf pijlers van de toekomstvisie en de overzichten van algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien. Deze programmabegroting heeft dezelfde opzet als vorig jaar. De indeling is op basis van de vijf pijlers uit onze toekomstvisie: Dongen Leeft, Dongen Zorgt, Veilig Dongen, Dongen Onderneemt en Dongen Dient. Dat zorgt voor herkenbaarheid, uniformiteit en duidelijkheid. Een programma is onderverdeeld in een aantal thema's.

De indeling binnen de thema's is dit jaar vernieuwd. Zoals u gewend bent, vindt u in elk thema antwoord op de vragen:

- Wat willen we bereiken? Hierbij is in deze begroting onderscheid gemaakt tussen enerzijds de strategische doelstellingen (het bovenliggende doel binnen een bepaald thema) en anderzijds de beleidsdoelstellingen (de concrete doelstellingen van het beleid binnen een thema).
- Wat gaan we daarvoor doen? Deze is zoals gebruikelijk onderverdeeld in reguliere activiteiten en accenten in 2022.
- Wat mag het kosten? De kosten zijn sinds vorig jaar onderverdeeld naar taakveld, waarbij de kolom 2021 is gebaseerd op de primitieve begroting. Deze taakvelden zijn landelijk gedefinieerd en voorgeschreven.

Hieraan toegevoegd is het antwoord op de vraag welke risico's het realiseren van onze beleidsdoelstellingen in de weg kunnen staan: de beleidsrisico's. Daarnaast vindt u sinds dit jaar de beleidsindicatoren terug in de thema's. In voorgaande jaren waren de beleidsindicatoren gegroepeerd weergegeven in een bijlage. Deze bijlage is komen te vervallen.

Daarnaast zijn de verplicht voorgeschreven paragrafen opgenomen. Een paragraaf geeft een dwarsdoorsnede van de begroting vanuit een bepaald perspectief over alle programma's heen.

De begroting bevat de volgende paragrafen:

- A. Lokale heffingen
- B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- C. Onderhoud Kapitaalgoederen
- D. Financiering
- E. Bedrijfsvoering
- F. Verbonden Partijen
- G. Grondbeleid

BEGROTING 2022 IN ÉÉN OOGOPSLAG

Dit is de laatste begroting van deze bestuursperiode. Een bestuursperiode die voor een groot deel in het teken stond van financiële tegenwind. Eind 2018 bleek dat er financieel zwaar weer op komst was. De eerste helft van 2019 is benut om een zezal visie op te stellen en een pakket aan ombuigingen samen te stellen. Ombuigingen met als doel om een gezonde financiële positie te bewerkstelligen. Met de indiening van de sluitende begrotingen voor 2020 en 2021 is dat gelukt. En dit heeft er mede voor gezorgd dat we nu een sluitende solide begroting voor de periode 2022 – 2025 kunnen voorleggen.

Het college van burgemeester en wethouders

INKOMSTEN

WAAR KOMT HET GELD VANDAAN?

Het grootste deel krijgen we van het Rijk.

De rest krijgen we uit lokale inkomsten.

De totale inkomsten voor 2022 zijn begroot op € 65,1 miljoen.

HOEVEEL BETAAL IK IN 2022 AAN:

RIJOLHEFFING	
Vast bedrag	: € 175,45
AFVALSTOFFENHEFFING	
Gemiddeld huishouden	: € 344,97
ONROERENDE ZAAK BELASTING	
Bij gemiddelde WOZ-waarde € 297.000	: € 376,89

LOKALE INKOMSTEN

OZB (onroerendezaakbelasting)	€ 6,3 miljoen
Verkoop (bouw)grond	€ 3,3 miljoen
Afvalstoffenheffing	€ 3,4 miljoen
Rioolheffing	€ 2,0 miljoen
Leges (paspoorten, rijbewijzen, vergunningen)	€ 0,9 miljoen
Overige opbrengsten	€ 5,0 miljoen

RUIMTE VOOR DE TOEKOMST

- ✓ Deze begroting stelt de nieuwe gemeenteraad, die in maart 2022 wordt gekozen, en het nieuwe college in staat om nieuwe plannen te maken voor de toekomstige bestuursperiode.
- ✓ Deze begroting biedt daarvoor ruimte op verschillende terreinen, zoals de invulling van de omgevingsvisie, besteding middelen onderwijsachterstanden en een nieuw subsidiebeleid.
- ✓ Deze begroting maakt een start met de verbetering van de schuldpositie en solvabiliteit.
- ✓ Deze begroting biedt onze lokale samenleving ruimte voor herstel van de gevolgen van de coronacrisis.
- ✓ Deze begroting maakt doelbewust (vitale democratie) ruimte voor het vernieuwen en verbeteren van onze relaties met (groepen) inwoners, (groepen) ondernemers, (sport)verenigingen, culturele instellingen, scholen, belangengroepen, ouderen en jongeren.

VERTROUWEN

Ondanks de ombuigingen hebben we de afgelopen jaren veel voor elkaar gekregen. We hebben veel voor de kiezers gehad en we hebben lastige keuzes moeten maken met elkaar. Daarbij zijn we nooit uit het oog verloren: ons beleid en de zes visies op Economie, Klimaat, Onderwijs, Sport, Openbare Ruimte en het Sociaal Domein.

We zijn blijven investeren in de omgeving, het onderwijs en de openbare ruimte van Dongen, 's Gravenmoer en Klein-Dongen-Vaart. Er zijn grote financiële stappen gezet waardoor het huishoudboekje op orde is. Nieuwe ombuigingen en lastenverzwaring zijn niet nodig. Daarnaast zetten we een flinke stap richting de schuldquote en de stijging van de woonlasten blijft beperkt. Wij zien de toekomst dan ook met vertrouwen tegemoet.

René Jansen, wethouder Financien

Dongen Leeft!

Onze openbare ruimte is veilig, toegankelijk en multifunctioneel ingericht met aandacht voor groen en biodiversiteit. We zorgen voor goede afstemming en stimuleren samenwerking met betrokken partijen in onze lokale samenleving.

7.6 miljoen

Waar gaat het geld naar toe?

14.3 miljoen

Dongen Dient!

We staan klaar voor onze inwoners, ondernemers, verenigingen en werken graag met ze samen. In de openbare ruimte stellen we de klimaatopgave centraal. We communiceren snel, duidelijk en toegankelijk over onze dienstverlening, plannen en projecten.

9.9 miljoen 15.3%

Algemene dekkingsmiddelen en overhead (personeel & organisatie, ICT, verzekeringen etc.)

Dongen Zorgt!

We vinden het belangrijk dat onze inwoners een goede gezondheid ervaren en in een stabiele en veilige thuisituatie wonen. We bieden goede voorzieningen voor kinderopvang, onderwijs, sport, cultuur en zorg.

20.9 miljoen

2.3 miljoen

Veilig Dongen!

We gaan voor een zo veilig mogelijke samenleving. We trekken samen op met onze inwoners en partners in de veiligheidsketen. We versterken elkaar bij de aanpak van overlast, ondermijning, high impact crimes (zoals woninginbraak). We verbinden veiligheid en zorg.

10.1 miljoen

Dongen Onderneemt!

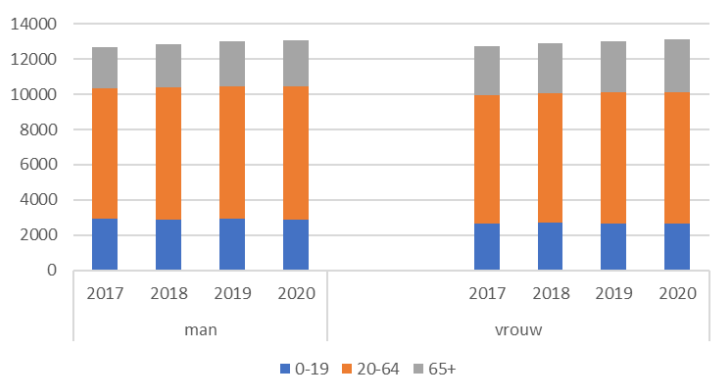
We willen een aantrekkelijke plek zijn voor bedrijven om zich te vestigen of om gevestigd te blijven. We vinden het belangrijk dat onze inwoners zoveel als mogelijk in hun eigen inkomen kunnen voorzien. We zijn een sparringpartner en zorgen daarmee voor ondersteuning en verbinding.

Voor de volledige tekst van de begroting: kijk op www.dongen.nl

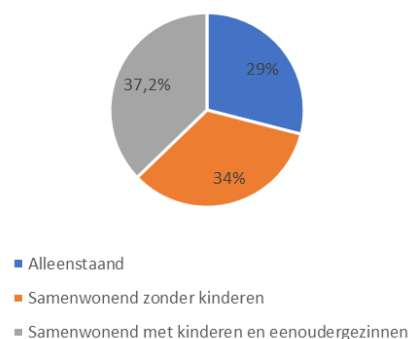

Kerngegevens

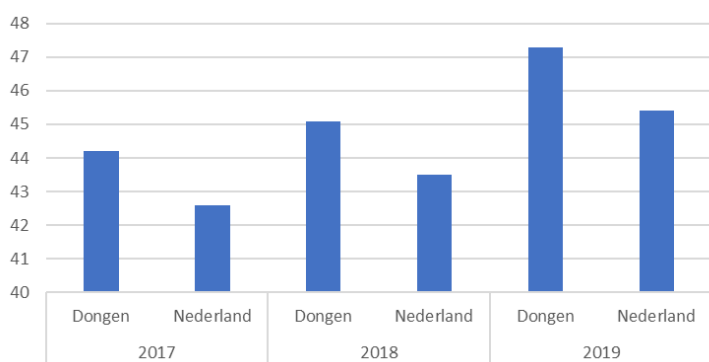
Bevolkingsopbouw

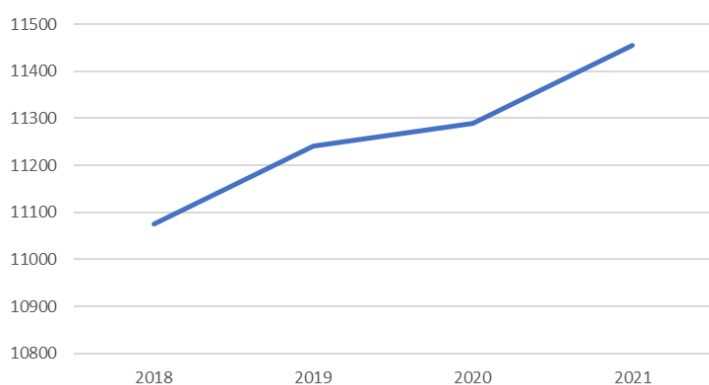
Huishoudsamenstelling

Gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden (x € 1.000)

Woningvoorraad

Dongen Leeft!

Wat willen we bereiken?

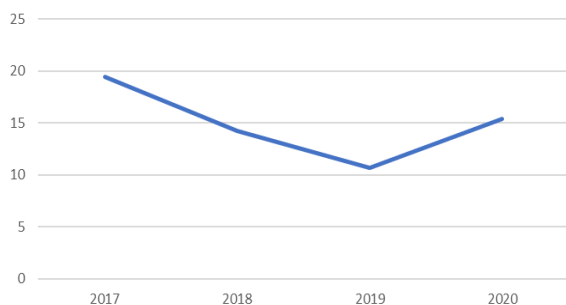
- ✓ Gezonde, vitale, veerkrachtige samenleving
- ✓ Zorg, sport, cultuur en onderwijs zijn voor iedereen toegankelijk
- ✓ Veilige, functionele openbare ruimte
- ✓ Gevarieerd aanbod wonen voor alle doelgroepen
- ✓ Dongen denkt en handelt klimaatgericht
- ✓ Meer hergebruik van materialen en inzameling van grondstoffen
- ✓ Transitie van warmte en energie naar een aardgasvrije gemeente

Wat gaan we doen?

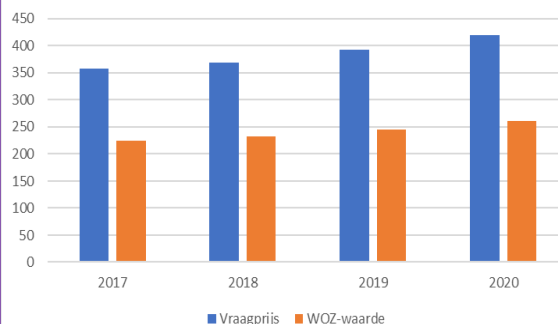
- Klaar voor uitvoering Omgevingswet op 1 juli 2022
- Vaststellen Omgevingsvisie
- Planvorming Noorderlaan en Waspikse weg
- Uitvoering geven aan Transitievisie Warmte (TVW)
- Uitvoering geven aan Regionale Energie en Klimaatstrategie (REKS)
- Bij ruimtelijke planvorming houden wij rekening met de klimaatthema's
- Inwoners bewuster maken en helpen bij hun afvalscheiding

DONGEN LEEFT

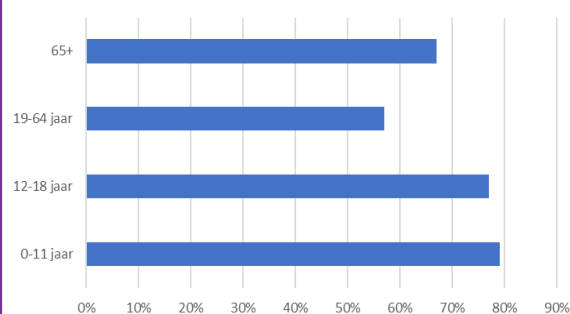
Aantal nieuw gebouwde woningen per 1000 woningen

Gemiddelde waarde per woning (x €1000)

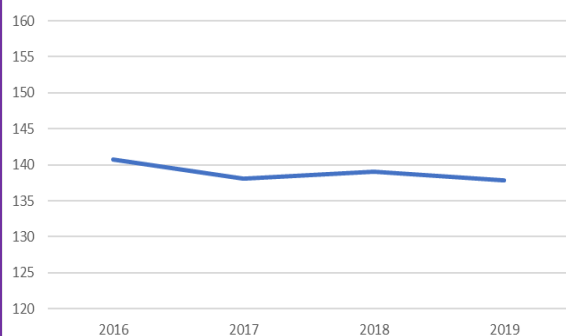

Percentage lid van een vereniging

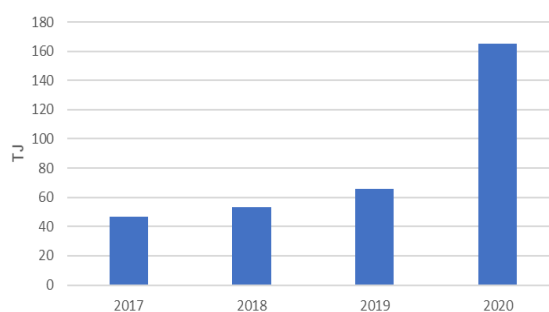

Scan de QR-code voor meer informatie.

Aantal kg huishoudelijk restafval per inwoner

Totaal bekende hernieuwbare energie (duurzaam opgewekt)

Dongen Leeft gaat over het brede terrein dat bepaalt hoe het is om in Dongen te leven. Leven gaat dan om het vinden van een duurzame eigen plek om te wonen. Maar leven is meer dan wonen. We bouwen aan een gezonde leefomgeving door te investeren in leefbare en sociale wijken en kernen. Duurzaamheid en klimaat heeft een belangrijke plaats ingenomen om prettig te kunnen leven, ook in de toekomst. Dongen is dan ook volop aan het verduurzamen. Zonnepanelen worden geplaatst, nieuwe woningen worden aardgasloos gebouwd en de bestaande gebouwde omgeving wordt verduurzaamd. Met het oog op de klimaatveranderingen zoals droogte, hittestress en hevige regenval zal Dongen investeren om onze omgeving leefbaar te houden. Dongen kent een rijk verenigingsleven. Inwoners zijn lid van sportverenigingen, bezoeken evenementen en gaan naar de bibliotheek. In de basis zijn alle ingrediënten aanwezig om Dongen ook in de toekomst de gemeente te laten zijn waar het prettig duurzaam wonen, werken, leven en verblijven is, maar waar ook onze geschiedenis en herkomst beleefbaar blijft.

Dongen Leeft is vooral een programma waarbinnen kaders worden geschapen en wordt ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen. Bij de ontwikkelingen in het maatschappelijk domein wordt (waar mogelijk) gezocht naar andere invullingen en een andere manier van werken. De instandhouding van onze duurzame en leefbare omgeving zien wij als dienstverlening aan onze inwoners. Dit is daarom opgenomen in het programma Dongen Dient.

110 Omgeving

Strategische doelstellingen

- De openbare ruimte is (verkeers)veilig en (multi)functioneel ingericht. Goede toegankelijkheid, verkeer, bewegen, beleving, ontmoeting en veiligheid komen hier samen.
- Er is een bij de omvang, aard en samenstelling van de bevolking passende woningvoorraad.
- Het is fijn wonen, werken en verblijven in Dongen.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- Vermindering van het aantal verkeersslachtoffers.
- Bij de inrichting van de openbare ruimte passen we indien mogelijk circulaire economie toe en hebben we aandacht voor groen en biodiversiteit, de inclusieve samenleving, water, duurzaamheid, recreatie en bewegen, gezondheid, tegengaan van hittestress, verkeer, kunst, veiligheid, bewustwording, beheer en ondergrondse infrastructuur.
- Onze woningvoorraad brengen we in lijn met de demografische opbouw van onze bevolking op basis van de provinciale woningbouwcijfers. Om de verwachte groei te bedienen, moeten we jaarlijks (tot 2026) circa 110 nieuwe woningen toevoegen aan de voorraad.
- We proberen een gevarieerd aanbod te realiseren voor verschillende doelgroepen. Daarbij wordt de volgende verdeling aangehouden: 35% van de nieuwe woningen wordt gerealiseerd in de goedkope sector, 35% in de middeldure sector en 30% in de dure sector.
- De inwoners van onze kernen waarderen de leefbaarheid tenminste als 'ruim voldoende'. We gaan voor een inclusieve samenleving waarin zorg, sport, cultuur en onderwijs voor iedereen toegankelijk zijn. Een gezonde leefomgeving is vanzelfsprekend groen, met voldoende mogelijkheden om deze te gebruiken voor ontmoeting en ontspanning.

Beleidsrisico's

Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan?

- Om locaties voor woningbouw geschikt te maken, worden ruimtelijke procedures doorlopen. Bij de ruimtelijke procedures kan gedacht worden aan de volgende procesrisico's:
 - Vertraging door onverwachte tegenvallers;
 - Bezwaar en/of beroep procedures;
 - In het ergste geval geen vaststelling van het bestemmingplan door de raad of vernietiging van het plan na een gerechtelijke procedure.
- Bij de implementatie van de Omgevingswet (vooralsnog 1 juli 2022) kunnen risico's zijn:
 - Processen intern en met externe partners niet ingericht en afgestemd;
 - ICT landelijk niet op orde (gefaseerde invoering);
 - Vertraging in processen (eigen maken van de nieuwe wet).

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- We zorgen voor een inrichting van de openbare ruimte waar wonen, werken, verblijven en verplaatsen in balans naast elkaar kunnen bestaan. Dit doen we door zowel fysieke maatregelen als maatregelen gericht op educatie en gedragsbeïnvloeding / gezondheid.
- We faciliteren gebiedsontwikkeling en voeren planologische procedures uit (van individueel verzoek tot grote uitbreidingslocaties).
- We zorgen dat we voldoende bouwgrond beschikbaar hebben voor wonen, werken en verblijven. We oriënteren ons daarbij op een actiever grondbeleid.

Accenten in beeld in 2022

- Op 1 juli 2022 staan we klaar voor de start van de implementatie van de Omgevingswet. De minimale stappen om te werken met de Omgevingswet zijn afgerond. De Omgevingswet heeft als doel een gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit in stand houden en bereiken. En doelmatig beheer en gebruik van die fysieke leefomgeving voor maatschappelijke functies te realiseren.
- In de tweede helft van 2022 staat de vaststelling van de Omgevingsvisie gepland. Ook zullen in 2022 de eerste stappen gezet worden voor het opstellen van een (uiteindelijk gebiedsdekkend) Omgevingsplan. Het vaststellen van het plan van aanpak voor het opstellen van het gebiedsdekkend Omgevingsplan is hiervoor de eerste stap.
- Ruimte voor nieuwe woonconcepten in de uitbreidingsgebieden in de gemeente Dongen die aansluiten op de behoeften van onze inwoners en aanvullend zijn op de huidige woningvoorraad. Met behulp van het woningbouwprogramma houden we grip op de nieuwbouwontwikkelingen in onze gemeente. Dit doen we bijvoorbeeld via het in ontwikkeling zijnde plan De Beljaart en via de nieuwe plannen voor de locaties Noorderlaan en Waspikse weg. In 2022 wordt de planologische procedure voor de locatie Noorderlaan afgerond.
- Behalve voor de uitbreidingsgebieden, blijft er ook volop aandacht voor de ontwikkeling van vele inbreidingsgebieden die eveneens een invulling geven aan het woningbouwprogramma. Deze inbreidingsgebieden zijn voornamelijk in eigendom van derden.
- In samenwerking met stakeholders en inwoners benutten we de kansen in het schitterende gebied in en rondom het park Glorieux (Broeders van Dongen) met als uiteindelijke doel een gebiedsvisie voor de langere termijn en organische ontwikkelingen (kleinschalige initiatieven van partijen) op de korte termijn. We houden nadrukkelijk rekening met de motie 'Gebiedsontwikkeling De Donge' en zoeken verbinding met andere ontwikkelingen, zoals het beek- en kreekherstel van rivier De Donge door het Waterschap. De haalbaarheid van de gewenste budgetneutrale aanpak voor een gebiedsontwikkeling is vooralsnog twijfelachtig. Allereerst moet het komen tot een gezamenlijke gebiedsvisie waarvoor in ieder geval een (werk)budget noodzakelijk is.
- Voor de herinrichting van de Hoofdstraat in 's Gravenmoer is in 2021 een definitief ontwerp gemaakt. Het ontwerp wordt door de belangengroeperingen ondernemers, dorpsraad, verkeersgroep en agrariërs gedragen. Vanwege het langdurige traject en toegenomen kosten is het beschikbare krediet niet meer toereikend voor de uitvoering van het definitief ontwerp.

Als bij de behandeling van berap 2021-2 aanvullend krediet wordt toegekend, zal de uitvoering in het eerste kwartaal van 2022 starten.

- Na het gereedkomen van de nieuwbouw van het Cambreur College is het de bedoeling ook de openbare ruimte aan te passen. De toegang en de fietsenstalling zijn op een andere locatie gekomen, waardoor ook de fietsstromen gewijzigd zijn. Daarnaast treden er regelmatig verkeersconflicten op tussen de bewoners van de Thorbeckelaan en de leerlingen op de fiets. De geplande aanleg van een Kiss & Ride-strook langs de Min. Aalberselaan voor leerlingen die met de auto of bus worden afgezet of opgehaald, verbetert de verkeersveiligheid. In 2026 wordt de riolering in de Mgr. Schaepmanlaan ter hoogte van het Cambreur College aangepakt. In combinatie met deze werkzaamheden kan de weg optimaler worden ingericht.
- Er is aandacht voor de Lokale Inclusie Agenda van de gemeente Dongen om te komen tot een inclusieve samenleving. Niet alle voorzieningen in de gemeente hoeven direct toegankelijk te zijn: het gaat om een geleidelijke verbetering. Bij nieuw beleid moet wel altijd direct rekening worden gehouden met de positie van mensen met een beperking. Er wordt uitgegaan van toegang en bruikbaarheid voor iedereen.
- In 2021 heeft als pilot een schouw op toegankelijkheid plaatsgevonden (inclusie) van een afgebakend deel van een wijk. De uitkomsten van deze schouw op het gebied van benodigde inzet van uren, hoeveelheid aandachtspunten en kosten ten behoeve van de gewenste aanpassingen worden gebruikt om in 2022 een plan van aanpak voor de gehele gemeente te maken. Het voornemen is om in 2022 in de eerste wijk(en) een schouw uit te voeren en daarna aan te pakken.

Beleidsindicatoren

Nieuwe woningen		Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 bestaande woningen				
		2017	2018	2019	2020	
		19,4	14,2	10,7	15,4	
Leefbaarheid		Leefbaarheidssituatie per kern				
			2014	2016	2018	2020
		Dongen	Ruim voldoende	Goed	Goed	Goed
		's Gravenmoer	Ruim voldoende	Goed	Goed	Goed
		Klein-Dongen-Vaart	Goed	Goed	Goed	Goed
Verhouding		Percentage koop- en huurwoningen				
		2017	2018	2019	2020	
	Huur		30,6%	29,9%	29,3	
	Koop		69,3%	70,1%	70,7	
Koopsom (in € 1.000)		Gemiddelde verkoopprijs van een te koop aangeboden woning				
		2017	2018	2019	2020	
		248	284	289	303	

120 Leven

Strategische doelstellingen

- De Dongense samenleving is gezond, vitaal en veerkrachtig.
- Inwoners hebben een goede positieve fysieke en mentale gezondheid.
- Dongen is een omgeving waar het prettig wonen, werken, leven, verblijven en recreëren is.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

Sport

- Stimuleren van sport en bewegen en zorgdragen voor adequate voorzieningen (zoals accommodaties).

Verenigingsleven / sociaal-cultureel

- Bevorderen van maatschappelijke participatie, versterken van sociale cohesie, koesteren van gemeenschapszin/leefbaarheid, de vele evenementen en activiteiten en het bloeiende verenigingsleven.

Cultuur

- Kinderen en jongeren ontwikkelen zich meer op het gebied van kunst en cultuur (zie ook Dongen Zorgt, thema onderwijs), daarnaast bevorderen we gelijke kansen en een centrale vindplaats voor kunst- en cultuuraanbieders in Dongen.

Cultureel erfgoed

- In stand houden van onze gemeentelijke monumenten en identiteitsbepalende objecten en daarmee bijdragen aan een aantrekkelijke woon- en leefomgeving, voor zowel bewoners als bezoekers.

Recreatie en toerisme

- Uitbreiden van mogelijkheden voor dag- en verblijfsrecreatie in onze gemeente en daarmee onze positie in de regio op het gebied van recreatie en toerisme versterken.

Beleidsrisico's

Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan?

- De coronacrisis heeft grote impact op verschillende beleidsterreinen binnen dit thema. Het is lastig te voorspellen of in 2022 alles op het oude niveau is. Wel zullen de sociale- en gezondheidseffecten van een periode met beperkingen en lockdowns steeds zichtbaarder worden.
- Bouwkostenontwikkelingen in de markt kunnen leiden tot een hogere investeringsvraag met betrekking tot de realisatie van in 2022 geplande investeringen in sportaccommodaties.
- Implementatie uitgangspuntennotitie Cammeleur 3.0 kan meer tijd vragen en kan leiden tot frictie-/transitiekosten.

Belangrijkste reguliere taken

We onderhouden contacten met inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en verenigingsleven.

Sport

- We geven uitvoering aan de sport- en beweegvisie, waarbij we inzetten op sport- en beweegstimulering, sport en bewegen als middel, gemeentelijk sport- en beweegkapitaal en sport- en beweegeconomie. Daarnaast geven we uitvoering aan het Lokaal Sportakkoord en JOGG (Jongeren op Gezond Gewicht).

Verenigingsleven / sociaal-cultureel

- We zorgen voor adequate voorzieningen voor onze inwoners, waar zij, passend bij hun mogelijkheden, gelegenheid hebben om elkaar te ontmoeten, om te ontspannen, om zich te ontwikkelen en voor het trainen van lichaam en geest. Door de aanwezigheid en de mogelijkheden van deze voorzieningen, maken we activiteiten mogelijk en dragen we bij aan een gezonde en vitale samenleving.
- We geven uitvoering aan het subsidiebeleid. Subsidie is een instrument om gemeentelijke doelstellingen te bereiken.

Cultuur

- We geven uitvoering aan de visie op kunst- en cultuureducatie en zorgen voor subsidiëring van maatschappelijke organisaties.
- We zorgen voor invulling en subsidiëring van bibliotheekwerk.

Cultureel erfgoed

- We zetten ons in voor het behoud van de kwaliteit van ons cultureel erfgoed op de langere termijn en zetten, waar mogelijk, cultuurhistorie in als inspiratiebron in ruimtelijke ontwikkelingsprojecten. Hierbij betrekken we onze partners, zoals heemkundekringen en museum en houden we (tweejaarlijkse) inspecties.

Recreatie en toerisme

- We geven uitvoering aan beleid op het gebied van recreatie en toerisme door samen te werken met regiogemeenten, het volgen van trends en ontwikkelingen, het onderhouden van contacten met toeristische ondernemers en door gebiedspromotie.

Verbonden partijen

- Beheersmaatschappij Zwemsport- en recreatieobjecten BV: Stimuleren van breedtesport en beweging voor Dongenaren.

Accenten in beeld in 2022

Sport

- In 2022 voeren we de activiteiten uit het Lokaal Sportakkoord uit en zetten we in op het borgen van ambities en resultaten uit dit Lokaal Sportakkoord, zodat er structureel een sterker beweegaanbod is. Daarnaast richten we ons op het betrekken van private partners (die mogelijk na 2022 een rol kunnen spelen bij het faciliteren van activiteiten) en het bereiken van nieuwe doelgroepen in Dongen die nog geen/weinig gebruik maken van het huidige beweegaanbod in Dongen.
- In 2022 liggen het accent van de JOGG-werkgroep op het stimuleren van gezond overblijfsbeleid op scholen en het organiseren van extra beweegaanbod als verlengde schooldagactiviteit om zo het bereik onder jongeren te vergroten. Zie thema 210.
- In 2022 starten we met de voorbereidingen om te komen tot een nieuwe binnensportaccommodatie in 's Gravenmoer gekoppeld aan de ontwikkeling van IKC 's Gravenmoer bij 't Wiel.
- In 2022 staat de renovatie van (de toplaag van) de atletiekbaan van Atledo gepland.
- In 2022 wordt gestart met uitbreiding van de capaciteit op Sportpark De Biezen. Op basis van de verzelfstandiging is de gemeente verantwoordelijk voor de velden van de voetbalaccommodaties (vastgelegd in huurovereenkomst). Uit externe onderzoeken van de KNVB en adviesbureau buitenruimte Newae is gebleken dat de bestaande capaciteit ontoereikend is. Hieruit blijkt dat het sportpark moet beschikken over 4 wedstrijdvelden en 2 trainingsvelden (momenteel 3 wedstrijd- en 2 trainingsvelden). Vooralsnog wordt uitgegaan van het scenario met een tweede kunstgrasveld en een trainingsveld dat wordt omgebouwd tot wedstrijdveld (natuurgas).
- We stimuleren bewegen in de openbare ruimte. Hier ligt een link met het Lokaal Sportakkoord en de visie op de openbare ruimte. In 2022 wordt gewerkt aan samenwerkingsvormen tussen onderwijs, sport en verenigingen en andere maatschappelijke organisaties.
- In lijn met de sportvisie, waarin we streven naar gelijke rechten, plichten en verantwoordelijkheden voor buitensportverenigingen, vervolgen we in 2022 een onderzoek naar de mogelijkheden en consequenties voor privatisering van de voetbalaccommodaties. Verder onderzoeken we mogelijke efficiencyvoordelen op het onderhoud van de sportvelden.

Verenigingsleven / sociaal-cultureel / cultuur

- Er dient vanaf 2023 een structurele ombuiging van € 50.000,- ingevoerd te worden op het subsidieprogramma en dat vraagt om een herijking van het subsidiebeleid. Voor de zomer van 2022 wordt een uitgangspuntennotitie omtrent het nieuwe subsidiebeleid ter besluitvorming aan de nieuwe raad voorgelegd. Dit betekent dat er met ingang van 2023 mogelijk nog geen herzien subsidieprogramma ligt. De taakstelling wordt in afwachting van de herziening incidenteel ingevuld. Verenigingen en stichtingen worden betrokken bij het tot stand komen van het nieuwe subsidiebeleid door het organiseren van bijeenkomsten en overlegtafels.
- In 2022 worden de uitgangspunten uit de Uitgangspuntennotitie Cammeleur 3.0 verder geïmplementeerd met als doel te komen tot een toekomstbestendig en financieel gezond perspectief voor De Cammeleur en haar partners, inclusief de invulling van de taakstelling van € 50.000 in 2022, oplopend tot € 125.000 vanaf 2023.
- De Cammeleur-partners werken vanaf 2022 conform de nieuwe subsidie-/inkoopcontracten.

Cultureel erfgoed

- Op 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Voor de inwerkingtreding ronden we fase 2 van de omgevingsvisie (met onder andere het thema Cultureel Erfgoed) af. Zie thema 110.
- In 2022 wordt het abonnement van de Monumentenwacht Noord-Brabant gecontinueerd.

Recreatie en toerisme

- Met ingang van 1 januari 2022 wordt toeristenbelasting geheven, hiermee worden extra inkomsten gegenereerd.
- In 2022 wordt de deelname aan het Regionaal Bureau Toerisme voortgezet, hiervoor wordt de eerder verwerkte budgetverlaging gecorrigeerd. De daaropvolgende jaren 2023-2025 staan vooralsnog op 0, in afwachting van een evaluatie van het gevoerde beleid en bepalen van de beleidsrichting voor de komende jaren door de nieuwe gemeenteraad, inclusief het bijbehorend budget.

Beleidsindicatoren

120 Leven					
Percentage “lid van een vereniging”	Als aandeel van de leeftijdsgroep				
		2017	2018	2019	2020
	0-11 jaar	79%			
	12-18 jaar			77%	
	19-64 jaar				53%
	65+				65%
Percentage volwassenen dat veel sociale samenhang in de buurt ervaart (sociale cohesie)	Als aandeel van de leeftijdsgroep				
		2017	2018	2019	2020
	19-64 jaar				16%
	65+				22%
Percentage inwoners dat “voldoet aan de Nederlandse norm gezond bewegen”.	Als aandeel van de leeftijdsgroep				
		2017	2018	2019	2020
	12-18 jaar			26%	
	19-64 jaar				49%
	65+				40%
Percentage niet sporters	Percentage dat niet wekelijks sport				
		2012	2016	2020	
	19 jaar en ouder	46%	45%	44%	
De Cammeleur	Aantal bezoekers van De Cammeleur				
	2017	2018	2019	2020	
		97.455	240.562	90.651 ¹	
Monumenten / IB-objecten	Aantal monumenten / identiteitsbepalende objecten (peildatum 1 januari)				
	2017	2018	2019	2020	
	115 / 0	115 / 0	115 / 63	117 / 63	

130 Duurzaamheid

Strategische doelstellingen

Duurzame ontwikkeling houdt in dat de huidige wereldbevolking in haar behoeften voorziet zonder de komende generaties de mogelijkheid te ontnemen om in vergelijkbare mate in hun behoeften te voorzien. De gemeente Dongen is er zich van bewust dat doelen en daarop gerichte handelingen pas duurzaam zijn als deze ecologisch houdbaar zijn, economisch een langetermijnperspectief hebben en rechtvaardige en stabiele sociale verhoudingen opleveren. Dongen denkt en handelt klimaatgericht en is uiterlijk in 2050 klimaatbestendig.

¹ Door de coronacrisis is De Cammeleur een groot deel van het jaar niet of beperkt geopend geweest. Dit heeft invloed gehad op de bezoekersaantallen. In januari en februari telde De Cammeleur 10.000 bezoekers meer dan het jaar daarvoor. Het genoemde bezoekersaantal is afgerond en niet helemaal volledig. De teller hangt bij de hoofdingang, maar een deel van de bezoekers is vanwege de coronamaatregelen binnengekomen via de achteringang (horeca).

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- In 2030 is in Dongen een CO₂ reductie van 49% gerealiseerd en in 2050 is Dongen voor 95% CO₂ neutraal.
- Door de transitievisie warmte (TVW) en wijkuitvoeringsplannen ontstaat er bewustwording onder de inwoners en gaat de gebouwde omgeving in fases van het aardgas af.
- Minder huishoudelijk afval door hergebruik van producten en inzamelen van grondstoffen om verspilling en onnodige CO₂ uitstoot tegen te gaan (zie ook Dongen Dient hoofdstuk 540 Afval).

Beleidsrisico's

Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan?

- Het gehele proces van de energietransitie is een kostbaar en een ingrijpend maatschappelijk proces. Het welslagen daarvan is in hoge mate afhankelijk van de nog te ontvangen bijdragen van het Rijk en het verwerven van maatschappelijk draagvlak.

Wat gaan we daarvoor doen?

Sommige onderstaande taken en projecten vinden al plaats en kennen een langere doorlooptijd dan één jaar. Zij zullen dan ook een vervolg krijgen in de komende jaren.

Belangrijkste reguliere taken

- We zetten in op diverse lokale en regionale activiteiten gericht op de energietransitie en CO₂ reductie (Regionale Energie en Klimaatstrategie (REKS) en Transitievisie warmte (TVW)).
- We werken aan bewustwording, eigenaarschap en daarmee uiteindelijk gedragsverandering van inwoners en bedrijven inzake hun aandeel in een klimaatbestendige, duurzame woonomgeving en om verspilling van grondstoffen tegen te gaan.
- We treffen maatregelen in de openbare ruimte (klimaatadaptatie) zodat we kunnen omgaan met de gevolgen van klimaatverandering zoals hittestress, wateroverlast en droogte.

Accenten in beeld in 2022

- Regionale Energie en Klimaat Strategie: Op 4 maart 2021 is het definitieve bod (REKS 1.0) gereed gekomen. Vanaf nu wordt er gewerkt aan het voorbereiden van een zogenoemd REKS bod 2.0. (REKS is immers een dynamisch document). Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld. De aanpak van de gemeente Dongen sluit hier op aan. Er wordt onder andere gewerkt aan een integrale gebiedsgerichte benadering van duurzame opwek, besparing, laadinfrastructuur en warmte en klimaatadaptatie. Nu het definitieve bod ter besluitvorming is geaccordeerd, volgt hieruit een algemene inspanningsverplichting, waarvoor een bedrag per inwoner van de deelnemende gemeenten wordt gevraagd.
- Publiek Ontwikkelbedrijf: Het opzetten van een publiek ontwikkelbedrijf (de uitvoeringsorganisatie) zal in het najaar starten met de deelprojecten uit de REKS. Vanaf september wordt regionaal het instappen in het Publiek Ontwikkelbedrijf verkend. Besluitvorming daarover vindt plaats in de nieuwe zittingsperiode (voor 1 november 2022). Daarnaast zal een regionaal klimaatfonds worden ingesteld om financieel niet-rendabele projecten te co-financieren. Uiteindelijk zal dit fonds gevoed worden vanuit opbrengsten vanuit het ontwikkelbedrijf.
- Transitievisie Warmte (TVW): Eind 2021 zal aan de gemeenteraad een Transitievisie Warmte voor de gebouwde omgeving ter vaststelling worden aangeboden. Daarin wordt vastgelegd welke wijk, buurt of straat het meest kansrijk wordt geacht om van het aardgas te worden gehaald. In aansluiting daarop dienen er in 2022 voor de onderscheiden wijken wijkuitvoeringsplannen te worden opgesteld. Nu kan nog niet worden bepaald welke kosten hiermee gepaard gaan. Wel is duidelijk dat er veel onderzoeken nodig zijn om bevestigd te krijgen dat een bepaalde wijk inderdaad kansrijk is om van het gas te worden afgehaald.
- Energie Dongen Samen Duurzaam en Energieloket: In de lokale en regionale communicatie en participatie rondom de uitvoering van de energietransitie geven de lokale energiecoöperaties (LEC's) mede namens de gemeenten invulling aan het informatie- en participatieproces. In het veelomvattende proces van de energietransitie is het belangrijk draagvlak te vestigen ontstaat voor de te nemen maatregelen. Het in stand houden van én ontwikkelen van een digitaal en fysiek energie en klimaatloket is daarbij een absolute voorwaarde.

De Coöperatie Energie Dongen Samen Duurzaam is een organisatie die zich steeds meer een positie verwerft in de Dongense samenleving en daarmee een belangrijke speler is in het verduurzamingsproces.

- **Laadinfrastructuur:** Vanuit afspraken rondom de uitvoering van de REKS dient de gemeente de laadinfrastructuur ten behoeve van elektrische voertuigen te laten voldoen aan de doelstellingen in het Klimaatakkoord. Hiervoor zal in 2022 beleid worden opgesteld.
- **Stimuleren en ondersteunen van duurzaamheids- en klimaatmaatregelen:** Door campagnes en acties voor inwoners van Dongen te organiseren en te co-financieren wordt het bewustzijn vergroot om zelf hiermee aan de slag te zijn. Een voorstel hiervoor wordt nader uitgewerkt en te zijner tijd aan de raad voorgelegd.
- **Wet Collectieve Warmtevoorziening:** De Wet Collectieve Warmtevoorziening zou per 1 januari 2022 in werking treden. Duidelijk is dat voor alle betrokken partijen er veel gaat veranderen: verbruikers, warmtebedrijven, de Autoriteit Consument & Markt, en lokale overheden gaan met ingrijpende wijzigingen geconfronteerd worden. Inmiddels is bekend dat de datum van inwerkingtreding niet wordt gehaald. Een nieuwe invoeringsdatum is nog niet bekend. We blijven de ontwikkelingen volgen en zullen op gepaste momenten uw raad informeren.
- **Financial close zonnepark Tichelrijt:** Bij raadsinformatiebrief (d.d. 12 juni 2021) hebben wij u geïnformeerd over de Financial Close van het zonnepark Tichelrijt. Over de inzet van de Financial Close van het project zonnepark Tichelrijt stellen wij uw raad via de tweede bestuursrapportage van 2021 voor deze te reserveren ter dekking van duurzaamheidsprojecten en de uitvoering van de transitievisie warmte zoals bijvoorbeeld de wijkuitvoeringsplannen.
- **Klimaatbestendig Dongen:** Met de kans dat weersextremen toenemen, nemen ook de risico's toe voor onze leefomgeving en gezondheid en bij schade ook voor onze economie. Met een klimaatbestendig Dongen willen wij onze woonomgeving weerbaar maken tegen het extremer wordend klimaat. Wij hebben een klimaatstresstest verricht voor heel Dongen en zijn de dialoog aangegaan met inwoners en bedrijven. Om klimaatbestendig te worden, is het van belang dat wij gelegenheden aangrijpen om maatregelen te treffen en om bewustwording te creëren bij onze inwoners. Vanaf 2022 is er een nieuwe Water -en Rioleringsplan. Dit plan zal zich nog meer richten op de maatschappelijke effecten van water en het klimaat. Het gebied ten oosten van Dongen, Dongen-Vaart ervaart hydraulische problemen (te veel of te weinig water) als gevolg van een kwetsbare waterhuishouding van het achterliggend gebied, zal in het kader van de REKS voor dit gebied, ook met oog op de regionale energieopgave, een plan van aanpak worden opgesteld.
- **Afval:** In 2025 is het streven om het huishoudelijk restafval te reduceren naar 30 kg per inwoner per jaar terug te brengen. De maatregelen uit het Uitvoeringsplan Grondstoffen Dongen 2020-2021, die gericht zijn op het behalen van de VANG-doelstellingen, zijn vanaf 2021 operationeel. De effecten van de maatregelen worden gemonitord en met de raad gedeeld. Op basis van deze resultaten en de bevindingen zal in 2022 bezien worden wat er nodig is om toe te werken naar de VANG-doelstelling 2025 (zie ook Dongen Dient thema 540 Afval).

Beleidsindicatoren

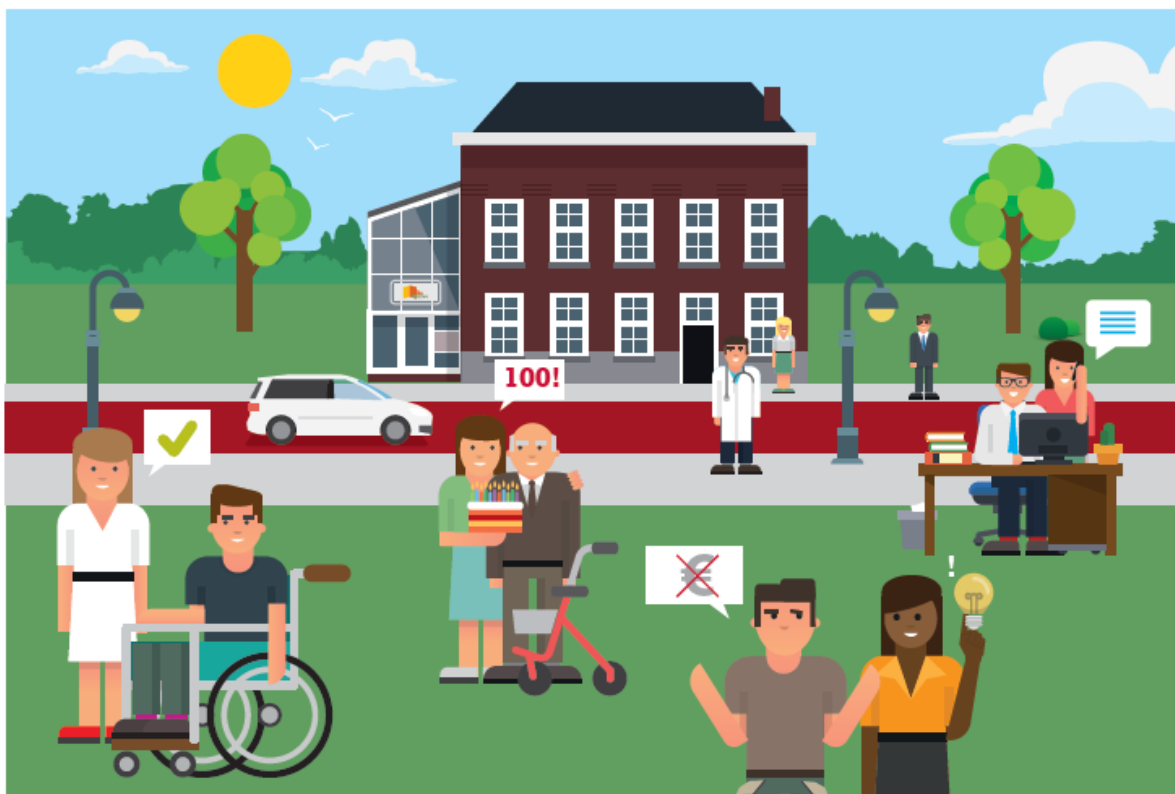
130 Duurzaamheid				
Bekende hernieuwbare elektriciteit van zonnestroom in TJ	Hernieuwbare energie is energie afkomstig uit natuurlijke bronnen. Deze worden constant hernieuwd en zijn daardoor oneindig beschikbaar. Het gaat om energie uit zon, wind, biomassa, bodem, buitenlucht en water. Fossiele energie en kernenergie zijn geen hernieuwbare energie. Deze zijn afkomstig uit eindige bronnen die niet worden aangevuld. Hier wordt de zonnestroom weer gegeven.			
	2017	2018	2019	2020
	9	16	20	29
Aantal kW aan duurzaam opgewekte energie in vorm van opgesteld vermogen van zonnepanelen	Het opgesteld vermogen van zonnepanelen installaties in kW aan het einde van het referentiejaar.			
	2017	2018	2019	2020
	3.682	5.283	7.594	10.611

Overzicht lasten en baten programma 1 Dongen Leeft (x € 1.000)

			Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		Begroting 2025	
Thema	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
110		Omgeving	5.242	4.109	2.610	1.428	2.394	1.125	7.590	6.324	7.588	6.311
	0.10	Mutaties reserves		17		14		14		12		
	2.1	Verkeer en vervoer	509	28	505	28	501	28	497	28	495	28
	2.5	Openbaar vervoer	48		40		40		40		40	
	7.4	Milieubeheer			1		1		1		1	
	8.1	Ruimtelijke ordening	537		529	30	529	30	529	30	529	30
	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.048	4.063	1.433	1.356	1.219	1.053	6.420	6.253	6.420	6.253
	8.3	Wonen en bouwen	100		104		104		104		104	
120		Leven	3.650	685	4.099	814	3.898	694	3.889	697	3.936	787
	0.10	Mutaties reserves		141		70		70		70		70
	3.4	Economische promotie	169		164	13	131	13	131	13	131	13
	5.1	Sportbeleid en activering	271	52	274	52	248	52	248	52	248	52
	5.2	Sportaccommodaties	1.451	334	1.799	547	1.744	427	1.737	430	1.786	520
	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.104	112	1.157	112	1.080	112	1.078	112	1.077	112
	5.4	Musea	45		44		44		44		44	
	5.5	Cultureel erfgoed	9		12		12		12		12	
	5.6	Media	416	14	440		440		440		440	
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	131	13	158		148		148		148	
	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	55	20	51	20	51	20	51	20	51	20
130		Duurzaamheid	894	95	890	55	840	5	840	5	840	5
	0.10	Mutaties reserves		90		50						
	7.4	Milieubeheer	894	5	890	5	840	5	840	5	840	5
		Totaal Dongen Leeft	9.786	4.888	7.600	2.297	7.132	1.824	12.319	7.026	12.364	7.103

Zowel de baten als de lasten van thema 110 Omgeving wijzigen in 2022 als gevolg van het actualiseren van de grondexploitaties. Na het in exploitatie nemen van gronden worden zowel de lasten als de baten geraamd. Per saldo heeft dit geen effect op de begroting. Voor uitgebreide informatie over de grondexploitatie wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid. Binnen het thema Leven stijgen de baten en lasten met name door actuele ramingen van de sportaccommodaties en de bijbehorende voorzieningen. Daarnaast is reeds rekening gehouden met een stijging van de beheerkosten van De Cammeleur.

Op het gebied van toerisme vervalt na 2022 de bijdrage aan RBT De Langstraat. Dit komt voort uit eerdere besluitvorming over ombuigingen op dit punt. Het budget voor onderhoud/vervanging van speeltoestellen stijgt incidenteel in 2022. In de Transitievisie Warmte wordt vastgelegd welke wijk, buurt of straat het meest kansrijk wordt geacht van het aardgas te worden gehaald. In aansluiting daarop dienen er in 2022 wijkuitvoeringsplannen te worden opgesteld. Deze kosten worden gedekt uit een bijdrage van de reserve Duurzaamheid. De bijdrage aan REKS gaat per 2022 omhoog. Om de Energiecoöperatie/Energieloket in de toekomst in staat te stellen hun rol in verduurzaming goed te kunnen laten vervullen en te versterken, is een hogere bijdrage nodig.

Dongen Zorgt!

Wat willen we bereiken?

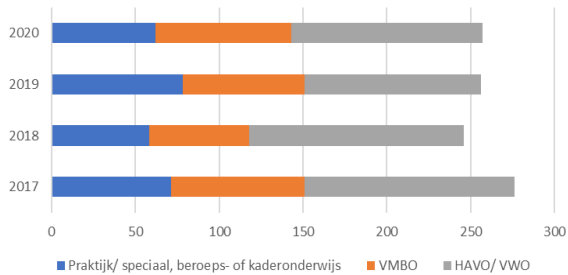
- ✓ Doorontwikkeling dienstverlening sociaal domein
- ✓ Goede onderwijsvoorzieningen in gezonde, duurzame gebouwen
- ✓ Meer leerlingen zijn gezond en bewegen
- ✓ Huishoudens die in aanmerking komen voor onze (armoede)regelingen maken daar ook gebruik van
- ✓ Inwoners met beginnende taalproblemen vinden én snel passende hulp aanbieden
- ✓ Meer kinderen starten hun leven zo gezond mogelijk en groeien veilig, gezond en gelukkig op

Wat gaan we doen?

- ➔ Voorbereiden start bouw IKC Beljaart, IKC 's Gravenmoer en IKC Anspach
- ➔ Organiseren van extra beweegaanbod als verlengde activiteit van schooldag
- ➔ Versterken samenwerking tussen (en met) maatschappelijke partners en de zorgaanbieders Wmo begeleiding en Jeugdhulp
- ➔ We zetten in op preventie en vroeg signaleren van financiële problemen
- ➔ Waardebon voor mantelzorgers

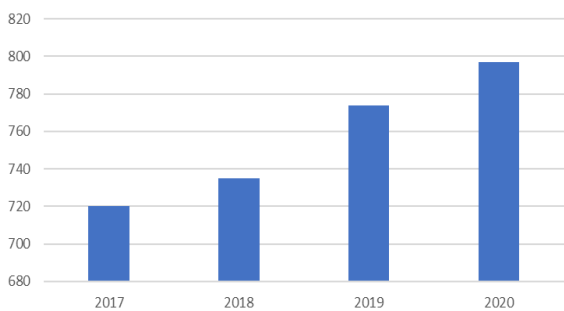
DONGEN ZORGT

Uitstroom van groep 8 naar middelbaar onderwijs (in aantal leerlingen)

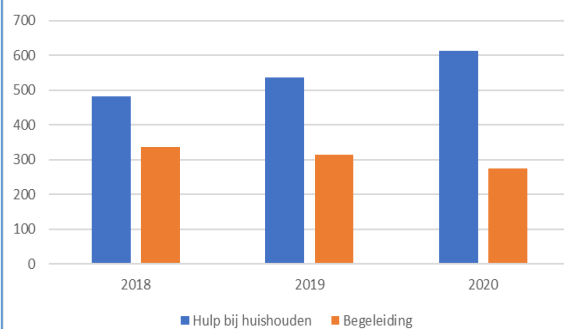

Scan de QR-code voor meer informatie.

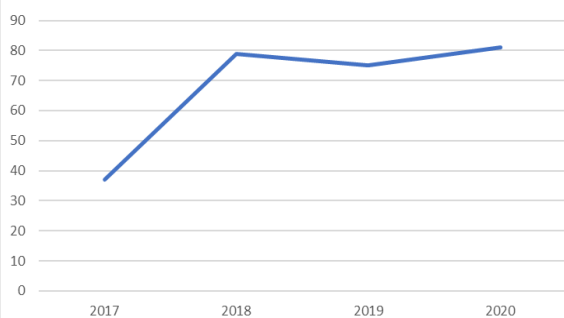
Aantal unieke cliënten met een voorziening Jeugdhulp

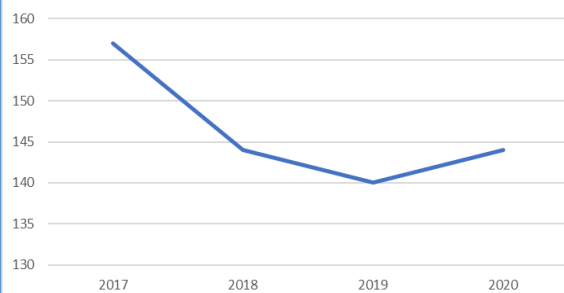
WMO-voorzieningen

Aantal aanmeldingen schuldhulpverlening

Aantal kinderen dat gebruik maakt van Stichting Leergeld

2. Dongen Zorgt

In het programma Dongen Zorgt worden belangrijke delen van het sociaal-maatschappelijk veld met elkaar verbonden. We hebben het over domeinen als onderwijs, gezondheid, Wmo, jeugdhulp en armoede. Onze belangrijkste drijfveer is dat inwoners regie kunnen voeren over hun eigen leven, kijken naar wat die inwoner wel kan en ook zelf kan. We richten ons op de eigen verantwoordelijkheid, al dan niet met ondersteuning. Daarnaast zetten we stevig in op normalisatie en preventie.

Dat doen we binnen het onderwijs door het bieden van een passend onderwijsniveau in scholen en de samenwerking van netwerkpartners rondom het kind te bevorderen. Scholen die veilig zijn met een prettig leefklimaat. Ook in de voorschoolse periode zetten we in op vroegtijdige signalering en het bieden van een passend aanbod voor die kinderen (en hun ouders) die iets extra's nodig hebben. Als het gaat om een inclusieve samenleving zetten we in op het voorkomen van schulden. Als er schulden zijn, dan ondersteunen we met de afbouw van deze problematische schulden. We bevorderen een gezonde samenleving. De partners in het sociaal-maatschappelijk domein werken samen, om er voor te zorgen dat vragen en problemen in een zo vroeg mogelijk stadium worden gesignaleerd. En daardoor zo veel mogelijk kunnen worden opgelost door algemeen toegankelijke en laagdrempelige voorzieningen. Als het nodig is, dan zetten we tijdig kortdurende intensieve ondersteuning in. Bij de keuze voor de inzet van een voorziening staat de inhoud centraal. Echter, we ontkomen er als gemeente niet aan om ook zorgvuldig te kijken naar de financiële component. Het recht hebben op alle zorg is daarmee niet ons uitgangspunt, we kijken kritisch naar de eigen verantwoordelijkheden en mogelijkheden van de burger en - waar nodig - vullen we hier op aan.

210 Onderwijs

Strategische doelstellingen

- Geen enkel kind valt tussen wal en schip: geen thuiszittende kinderen.
- In de integrale kindcentra wordt door inhoudelijke afstemming en structurele samenwerking tussen de kindpartners gewerkt aan het versterken van de doorlopende leerlijnen van kinderen.
- Er wordt een impuls gegeven aan een goed leerklimaat.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- Ontwikkeling en start realisatie van drie kindcentra met een doorgaande leerlijn (IKC Beljaart, IKC Anspach en IKC 's Gravenmoer) – gericht op ingebruikname in 2023
- Meer leerlingen zijn gezond en bewegen
- Meer leerlingen ontwikkelen zich op het gebied van cultuur
- Meer kinderen en hun ouders worden bereikt voor passende ondersteuning
- Ondersteuning voor kinderen met onderwijsachterstanden

Beleidsrisico's

Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan?
• Bouwkostenontwikkelingen in de markt leiden tot een hogere investeringsvraag om het plan van aanpak onderwijshuisvesting gemeente Dongen te realiseren. • Toename van het aantal leerlingen in de gemeente Dongen (o.a. als gevolg van veranderingen in de woningmarkt) kan leiden tot een hogere investeringsvraag om het plan van aanpak onderwijshuisvesting gemeente Dongen te realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- Regie voeren op de uitvoering van de Onderwijsvisie (Op)groeien in de gemeente Dongen.
- We houden nauw contact met het onderwijs en de kinderopvang en werken constructief samen om de doelen te realiseren.

- In samenwerking met onze partners zorgen we voor een samenhangend pakket aan maatregelen op grond van onderwijshuisvesting, onderwijs en zorg (zoals aansluiting onderwijs en zorgstructuur) en we hebben daarbij alle kinderen in beeld (monitoring).
- Het vergroten van ontwikkelkansen en ontwikkelkwaliteiten van kinderen door de expertise van alle kindpartners optimaal te benutten (onder andere impuls leerlabs gericht op de specifieke problematiek van kinderen op het terrein van gedrag, hoogbegaafdheid, taal etc).
- We voeren regie op een goede kwaliteit van VVE (Voorschoolse en Vroegschoolse Educatie) en peuteropvang.
- Versterken van ouderbetrokkenheid en samenwerking tussen kind partners via integrale kindcentra (IKC).
- We zorgen dat onze leerlingen meer in aanraking komen met sport (continueren van combinatiefunctionarissen, inzet beweegburo, sportkennismakingsactiviteiten organiseren, uitvoering JOGG kalender, project gezonde school, kansrijke start).
- We sturen op de realisatie van een structureel aanbod van kunst- en cultuureducatie in de scholen.
- Ondersteuning voor kinderen met onderwijsachterstanden en inzet op preventie van onderwijsachterstanden.

Accenten in beeld in 2022

In de gemeente Dongen bieden we kinderen en jongeren in de leeftijd 0 tot 18 jaar de beste kansen om zich dichtbij huis optimaal te ontwikkelen en talenten te benutten. De gemeente Dongen biedt goede voorzieningen voor kinderopvang, onderwijs, sport, cultuur en zorg. Daar zijn we trots op en van daaruit bouwen we verder. We werken als gezamenlijke partners samen aan de toekomst van kinderen en jongeren en dit doen we voor alle kinderen in Dongen, met aandacht voor specifieke vragen van specifieke doelgroepen, door elkaars expertise optimaal te benutten en door het aanbod aan het onderwijs en de kinderopvang van bijvoorbeeld sport en cultuur zoveel mogelijk te integreren.

Uitvoering Onderwijsvisie

De accenten in de uitvoering van de Onderwijsvisie '(Op)groeien in de gemeente Dongen' zijn in 2022:

1. Realisatie van Kindercentra met doorgaande lijn
 - Start voorbereidingen voor de bouw van IKC Beljaart, IKC J.J. Anspachschool en IKC 's Gravenmoer.
 - Inzet van het voormalige MAVO gebouw aan de Bolkensteeg als tijdelijke huisvesting voor de IKC-ontwikkeling in het primair onderwijs.
 - Start voorbereiding (programma van eisen) van IKC Biezen.
 - In de onderwijshuisvestingsopgaven gaan we conform het genomen raadsbesluit (maart 2019) uit van niveau Bouwbesluit + Frisse scholen B (Klasse B voor energie, lucht, licht, geluid en temperatuur) en Bijna Energieneutrale Gebouwen (BENG).
2. Onze leerlingen zijn gezond en bewegen
 - In Dongen zijn verschillende partners betrokken bij de JOGG-werkgroep om in alle cirkels van invloed activiteiten en interventies in te zetten die bijdragen aan een gezonde jeugd met een gezonde toekomst. In 2022 ligt het accent op het stimuleren van gezond overblijfsbeleid op scholen en het organiseren van extra beweegaanbod als verlengde schooldagactiviteit om zo het bereik onder jongeren te vergroten.
3. Onze leerlingen ontwikkelen zich op het gebied van cultuur
 - In 2022 werken we aan de uitwerking en uitvoering van de uitgangspunten toekomstvisie Kunstonderwijs.
4. Ondersteuning voor kinderen met onderwijsachterstanden
 - Versterken van voorschools aanbod (o.a. deskundigheidsbevordering VVE, blijvende aandacht voor toeleiding en indicering en starten van voorbereidingen coördinatie VVE op HBO-niveau dat per 1 januari 2022 een verplichting wordt).
 - Versterken van lichte opvoedondersteuning 0-4 jarigen (o.a. invoering van projecten die bijdragen aan het versterken van de lichte opvoedondersteuning zoals voorleesexpress, boekstartcoach en boekstart in de kinderopvang).

- Investeren in de leerlabs, Onderwijs op Maatklas en activiteiten in het kader van de verlengde schooldag.
- Bestrijden laaggeletterdheid en versterken taalontwikkeling ouders en kinderen. Vanuit het Taalhuis wordt eind 2021 en begin 2022 het programma 'Voor jou en je kind' geïmplementeerd op basisschool De Westerkim om (laaggeletterde NT1 en NT2) ouders meer bij de school te betrekken.

Aanpak laaggeletterdheid / basisvaardigheden

- Uitvoering geven aan het Regioplan Basisvaardigheden 2021-2024 van de arbeidsmarktregio Midden-Brabant.

Nationaal Plan Onderwijs

De gemeente Dongen ontvangt voor de schooljaren 2021/2022 en 2022/2023 een bedrag van in totaal € 404.000,- om de onderwijsvertragingen opgelopen door COVID-19 tegen te gaan. De inzet van de NPO-middelen wordt in samenwerking met de ketenpartners (onder andere onderwijs, ContourdeTwern, schoolmaatschappelijk werk) bepaald en bezien in relatie tot de overige steunmaatregelen corona die voor jeugd beschikbaar zijn gesteld. De gemeenteraad wordt geïnformeerd over de voorgenomen bestedingen wanneer hierover afspraken voorbereid zijn met de partners.

Beleidsindicatoren

210 Onderwijs					
Uitstroom		Uitstroom van groep 8 naar middelbaar onderwijs (in aantal leerlingen)			
		2017	2018	2019	2020
	Praktijk/ speciaal, beroeps- of kaderonderwijs		58	78	62
	VMBO		60	73	81
	HAVO/ VWO		128	105	114
Absoluut verzuim (Aantal per 1.000 leerlingen)	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school.				
		2017	2018	2019	2020
		1,6	2,2	NNB	NNB
Relatief verzuim (Aantal per 1.000 leerlingen)	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school maar ongeoorloofd afwezig is.				
		2017	2018	2019	2020
		8	11	NNB	NNB
Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) % deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.				
		2017	2018	2019	2020
		1,5%	1,6%	1,89%	
Schoolgebouwen	Aantal schoolgebouwen dat voldoet aan normen luchtkwaliteit en energieneutraliteit.				
		2017	2018	2019	2020
			0	1	1
Deelnemers VVE	Aantal kinderen dat deelneemt aan programma's voor voor- en vroegschoolse educatie				
		2017	2018	2019	2020
	Dit is een nieuwe indicator waarover vanaf 2022 wordt gerapporteerd				
Deelnemers kunst- en cultuureducatie via school	Aantal kinderen dat binnen het primair en voortgezet onderwijs in aanraking komt met kunst- en cultuureducatie. Schooljaar 2022-2023 geldt als nulmeting.				
		2017	2018	2019	2020
	Dit is een nieuwe indicator waarover vanaf 2022 wordt gerapporteerd				

Strategische doelstellingen

- Inwoners ervaren een goede gezondheid en een stabiele en veilige thuissituatie.
- Jeugdigen krijgen voldoende kansen om zich te ontwikkelen tot zelfstandige inwoners.
- Dongen is een dorp waar inwoners zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving en de regie hiervoor zoveel mogelijk zelf pakken.
- Inwoners die hulp en ondersteuning nodig hebben, ontvangen deze bij voorkeur door inzet van algemene voorzieningen.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

Sociaal domein

- De nieuwe inkoop algemene voorzieningen is per 1 januari 2022 gerealiseerd en leidt tot een meer samenhangend en dekkend aanbod in het voorliggend veld.
- De Entree werkt per 1 juli 2022 volgens de nieuwe regionale inkoop Wmo en Jeugd.
- Een visie op normaliseren wordt breed gedragen en uitgedragen door de gemeente Dongen, de Entree en onze samenwerkingspartners binnen het sociaal domein.
- De inzet op normaliseren vertaalt zich in een verschuiving van inzet van Wmo Begeleiding en Jeugdhulp (maatwerkvoorzieningen) naar algemene voorzieningen.
- De contouren van een Dorpsteam zijn vertaald naar een plan van aanpak implementatie Dorpsteam en we starten met de organische groei ervan.

Jeugd

- Er wordt een houdbare balans gecreëerd om jeugdigen die dat nodig hebben passende ondersteuning te bieden én tekorten binnen het jeugdhulpdomein in te perken.

Wmo

- Er is een besluit genomen over voortzetting van Community Care Dongen in 2023 en verder.
- Inwoners die hulp en ondersteuning ontvangen zijn tevreden over onze dienstverlening.

Publieke gezondheid

- We stimuleren inwoners om een gezonde leefstijl na te leven.
- Verhogen van de mentale gezondheid en weerbaarheid bij jongeren, terugdringen van eenzaamheid.
- Meer kinderen starten hun leven zo gezond mogelijk en groeien veilig, gezond en gelukkig op.

Beleidsrisico's

Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan?

- Lokale implementatie nieuwe regionale inkoop Jeugdhulp en Wmo begeleiding niet op tijd gereed doordat regionaal niet op tijd de kaders hiervoor zijn bepaald en meegegeven.
- Impact van wet woonplaatsbeginsel op aantallen en kosten gemeente Dongen is niet bekend of te voorspellen.
- Corona-effecten zoals mentale ontwikkeling jeugdigen, onderwijs achterstanden, inhaaleffecten zorg zoals vervoersvoorzieningen en hulpmiddelen, dekking extra inzet GGD door Rijk, zijn nog niet volledig inzichtelijk.
- Krapte op de arbeidsmarkt om onze Entree op volle sterkte met de benodigde expertise te laten draaien.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

Sociaal domein

- We geven uitvoering aan regionale en lokale verbeter- en beheersmaatregelen, zodat we de beschikbare financiële middelen optimaal in kunnen zetten voor die hulpvragen waarbij dat écht nodig is. We sturen aan op het realiseren van optimale dienstverlening aan onze inwoners, binnen de bestuurlijke en financiële kaders. We gaan innovatief en integraal aan het werk.
- We zorgen ervoor dat de contractpartners voorliggend veld een jaarprogramma 2023 gerealiseerd hebben en daarmee werken aan de gezamenlijke maatschappelijke opgaven.
- We verstevigen de samenwerking met en verbinding tussen maatschappelijke partners binnen het voorliggend veld en de zorgaanbieders Wmo begeleiding en Jeugdhulp die actief zijn in onze gemeente.

Jeugd

- We voeren de Jeugdwet uit en stellen daarmee jeugdhulp beschikbaar aan jeugdigen die dit nodig hebben.
- We voeren de nieuwe wet woonplaatsbeginsel door in de verordening jeugdhulp en bijbehorende werkwijzen. Hiertoe wordt samen opgetrokken met de regio Hart van Brabant.
- We werken aan het versmallen van de medische verwijzroute door intensieve afstemming met huisartsen en voortzetten en waar nodig intensiveren van de inzet van de praktijkondersteuner jeugd-ggz bij de huisartsen in Dongen.
- We werken samen met het onderwijs bij het zorgen van passende ondersteuning en stemmen af daar waar het gaat over het 'grijs gebied' (verantwoordelijkheden vanuit de wetten Jeugdwet en Passend Onderwijs).
- We geven samen met de regio uitvoering aan de landelijk vast te stellen Hervormingsagenda.
- We gebruiken lokale en regionale pilots om al werkende weg te ontdekken wat werkt in de verdere transformatie van de jeugdzorg.

Wmo

- We voeren de Wmo uit met als doel om inwoners zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen laten wonen.
- We werken regionaal samen om de decentralisatie van Beschermd Wonen vorm te geven en maken definitieve keuzes over de samenwerkingsvorm en financiële solidariteit.
- We geven uitvoering aan een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag en maken hierbij de verbinding tussen zorg en veiligheid.
- We waarderen de inzet van mantelzorgers en vrijwilligers en ondersteunen ze waar mogelijk. Dit doen we onder andere door het uitgeven van een mantelzorgbon.
- Er wordt uitvoering gegeven aan het regionale Ambitieplan Doelgroepenvervoer en programmaplan Grip op kosten. Hierin staat centraal de doorontwikkeling van het doelgroepenvervoer, het stimuleren van voorliggende voorzieningen zoals het openbaar vervoer / kleinschalige vervoersoplossingen (Automaatje) en kostenbeheersing met behoud van kwaliteit.

Publieke gezondheid

- We geven uitvoering aan de wet publieke gezondheid en de regionale nota publieke gezondheid, waarbij we ons richten op (preventie ten aanzien van) een gezonde start, een gezonde geest, een gezonde leefstijl en een gezonde omgeving.
- We geven uitvoering aan het lokaal preventieakkoord (in nauwe samenwerking met uitvoering lokaal sportakkoord).

Verbonden partijen

- GGD Hart voor Brabant: Een goede en voor iedereen toegankelijke publieke gezondheidszorg.
- Regionale Ambulance Voorziening: ambulancehulp in Brabant Midden, West en Noord.
- Regio Hart van Brabant - Jeugdhulp: Het bieden van een passend hulp- en zorgaanbod voor alle jeugdigen.

Accenten in beeld in 2022

- We implementeren en geven uitvoering aan de nieuwe regionale inkoop jeugdzorg en Wmo begeleiding per juli 2022, waarbij normaliseren van zorg en een kwalitatief en overzichtelijk zorgveld van aanbieders belangrijke inhoudelijke pijlers zijn. Financieel gaat het om meer grip op de financiering krijgen en werken met meer gesloten financiering. Het financieel effect op de begroting 2022 zal – mede vanwege de ‘wenperiode’ die gepaard gaat met de implementatie van een nieuwe werkwijze en de noodzaak van een goede overgangsregeling voor oude casussen – beperkt zijn.
- We implementeren en geven uitvoering aan de inkoop Sociaal Medische advisering, Wmo/Leerlingenvervoer en inkoop uitvoering Leerlingenvervoer.
- We werken de visie op normaliseren concreet uit in acties en voeren deze uit. Dit doen we samen met maatschappelijke partners.
- We starten met de uitvoering van het plan van aanpak implementatie Dorpsteam, samen met maatschappelijke partners.
- We ontwikkelen een nieuwe beleidsvisie jeugdzorg waarin op zoek gegaan moet worden naar een ‘houdbare balans’ om de tekorten in de jeugdzorg binnen de perken te houden én jeugdigen die dat nodig hebben de benodigde ondersteuning te bieden. De regionale inkoop, het traject rondom normaliseren en de doorontwikkeling van de Entree (en ontwikkeling Dorpsteam) sluiten daarbij aan.
- We gebruiken de regionaal ontwikkelde (sociaal domein brede) Maatpact-aanpak om het integraal werken in de Entree handen en voeten te geven (de inwoner centraal, denkend vanuit het gewone leven/ normaliseren en expliciete aandacht voor het belang van bestaanszekerheid bij multiprobleem-casussen).
- We hebben samen met Maria-oord, Zorgverzekeraar VGZ en Zorgkantoor een evaluatie Community Care Dongen afgerond en verbeterpunten voor 2023 benoemd. Op basis daarvan wordt besloten of het project in 2023 voortgezet wordt.
- We geven uitvoering aan het actieprogramma Kansrijke Start door te komen tot lokale coalities met als einddoel dat elk kind gelukkig en gezond opgroeit. Kansrijke Start richt zich op de eerste 1.000 dagen van een kind (vanaf zwangerschap). De gezondheid van een kind voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller te zijn van problemen – zowel fysiek als mentaal – op latere leeftijd. We ontvangen voor drie jaar middelen van het Rijk om lokale coalities te vormen op dit thema.
- De gemeente heeft de taak om een prenataal huisbezoek aan te bieden aan zwangere vrouwen (en/of hun gezinnen) in een kwetsbare situatie. Dit wordt uitgevoerd door de GGD binnen de jeugdgezondheidszorg. Voor de uitvoering van deze taak ontvangt de gemeente middelen via de algemene uitkering van het gemeentefonds.

Beleidsindicatoren

220 Zorg					
Eigen gezondheid inwoners	Percentage inwoners dat de eigen (lichamelijke) gezondheid als (heel) goed ervaart				
		2017	2018	2019	2020
	0-11 jaar	96%			
	12-18 jaar			87%	
	19-64 jaar				86%
	65+				71%
Psychische gezondheid	Percentage inwoners dat zich psychisch ongezond voelt.				
		2017	2018	2019	2020
	0-11 jaar	-	-	-	-
	12-18 jaar			18%	
	19-64 jaar				14%
	65+				13%
Roken	Percentage inwoners dat (dagelijks) rookt				
		2017	2018	2019	2020
	0-11 jaar	-	-	-	-
	12-18 jaar			2%	
	19-64 jaar				15%
	65+				10%

Alcohol	Percentage volwassenen dat alcohol drinkt / percentage jongeren dat de afgelopen vier weken alcohol heeft gedronken				
		2017	2018	2019	2020
	0-11 jaar	-	-	-	-
	12-18 jaar			35%	
	19-64 jaar				86%
	65+				74%
Drugs	Percentage jongeren dat in de afgelopen vier weken drugs gebruikt heeft				
		2017	2018	2019	2020
	12-18 jaar			2%	
Overgewicht	Percentage inwoners met overgewicht				
		2017	2018	2019	2020
	0-11 jaar	10%			
	12-18 jaar			13%	
	19-64 jaar				53%
	65+				60%
Voorzieningen Jeugdhulp	Aantal unieke cliënten met een voorziening Jeugdhulp				
		2017	2018	2019	2020
		720	735	774	797
Jongeren met een delict voor de rechter	Percentage jongeren met een delict voor de rechter (12-21-jarigen)				
		2017	2018	2019	2020
		1%	0%	1%	niet bekend
Jongeren met jeugdhulp	Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp				
		2017	2018	2019	2020
		9,8%	12,8%	14,8%	12,0%
Jongeren met jeugdbescherming	Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming				
		2017	2018	2019	2020
		0,7%	0,7%	1,0%	1,0%
Jongeren met jeugdreclassering	Percentage jongeren van 12 tot 23 jaar met jeugdreclassering				
		2017	2018	2019	2020
		0,3%	niet bekend	0,0%	niet bekend
Voorzieningen: Leerlingenvervoer Regiovervoer	Aantal verstrekte voorzieningen leerlingenvervoer en regiovervoer				
		2017	2018	2019	2020
	Leerlingenvervoer	141	175	232	224
	Regiovervoer	1015	1028	998	957
Voorzieningen Wmo	Aantal unieke cliënten met een voorziening Wmo Begeleiding of een voorziening hulp bij huishouden				
		2017	2018	2019	2020
	Wmo-begeleiding	nb	337	314	275
	Hulp bij huishouden	nb	481	536	613
Inzet op normaliseren	Hulp/ondersteuning ontvangen van partner, familie, vrienden of burens				
		2017	2018	2019	2020
	Hulp ontvangen	1,8	1,8	Niet beschikbaar	1,7
Bereik jeugdgezondheidszorg	Percentage jeugdigen dat gezien wordt door de jeugdgezondheidszorg				
		2017	2018	2019	2020
		83%	95%	94%	85%

Strategische doelstellingen

- Dongen is een dorp waar inwoners zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving en de regie hiervoor zelf pakken.
- Iedere inwoner is sociaal en economisch zelfredzaam.
- Schulden worden integraal aangepakt, problematische schulden worden voorkomen.
- De hulpverlening richt zich niet alleen op het oplossen van de schulden, maar ook op het versterken van basis- en financiële vaardigheden.

Wat willen we bereiken?**Beleidsdoelstellingen**

- Inwoners met financiële zorgen of problemen maken eerder gebruik van diensten in het kader van schuldpreventie en schulddienstverlening.
- Inwoners zijn bekend met inkomensondersteunende voorzieningen zoals de 'Dongen Doet Mee-regeling'.
- Inwoners met beginnende betaalproblemen vinden en snel passende hulp aanbieden.
- Bewindvoering wordt ingezet voor de inwoner die het nodig heeft.

Beleidsrisico's**Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan?**

- De precieze gevolgen van de coronacrisis op het lokale armoede- en schuldenbeleid en het wegvallen van de steunmaatregelen.
- Het bereiken van de doelgroep en inzet van de middelen voor deze doelgroep.

Wat gaan we daarvoor doen?**Belangrijkste reguliere taken**

- De gemeente voert de Wet schuldhulpverlening uit, heeft regie op de schuldhulpverlening en zet in op een integraal aanbod voor een duurzaam resultaat.
- Voor de uitvoering van de Wet schuldhulpverlening staat maatwerk centraal, curatieve trajecten worden modulair – en op maat – ingekocht bij een gespecialiseerde aanbieder die aangesloten is bij de NVVK.
- Inwoners met een laag inkomen kunnen een beroep doen op kwijtschelding van gemeentelijke belastingen zoals is bepaald in de verordeningen voor de lokale belastingen.
- Onze dienstverlening blijft toegankelijk voor iedereen. We onderscheiden geen doelgroepen maar geven wel specifieke aandacht aan inwoners die nu niet in aanmerking komen voor schulddienstverlening. Daarom gaan we extra aandacht besteden aan in ieder geval ZZP'ers en jongeren.
- We zetten in op preventie en vroegsignalering van financiële problemen, met specifieke aandacht voor jongeren en jongvolwassenen. We starten met het jeugdplan en bieden gastlessen aan over het thema "geld" op scholen.
- We willen sociale uitsluiting voorkomen en bieden inwoners een participatievoorziening in natura door middel van de 'Dongen Doet Mee-regeling'. We breiden het aanbod uit en zetten we in op de bekendheid van de regeling. We starten een communicatietraject, zodat we inwoners met een laag inkomen beter bereiken.
- We versterken de samenwerking met onze (lokale) partners, zoals SWOD, Stichting Leergeld, Werkgroep Arm in Arm en de Goederenbank. Door een goede samenwerking versterken we netwerk rondom gezinnen die moeten leven van een laag inkomen.

Verbonden partijen

- Kwijtschelding: Belastingenwerking West- Brabant.
- Schuldhulpverlening particulieren: Plangroep
- Schuldhulpverlening ondernemers: Over Rood en Zuidweg & Partners

Accenten in beeld in 2022

- Uitvoering Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Deze wet regelt dat gemeenten een zorgplicht hebben om inwoners door middel van integrale schuldhulpverlening te helpen bij het oplossen van schulden en het voorkomen ervan.
- Uitvoering aanpassing Burgerlijk Wetboek inzake schuldenbewind, waarbij gemeenten adviesrecht krijgen. We werken samen met bewindvoerders en sluiten met hen een samenwerkingsovereenkomst. Met de samenwerking willen we stimuleren dat inwoners gebruik maken van gecertificeerde bewindvoerders die aangesloten zijn bij een branchevereniging. Daarnaast moet de samenwerking ertoe leiden dat er een goede overdracht van bewindvoering naar de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening gaat plaats vinden.
- We gaan aan de slag met de uitvoering van de businesscase armoedebeleid.

Beleidsindicatoren

230 Armoede				
Schuldhulpverlening	Aantal aanmeldingen schuldhulpverlening *Vanaf 01-07-2020 is de gemeentelijke regievoerder aangesteld en betreft deze indicator het aantal aanmeldingen hulp bij financiën (inclusief schuldhulpverlening)			
	2017	2018	2019	2020
	37	79	75	81
Huishoudens WSNP	Aantal huishoudens dat een beroep doet op de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen na het niet succesvol zijn van een minnelijk traject			
	2017	2018	2019	2020
	27	17	7	1
Kwijtschelding	Aantal minimahuishoudens dat gebruikmaakt van de kwijtschelding lokale belastingen			
	2017	2018	2019	2020
	448	457	442	377
Collectieve ziektekostenverzekering minima	Aantal minimahuishoudens dat gebruikmaakt van de collectieve ziektekostenverzekering minima			
	2017	2018	2019	2020
	386	412	437	378
Stichting Leergeld	Aantal kinderen dat gebruikmaakt van een voorziening van Stichting Leergeld			
	2017	2018	2019	2020
	157	144	140	144
Bijzondere bijstand	Aantal huishoudens dat gebruikmaakt van bijzondere bijstand			
	2017	2018	2019	2020
	355	344	304	281
% kinderen in een uitkeringsgezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.			
	2017	2018	2019	2020
	3	3	3	3

Overzicht lasten en baten programma 2 Dongen Zorgt (x € 1.000)												
			Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		Begroting 2025	
Thema	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
210		Onderwijs	2.184	806	2.326	918	2.145	716	2.283	568	2.373	575
	0.10	Mutaties reserves		367								
	4.1	Openbaar basisonderwijs	8		9		9		9		9	
	4.2	Onderwijshuisvesting	1.443		1.044		1.068		1.413	54	1.504	61
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	732	439	1.273	918	1.068	716	861	514	860	514
220		Zorg	16.430	241	17.507	357	17.498	232	17.361	232	17.355	232
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	762	3	771	3	771	3	763	3	763	3
	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.317	90	2.344	81	2.336	81	2.331	81	2.325	81
	6.2	Wijkteams	1.489		1.527		1.527		1.507		1.507	
	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	516	1	441	1	441	1	441	1	441	1
	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	3.509	147	4.036	272	4.041	147	3.938	147	3.938	147
	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	6.378		6.872		6.872		6.872		6.872	
	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	428		428		428		428		428	
	7.1	Volksgezondheid	1.031		1.088		1.081		1.081		1.081	
230		Armoede	998	109	1.061	109	1.048	109	1.046	109	1.046	109
	6.3	Inkomensregelingen	827	109	865	109	865	109	864	109	864	109
	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	170		196		182		182		182	
		Totaal Dongen Zorgt	19.611	1.155	20.894	1.384	20.690	1.057	20.690	909	20.775	916

Voor 2022 worden aan het thema Onderwijs de rijksmiddelen toegevoegd voor het Nationaal Plan Onderwijs. Deze middelen worden ingezet voor het bestrijden van de gevolgen van de Coronacrisis op onderwijsachterstand. Daarnaast heeft een actualisatie plaatsgevonden van de kapitaallasten op basis van het geactualiseerde Investeringsplan 2022-2025.

Net als voorgaande jaren zet de stijging van de kosten in het Sociaal Domein door. Voor Wmo geldt dit voor Begeleiding en Hulp in het Huishouden (HbH). Met name bij HbH zien we een stijging van de cliëntaantallen. Voordelen zijn er ook: we zien in een daling in de kosten voor woon- en vervoersvoorzieningen waardoor budgetten zijn verlaagd. Voor de volledige Wmo geldt dat we te maken hebben met een open einde regeling, wat maakt dat kosten moeilijk voorspelbaar blijven. De kosten voor de Jeugdzorg kennen een lichtere stijging dan in voorgaande jaren. De cliëntaantallen stijgen nog steeds, de kosten per cliënt dalen.

Veilig Dongen!

Wat willen we bereiken?

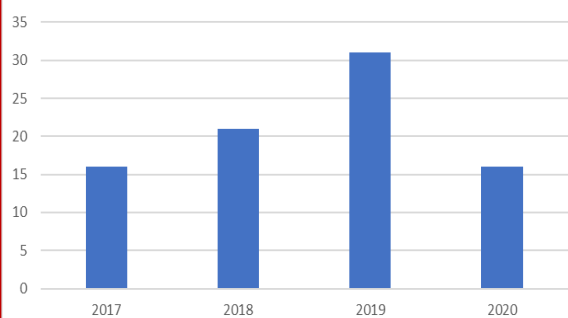
- ✓ Onze inwoners ervaren Dongen als een veilige en leefbare omgeving
- ✓ Nieuwe APV (algemene plaatselijke verordening)
- ✓ Preventie van high impact crimes zoals geweld en woninginbraak
- ✓ Voorkomen van escalatie bij verwarde personen
- ✓ Voorkomen en verminderen van overlast
- ✓ Samenleving en organisatie zijn weerbaar in de strijd tegen ondermijning

Wat gaan we doen?

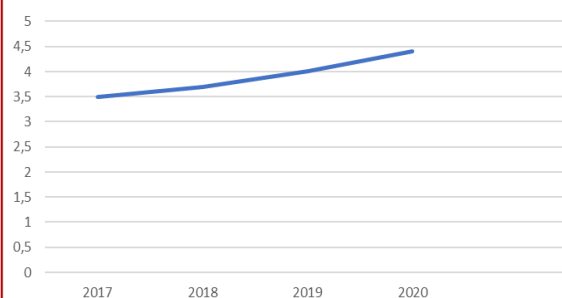
- ➔ Continuering van uitbreiding capaciteit boa's
- ➔ Opstellen van nieuw veiligheidsbeleid
- ➔ Veiligheidstraining (Risk Factory) voor leerlingen in basisonderwijs
- ➔ Stimuleren van meldingsbereidheid bij overlast en criminaliteit
- ➔ Samenwerken met partners in veiligheidsketen en elkaar versterken
- ➔ Home safety checks in de wijk

VEILIG DONGEN

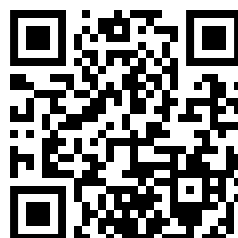
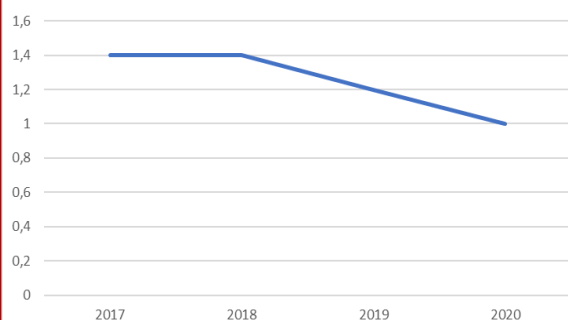
Aantal verwijzingen Halt

Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte per 1.000 inwoners

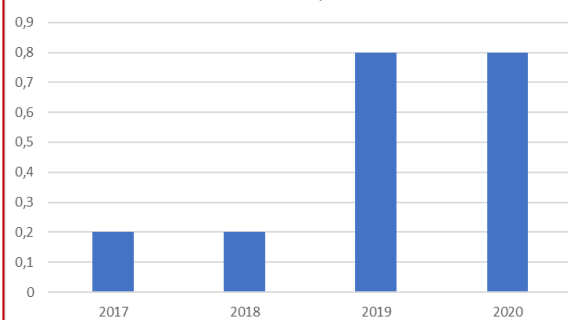

Aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners

Scan de QR-code voor meer informatie.

Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners

3. Veilig Dongen

Binnen het programma Veilig Dongen richten we ons op het bevorderen van de objectieve en subjectieve veiligheid van inwoners, ondernemers en bezoekers. Hierbij leggen we accenten op ondermijning, verbinding zorg en veiligheid en de aanpak van overlast.

De preventie van High Impact Crimes (woninginbraak, overvallen, straatroof ofwel WOS-feiten) is een reguliere taak.

Daarnaast vallen binnen dit programma de verstrekking van horeca gerelateerde vergunningen, een aantal APV-vergunningen (zoals kleine evenementen en tijdelijke standplaatsen) en het toezicht op de naleving van deze vergunningen. Daarnaast leveren we informatie aan voor Bibob-onderzoeken.

Op al onze prioriteiten werken we samen met onze netwerkpartners om zowel de fysieke als de sociale veiligheid te kunnen waarborgen. Deze partners zijn te vinden in de veiligheidsketen (politie, brandweer, veiligheidsregio, omgevingsdienst, Enexis maar ook RIEC/Taskforce, OM, belastingdienst) en natuurlijk ook in de sociale- c.q. zorgsector (Sociaal team, Wmo, VeiligThuis, Zorg- en Veiligheidshuis, maatschappelijk werk, verslavingszorg, jeugdzorg etc.).

Ieder van deze partners is verantwoordelijk voor de uitvoering van de eigen taken, maar we zoeken nadrukkelijk de integraliteit door samen te werken in trajecten en projecten. We trekken samen op en versterken elkaar door gebruikmaking van ieders rol, bevoegdheid en verantwoordelijkheid.

(Bijvoorbeeld: de politie is verantwoordelijk voor de opsporing van drugspanden, maar de gemeente is verantwoordelijk voor de bestuurlijke sluiting en de belastingdienst voor het ontnemen van wederrechtelijk verkregen vermogen.)

Verschuiving prioritaire thema's ten tijde van corona

- Het voeren van een dialoog met alle betrokkenen over het spanningsveld tussen: a. het belang van gezondheid en veiligheid (dat is gediend met naleving van de coronamaatregelen), b. het belang van de leefbaarheid (de wens om maatschappelijke activiteiten zoveel mogelijk doorgang te laten vinden) en c. afnemend draagvlak voor de coronarichtlijnen en -maatregelen.
- Extra aandacht is nodig voor een aantal verschijnselen die tijdens de coronacrisis manifest(er) zijn geworden: jeugdoverlast, internetfraude/gedigitaliseerde criminaliteit, verborgen huiselijk geweld (in het bijzonder in gezinnen die niet op het netvlies van instanties staan), georganiseerde criminaliteit die mogelijkheid biedt voor jongeren en ondernemers die vanwege verlies van inkomsten in financiële problemen komen en tenslotte het ontstaan van nieuwe vormen van georganiseerde criminaliteit (onder andere fraude met financiële ondersteuningsmaatregelen, in het bijzonder Tozo).

Ook de nasleep van de coronacrisis op de verschuiving van de prioritaire thema's zal van invloed zijn op de uitwerking en het behalen van de doelen en accenten.

310 Openbare orde en veiligheid

Strategische doelstellingen

- De gemeente Dongen is, in vergelijking tot het gemiddelde van Nederland, een veilige en leefbare omgeving.
- In Dongen gevestigde arbeidsmigranten leven in humane omstandigheden en hebben toegang tot zorg en andere voorzieningen.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- Het criminaliteitsbeeld voor Dongen laat zien dat Dongen gelijk aan of minder scoort in het aantal misdrijven per 10.000 inwoners dan de gemiddelde score voor geheel Nederland.
- Iedere vergunningsplichtige horeca-inrichting beschikt over een geldige exploitatie- en horecavergunning, zodat voldaan wordt aan milieutechnische aspecten en (door middel van het toepassen van de wet Bibob) ondermijnende criminaliteit wordt voorkomen.
- Iedere exploitatie- en horecavergunningsplichtige inrichting wordt regulier gecontroleerd om te waarborgen dat de feitelijke situatie in overeenstemming is met de vergunde situatie.

Beleidsrisico's

Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan?

- De onvoorspelbaarheid van criminaliteit. Mocht een criminele bende bijvoorbeeld besluiten om Dongen als werkgebied voor woninginbraken uit te kiezen, dan kan dat in korte tijd leiden tot een groot aantal inbraken. Daarop hebben we in repressieve zin geen enkele invloed. Uiteraard kan hier wel met preventieve middelen aandacht aan worden besteed.
- Door extramuralisering in de zorg zien we een toenemend aantal personen met verward gedrag in de openbare ruimte. Daarnaast heeft de politie in 2021 een enorm aantal uren gestoken in handhaving van de Covid-19 maatregelen. Hierdoor is een verminderd aantal uren beschikbaar voor inzet in de wijken. De druk op de gemeentelijke organisatie (met name de Entree) neemt daardoor toe, maar ook het aantal verstoringen van de openbare orde neemt hierdoor toe.
- Ondernijning en witwaspraktijken kunnen bedreigingen vormen voor de rechtsorde en het openbaar bestuur.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- We geven uitvoering aan het Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022 door middel van het jaarlijks uitvoeringsprogramma, als onderdeel van het integrale handavingsuitvoeringsprogramma. Daarbij zetten we in de speerpunten: ondernijning, verbinding van zorg en veiligheid en de aanpak van overlast. In het werk leggen we accenten bij preventie en voorlichting, het stimuleren van meldingsbereidheid bij overlast en criminaliteit.
- Vanuit een heldere gemeentelijke regierol, korte lijnen, professionele relaties en onderling vertrouwen, verzorgen we een preventieve en accurate integrale aanpak op alle terreinen die het veiligheidsdomein aangaan. We betrekken daarbij de partners die nodig zijn om de overlast effectief aan te pakken.
- Boa's zien toe op het naleven van APV-regels en sommige bijzondere wetten. Ook adviseren ze ondernemers en verenigingen hoe om te gaan met de geldende regels. De Boa-capaciteit is in 2021 tijdelijk uitgebreid. In 2022 continueren we deze inzet. Er wordt gewerkt aan versterking van de samenhang binnen de keten vergunningverlening-toezicht-handhaving.
- Onze wijk-GGD'ers hebben een goed zicht op de groep "verwarde personen". Samen met hen en de zorgketen bieden wij deze groep snelle en duurzame hulp ter voorkoming van escalatie.
- Er is een regulier overleg waarin gemeentelijke teams, Casade en Politie deelnemen om de aanpak te bespreken en af te stemmen.

Accenten in beeld in 2022

- Ondernijning: We continueren de samenwerking met de ketenpartners (zoals politie, belastingdienst, Enexis en Taskforce/RIEC) in het tegengaan van ondernijning. We besteden aandacht aan het tegengaan van witwaspraktijken.
- Beleid: In 2021 gaan we gebruiken voor een brede evaluatie van het beleid op openbare orde en veiligheid. Die evaluatie kan bouwstenen opleveren voor het in 2022 (door de nieuwe raad) vast te stellen veiligheidsbeleid.
- In opdracht van de gemeenteraad wordt in 2021 en 2022 extra aandacht besteed aan de huisvesting van arbeidsmigranten. Dat doen we in de vorm van een LSI-project (Landelijke Stuurgroep Interventieteams) in samenwerking met VNG-handhaving en onze ketenpartners.
- We leggen een geactualiseerde APV ter vaststelling voor. Het herziene Damocles-beleid wordt ter kennis van uw raad gebracht.

Beleidsindicatoren

310 Openbare orde en veiligheid				
Verwijzingen Halt	Aantal verwijzingen Halt per 1.000 jongeren			
	2017	2018	2019	2020
	16	21	31	16
Winkeldiefstallen	Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners			
	2017	2018	2019	2020
	0,2	0,2	0,8	0,8
Zedenmisdrijven	Aantal zedenmisdrijven per 10.000 inwoners.			
	2017	2018	2019	2020
	2,5	2,8	4,1	3,1
Diefstallen uit woningen	Aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.			
	2017	2018	2019	2020
	1,4	1,4	1,2	1,0
Vernielingen en misdrijven tegen de openbare ruimte	Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte per 1.000 inwoners.			
	2017	2018	2019	2020
	3,5	3,7	4,0	4,4
Drugspanden	Aantal sluitingen drugspanden			
	2017	2018	2019	2020
Aangetroffen	5	12	10	10
Waarschuwingen	0	0	0	2
Sluitingen	4	11	10	4
Gebruikershoeveelheid e.d.	1	1	0	4
Informatiebijeenkomsten	Aantal informatie- en preventiebijeenkomsten bewustwording en meldingsbereidheid			
	2017	2018	2019	2020
	nb	Nb	1	3
Integrale controles	Aantal integrale bestuurlijke controles			
	2017	2018	2019	2020
	nb	nb	nb	58
Ketenaanpak	Aantal besproken unieke casussen ketenaanpak zorg en veiligheid			
	2017	2018	2019	2020
	nb	nb	Nb	45
Overlast	Aantal meldingen overlast per 10.000 inwoners			
	2017	2018	2019	2020
	28	26	25	NB
Jeugd	61	20	29	26

320 Rampenbestrijding en brandweer

Strategische doelstellingen

- Adequaats inspelen op incidenten en rampen.
- Branden zo spoedig mogelijk blussen of onder controle krijgen.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- Een goed getrainde en opgeleide crisisorganisatie volgens het regionaal Opleiden Trainen en Oefenen (OTO) beleid welke regionaal inzetbaar is bij incidenten en rampen.
- Voldoende bluswater beschikbaar bij de bluswatervoorzieningen.

Beleidsrisico's

Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan?

- Het grootste beleidsrisico voor de rampenbestrijding is een opéénstapeling van incidenten. Als het coronavirus ons in de greep houdt en er gebeurt een andere (langdurige) crisis, dan ontstaat een capaciteitsprobleem ten aanzien van de reguliere werkzaamheden.
- Het coronavirus heeft een nadelige invloed op de mogelijkheden tot oefenen en opleiden.
- Europese regelgeving heeft mogelijk een negatief effect op de beschikbaarheid van voldoende vrijwilligers binnen het brandweerkorps.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- We zorgen voor een professionele crisisorganisatie, die zowel op lokaal (gemeentelijk) als regionaal (district Hart van Brabant) niveau goed is geborgd. Onze medewerkers worden hiervoor opgeleid, voorbereid en getraind.
- We treffen maatregelen om de risico's van langere opkomsttijden van de brandweer te beperken. Hierbij wordt ingezet op het vergroten van de zelfredzaamheid van bewoners zodat zij weten wat zij moeten doen om brand te voorkomen, te ontdekken en te ontvluchten.

Verbonden partijen

- Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant: Hulp- en zorgverlening, risico- en crisisbeheersing, Brabant Water.

Accenten in beeld in 2022

- In het kader van brandpreventie worden er door middel van een wijkgerichte aanpak ongeveer 30 home safety checks uitgevoerd. Zo groot mogelijke dekking in binnen-en buitengebied.
- Om de zelfredzaamheid van de burgers te vergroten wordt er een veiligheidsmarkt georganiseerd.
- De Risk Factory gaat operationeel in 2022. Daarbij wordt leerlingen in het basisonderwijs geleerd hoe te handelen bij interactieve veiligheidsscenario's over onder andere brandgevaar, risico's internetgebruik, verkeersveiligheid, risico's alcoholgebruik, effect van groepsdruk, contact met hulpdiensten.
- Via een projectgroep worden de bluswatervoorzieningen in kaart gebracht en nieuwe concessie afspraken gemaakt met de waterleverancier.

Het coronavirus heeft grote impact gehad op het werken in het veiligheidsdomein. De dagelijkse werkzaamheden hebben een drastische wijziging ondergaan. Als het coronavirus in 2022 nog steeds prominent aanwezig is onder de bevolking, zal het behalen van de doelen onder druk komen te staan. Als het coronavirus op zijn retour is of het merendeel van de bevolking gevaccineerd is waardoor de impact van de het virus drastisch vermindert, zal aan de accenten voor 2022 kunnen worden voldaan. Mocht de nafase van de crisis nog enige maanden in beslag nemen, dan zal het behalen van onze accenten onder druk komen te staan.

Beleidsindicatoren

320 Rampenbestrijding en brandweer				
Crisisorganisatie	Het aantal medewerkers dat opgeleid, getraind en geoefend is.			
	2017	2018	2019	2020
	46	7	27	10
Home Safety Checks	Aantal Home Safety Checks			
	2017	2018	2019	2020
	114	12	22	10

Overzicht lasten en baten programma 3 Veilig Dongen (x € 1.000)												
			Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		Begroting 2025	
Thema	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
310		Integrale veiligheid	673	16	828	16	786	16	786	16	786	16
	1.2	Openbare orde en veiligheid	491	16	601	16	571	16	571	16	571	16
	6.82	Geëscaleerde zorg 18-										
	8.3	Wonen en bouwen	182		227		214		214		214	
320		Rampenbestrijding en brandweer	1.406	4	1.437	4	1.454	4	1.475	4	1.499	4
	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.406	4	1.437	4	1.454	4	1.475	4	1.499	4
		Totaal Veilig Dongen	2.079	19	2.266	19	2.239	19	2.261	19	2.285	19

De intensivering van de boa-capaciteit die in 2021 is ingezet wordt in 2022 gecontinueerd. De bijdrage aan de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant is lager dan in 2021. Dit is het rechtstreeks gevolg van een pakket aan bezuinigingen die zijn doorgevoerd.

Dongen Onderneemt!

Wat willen we bereiken?

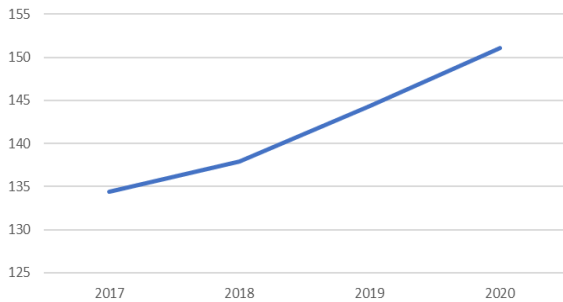
- ✓ Dongen is een aantrekkelijk plek voor bedrijven om zich te (blijven) vestigen
- ✓ Initiatieven en behoeften van ondernemers mogelijk maken
- ✓ Werkloosheid onder jongeren tegengaan
- ✓ Uitkeringsgerechtigden en statushouders met arbeidsmogelijkheden begeleiden naar werk
- ✓ Nieuwe manieren vinden om in gesprek te gaan met ondernemers en uitkeringsgerechtigden

Wat gaan we doen?

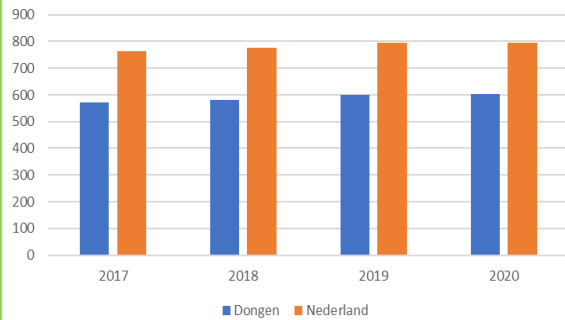
- ➔ Verbinden van ondernemers met werkzoekenden
- ➔ Ondernemers ondersteunen bij vinden van juiste plek voor hun bedrijf
- ➔ Verkoop van kavels op industrieterrein Tichelrijt 3
- ➔ Promoten dienstverlening werkgeversservicepunt (WSP)
- ➔ Samenwerken met VOCD, Leer Dongen Kennen, Station88, WSP en Midpoint
- ➔ Uitvoeren nieuwe wet inburgering (betere aansluiting maatschappij en arbeidsproces)
- ➔ Samen werken aan klimaatdoelstellingen

DONGEN ONDERNEEMT

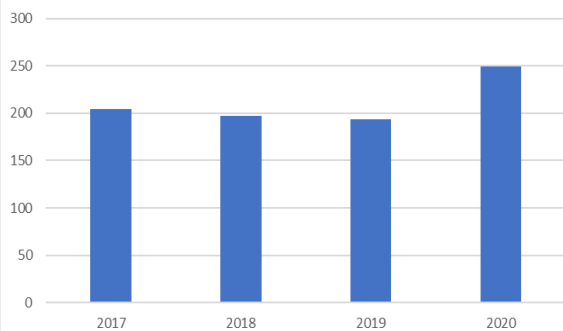
Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar

Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar

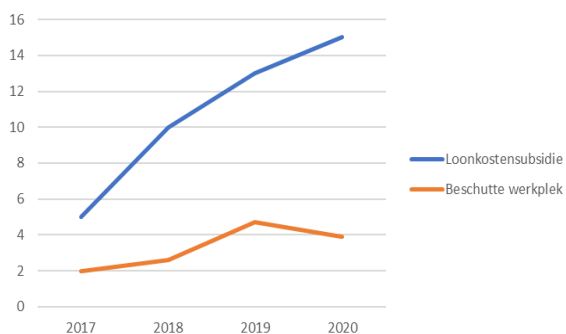

Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

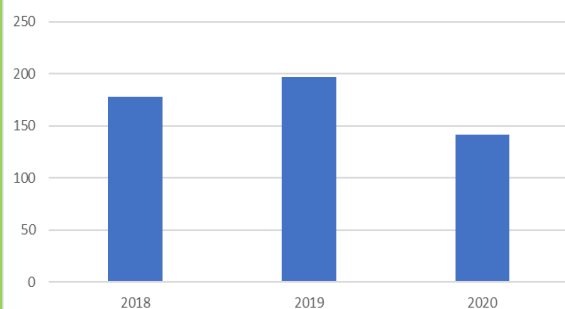

Scan de QR-code voor meer informatie.

Loonkostensubsidie en beschutte werkplek

Aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners (15-64 jaar)

4. Dongen Onderneemt

Dongen Onderneemt gaat uit van het stimuleren van lokaal ondernemerschap, het creëren van een interessant vestigingsklimaat en inwoners in staat stellen om te participeren zo mogelijk via (vrijwilligers)werk. Op het gebied van duurzaamheid liggen bovendien opgaven voor de lokale ondernemers om samen aan de klimaatdoelstellingen te kunnen voldoen. Een gezonde lokale economie heeft een aantrekkende werking op Dongen voor zowel nieuwe als bestaande bedrijven. Wij zien veel kansen om meer met werkgevers samen te werken. Er zijn banen, er zijn beschikbare werknemers, maar ze passen niet direct bij elkaar. Daar kunnen wij een rol in spelen.

Economie en werkgelegenheid grijpen direct in op elkaar. Wanneer bedrijven zich vestigen in Dongen brengt dat banen met zich mee. Dit vergroot de kans dat Dongenaren een (betaalde) baan vinden dichtbij huis. Samenwerking met (potentiële) werkgevers staat centraal bij onze uitvoering van de Participatiewet en bij de nieuwe Wet Inburgering. Dongense ondernemers zijn steeds bereid gebleken om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kansen te bieden. Daarin blijven we de samenwerking zoeken. We vinden het belangrijk dat inwoners zoveel als mogelijk in hun eigen inkomen kunnen voorzien. Daar waar ze een steuntje in de rug nodig hebben, hebben wij vanuit de Participatiewet de mogelijkheid om de inwoner te ondersteunen, binnen de beschikbare financiële middelen. Wij kijken bij de inzet van (arbeids)trajecten vooral naar korte interventies en naar het rendement van onze investeringen.

De verwachte toename van personen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt als gevolg van de coronacrisis is uitgebleven. We vinden nieuwe manieren om met ondernemers en uitkeringsgerechtigden in gesprek te gaan en passen onze dienstverlening aan hun (veranderende) behoeften aan. Met ondernemers gaan we in gesprek over wat zij nodig hebben en wat wij kunnen faciliteren. Dit is maatwerk. Wat betreft uitkeringsgerechtigden zetten we in op de kansrijke sectoren en korte interventies. Ook hier leveren we maatwerk. We spreken elkaar veelal digitaal in plaats van fysiek en we werken via nieuwe digitale platforms.

410 Ondernemerschap

Strategische doelstellingen

- Dongen is een aantrekkelijke plek voor bedrijven om zich te vestigen en/of gevestigd te blijven.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- Wij weten wat er speelt bij de Dongense ondernemers, waar zij behoefte aan hebben en spelen hierop in.
- Wij ondersteunen ondernemers in het vinden van de juiste plek in Dongen voor hun bedrijf.

Beleidsrisico's

Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan?
• Door het wegvallen van de steunmaatregelen vanuit de rijksoverheid voor de bedrijven kan er alsnog een faillissementsgolf ontstaan.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- Investeren in en onderhouden van een aantrekkelijke omgeving voor bedrijven: Dit doen wij door in gesprek te gaan en blijven met de ondernemers, het inventariseren van behoeftes en door te kijken waarin wij hen kunnen faciliteren. Wij zijn als gemeente een sparringpartner en facilitator voor bedrijven, gericht op het mogelijk maken van initiatieven en behoeften van ondernemers, binnen onze kaders.
- Ontwikkeling van bedrijventerreinen: de kavels van Tichelrijt 3 kunnen bijna in de verkoop. Hier is al een wachtlijst voor en de verwachting is dat alle kavels in 2022 verkocht zijn.

- We verbinden ondernemers met werkzoekenden. De accountmanager en de adviseur werkgeversdienstverlening trekken hierin gezamenlijk op. Bij bedrijfsbezoeken wordt de dienstverlening van WSP altijd onder de aandacht gebracht.
- Het behouden voor gemeente Dongen van bedrijven en de daarmee gepaard gaande werkgelegenheid.
- We werken in regionaal verband samen binnen Station88. Dit is een platform voor ondernemers uit Midden-Brabant. Zij delen kennis, creëren bewustwording, inspireren en motiveren zodat de ondernemer kan groeien en versnellen.

Verbonden partijen

- Regio Hart van Brabant – Midpoint: Bevorderen en stimuleren van de regionale economische ontwikkelingen in de regio Hart van Brabant. Midpoint is een afzonderlijke stichting, maar wel gelieerd aan de Regio Hart van Brabant.

Accenten in beeld in 2022

- Uitvoeren van de eerste ambities van het accountplan, met nadruk op het verbinden, faciliteren en mogelijk maken voor de ondernemers.
- De samenwerking met VOCD en Leer Dongen Kennen wordt voortgezet. Bij bedrijfsbezoeken worden deze ondernemersverenigingen benoemd en wordt er contact gelegd. Dit om elkaar te versterken en te verbinden.
- Het nog meer onder de aandacht brengen van onze samenwerkingspartners: Midpoint, Station88 en het werkgeversservicepunt. Om zo op allerlei manieren de ondernemers te stimuleren en te laten groeien.

Beleidsindicatoren

410 Ondernemerschap				
Functiemenging (%)	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen			
	2017	2018	2019	2020
	46,4%	46,4%	47,0%	NBB
Vestigingen van bedrijven (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar.			
	2017	2018	2019	2020
	134,4	137,9	144,4	151,1

420 Werknemerschap

Strategische doelstellingen

- Dongenaren participeren naar vermogen in de samenleving.
- We leiden Dongenaren (uitkeringsgerechtigden, statushouders en jongeren) met arbeidsmogelijkheden toe naar werk.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- We bieden inwoners die ondersteuning nodig hebben naar school of werk begeleiding aan binnen onze beschikbare financiële kaders.
- We pakken de integratie en (arbeids)participatie van statushouders vroegtijdig op.
- We informeren en faciliteren werkgevers omtrent de bemiddeling van onze doelgroepen.
- We vullen alle beschutte werkplekken in die jaarlijks bij ministeriele regeling worden bepaald.
- We stimuleren de zelfredzaamheid van de uitkeringsgerechtigden.

Beleidsrisico's

Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan?

- De coronacrisis heeft mogelijk effect op de arbeidsmarkt, kan ervoor zorgen dat het aantal uitkeringsgerechtigden groeit en dat wij met een ander type uitkeringsgerechtigden te maken hebben. Eventuele lockdowns zijn van invloed op onze re-integratieactiviteiten en op de mogelijkheden van plaatsing van kandidaten op werk. Eventuele effecten verwachten we vooral voor personen met grote afstand tot de arbeidsmarkt.
- Het is onduidelijk hoeveel inburgeraars per 1 januari 2022 naar onze gemeente komen. De taakstelling volgt in het najaar. Daarnaast hebben we geen zicht op gezinssamenstellingen, achtergronden en ontwikkelingsmogelijkheden. Dit maakt dat we op basis van veel onzekerheden de inkoop van de nieuwe wet Inburgering moeten realiseren.
- Lokale implementatie nieuwe regionale inkoop inburgering niet op tijd gereed doordat regionaal niet op tijd de kaders hiervoor zijn bepaald en meegegeven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- Het tijdelijk of structureel ondersteunen van Dongenaren met een afstand tot de arbeidsmarkt (uitkeringsgerechtigden, statushouders en jongeren): Dit doen we door het verstrekken van uitkeringen, door gesubsidieerde banen, door gesprekken/coaching en door het inzetten van lokale of regionale trajecten die bevorderen dat mensen naar werk kunnen worden doorgeleid. Deze ondersteuning is maatwerk en gebeurt binnen de financiële kaders van de gemeente
- We spannen ons in om zoveel als mogelijk mensen te begeleiden naar werk. Op basis van een kosten-batenanalyse wordt de keuze gemaakt wat ingezet wordt voor wie.
- Zorgen dat de bijstand alleen wordt ingezet voor de mensen die het ook echt nodig hebben, via het Poorttraject, fraudepreventie en fraudeopsporing.
- We optimaliseren het aanvraag- en uitkeringsproces, met als resultaat meer duidelijkheid voor klanten, zo kort mogelijke wachttijden en een zo efficiënt mogelijk werkproces.
- Het bieden van baanafspraken, door de gemeente als werkgever, voor personen uit het doelgroepenregister.
- Statushouders ondersteunen, zodat zij zo snel mogelijk gelijke kansen krijgen als andere inwoners. Dit doen we door hen onderdak te bieden, een uitkering te verschaffen (zo lang als nodig en zo kort als mogelijk), ondersteuning te bieden bij praktische zaken en door het geven van maatschappelijke begeleiding. Vanaf januari 2022 bieden wij ook inburgeringstrajecten aan deze doelgroep aan. Deze trajecten koppelen taalverwerving aan kansen op de arbeidsmarkt wanneer dit mogelijk is. In andere gevallen wordt gericht op zelfredzaamheid.

Verbonden partijen

- Diamant-groep: Participatiekansen bieden aan mensen met een beperking en afstand tot de arbeidsmarkt.

Accenten in beeld in 2022

- Bij de dienstverlening in het kader van de Participatiewet vindt een kosten-batenanalyse plaats tussen enerzijds de kosten van ondersteuning (begeleiding, scholing en loonkostensubsidie) van uitkeringsgerechtigden en niet-uitkeringsgerechtigden en anderzijds de besparing op de uitkeringslasten. Daarom blijven wij investeren in trajecten die wij via het Regionale WSP (Werkgeversservicepunt) Midden-Brabant kunnen afnemen. Deze trajecten zijn toegespitst op regionale werkgevers en kanssectoren in onze regio. Op deze manier maken we optimaal gebruik van alle (corona) subsidies op Europees, landelijk en provinciaal niveau, waaronder de eerder genoemde steunmaatregelen.
- We verbinden economie en Participatiewet nauwer met elkaar. Dit doen we door de inzet van onze accountmanager die een samenwerking opzet met Dongen Werkt en het regionale WSP Midden-Brabant. De accountmanager neemt in gesprekken met werkgevers kansen en mogelijkheden voor de inzet van uitkeringsgerechtigden mee. Daarnaast is er aandacht voor initiatieven om te bevorderen dat ondernemers en (potentiële) werknemers met elkaar in contact komen.

- We voeren de Wet Inburgering uit. Deze nieuwe wet gaat van start in januari 2022, met als doel een betere aansluiting op de Nederlandse maatschappij en het arbeidsproces. De wet voeren wij uit binnen de financiële kaders die wij hiervoor ontvangen.
- In verband met de extra vluchtelingen uit Afghanistan roept het Rijk gemeenten op om waar nodig hulp te bieden bij het vergroten van de opvangcapaciteit en het (tijdelijk) huisvesten van vergunninghouders. In samenwerking met de regio zal worden bekeken of en zo ja, er ook op Dongen een beroep wordt gedaan en wordt bekeken wat onze bijdrage kan zijn. De landelijke taakstelling 2021 blijft vooralsnog ongewijzigd, het is onzeker hoe de taakstelling (met deze ontwikkelingen) er voor 2022 uit zal gaan zien.
- We zorgen dat onze dienstverlening aan ondernemers en uitkeringsgerechtigden ondanks de coronacrisis zoveel als mogelijk doorgang kan vinden. We sorteren hierop voor door:
 - Onze werkwijze voort te zetten: we blijven zoveel als nodig digitaal werken, ook in contacten met werkgevers en uitkeringsgerechtigden. We zetten in op verbinding en kijken waar intensivering van het contact nodig is.
 - Het instrument 'Digitaal Poorttraject' voort te zetten. Met dit instrument worden kansrijke uitkeringsgerechtigden aan een baan geholpen of wordt ingeschat wat nodig is om iemand naar werk te begeleiden. Op basis hiervan bekijkt Dongen Werkt! (op basis van een kosten-batenanalyse) of vervolgstappen worden gezet. Aan het digitale instrument koppelen we filmpjes om uitkeringsgerechtigden zo duidelijk mogelijk te informeren op rechten en plichten.
 - In te zetten op arbeidsmobiliteit. Dit doen we onder andere door te investeren in het regionale LeerwerkLoket (LWL). Het LWL geeft Dongenaren de mogelijkheid om te leren en ontwikkelen, aansluitend bij arbeidsmarkt van nu. We benutten hiermee ook de mogelijkheden die www.brabantleert.nl biedt. Door middel van scholing maken we een betere match met (toekomstige) werkgevers. Daarnaast biedt het LWL ondersteuning aan werkgevers, zoals inzicht in ontwikkelmogelijkheden van werknemers, waardoor werknemers niet ontslagen hoeven worden maar anders kunnen worden ingezet.

Beleidsindicatoren

420 Werknemerschap				
Netto participatiegraad	Percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking			
	2017	2018	2019	2020
	69,5%	69,8%	71,8%	68,4%
Banen	Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar.			
	2017	2018	2019	2020
	571,9	581,4	599,4	604,5
Loonkostensubsidie	Aantal personen die werkzaam zijn, ondersteund met loonkostensubsidie, per 10.000 inwoners (peildatum eerste half jaar)			
	2017	2018	2019	2020
	5	10	13	15
Beschutte werkplek	Aantal fte met een beschutte werkplek			
	2017	2018	2019	2020
	2	2,6	4,7	3,9
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners.			
	2017	2018	2019	2020
	204	197	194	249
Personen met een lopend re-integratietraject	Het aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar (peildatum tweede kwartaal).			
	2017	2018	2019	2020
	NB	178	197	141
Werkloze jongeren	Percentage werkloze jongeren in de leeftijd 16 t/m 24 jaar.			
	2017	2018	2019	2020
	1%	1%	1%	1%
Baanafspraken	Aantal personen met baanafspraken, werkzaam bij de gemeente Dongen			
	2017	2018	2019	2020
	4	4	4	6

Overzicht lasten en baten programma 4 Dongen Onderneemt (x € 1.000)												
			Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		Begroting 2025	
Thema	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
410		Ondernemerschap	3.678	3.654	2.271	2.194	1.674	1.597	522	445	522	445
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.663	3.648	2.263	2.188	1.666	1.591	513	438	513	438
	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	15	6	9	6	9	6	9	6	9	6
420		Werknemerschap	7.521	4.435	7.835	4.841	7.801	4.841	7.666	4.841	7.636	4.841
	6.3	Inkomensregelingen	5.577	4.435	5.874	4.841	5.904	4.841	5.872	4.841	5.872	4.841
	6.4	Begeleide participatie	1.442		1.435		1.372		1.280		1.251	
	6.5	Arbeidsparticipatie	502		526		526		514		514	
		Totaal Dongen Onderneemt	11.199	8.089	10.106	7.035	9.476	6.438	8.187	5.285	8.158	5.285

Het BUIG-budget (6.3 Inkomensregelingen) is bij Berap 2021-1 is zowel aan de baten als lasten kant bijgesteld. Hogere uitkeringslasten en hoger Rijksbudget lagen aan deze mutatie ten grondslag. Dit is niet zichtbaar in de tabel (want weergegeven is de primitieve begroting), maar heeft ook een structureel effect. De daling in de uitgaven aan fysieke bedrijfsinfrastructuur is een rechtstreeks gevolg van het actualiseren van de exploitatie van bedrijfsterreinen (taakveld 3.2). Na het in exploitatie nemen van gronden worden zowel de lasten als de baten geraamd. Per saldo heeft dit geen effect op de begroting. Voor meer detailinformatie wordt verwezen naar de voortgangsrapportages grondexploitatie.

Wat willen we bereiken?

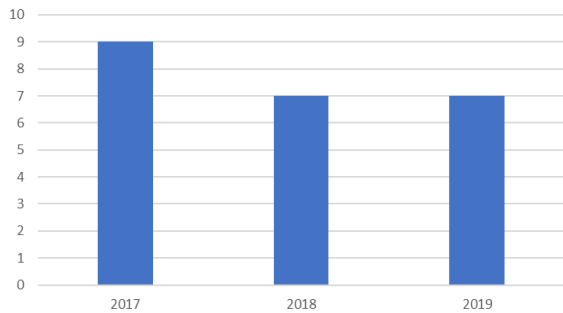
- ✓ Inwoners voelen zich betrokken bij activiteiten en besluiten van de gemeente
- ✓ Onze communicatie is snel, duidelijk en toegankelijk
- ✓ De lijnen tussen inwoners, ondernemers en de gemeente zijn kort
- ✓ Digitaal werken daar waar mogelijk
- ✓ Persoonlijk contact daar waar nodig
- ✓ De openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen zijn schoon, heel en veilig
- ✓ Maximaal 100 kg huishoudelijk restafval per inwoner

Wat gaan we doen?

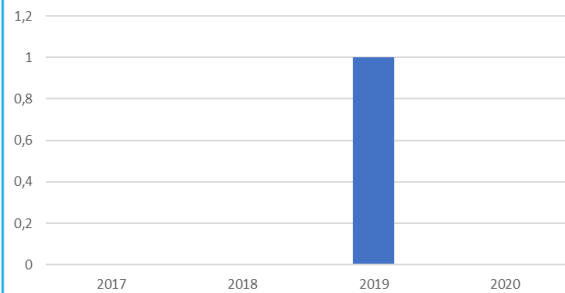
- ➔ Extra inzet van communicatie om inwoners te helpen hun afval beter te scheiden
- ➔ Stimuleren van aanleg geveltuintjes (woonomgeving groener en kleurrijker)
- ➔ Actualiseren van bomen- en groenbeleidsplan
- ➔ Veranderen en verbeteren van lokale democratie (ronde tafelsprek)
- ➔ Gemeentelijke informatiekraant optimaliseren op basis van lezersonderzoek

DONGEN DIENST

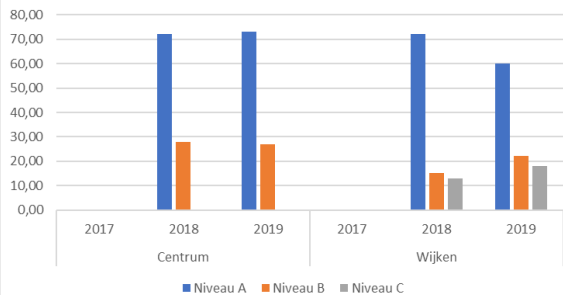
Aantal actieve dorps- en wijkraden

Aantal gegrond bezwaar- en beroepschriften op uitgevoerde toetsingen

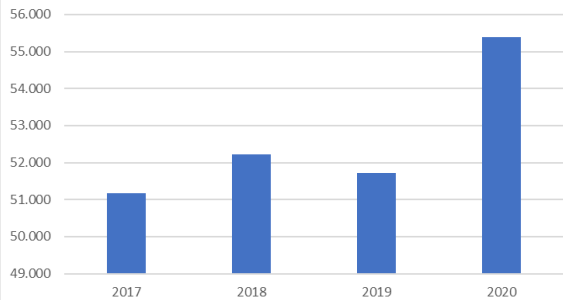

Kwaliteitsniveau openbare ruimte

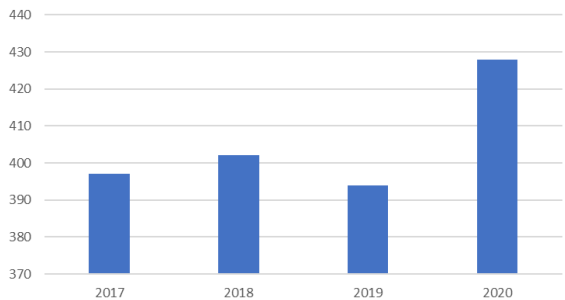

Scan de QR-code voor meer informatie.

Bezoekers milieustraat

Restafval per huishouden (kg)

5. Dongen Dient

Binnen Dongen Dient richten we ons op de dienende rol van de gemeente in de Dongense maatschappij. Alles wat een gemeente doet, staat immers ten dienste van de gemeenschap. De zichtbaarheid van het gemeentebestuur, zowel raad als college, in Dongen en daarbuiten vinden we van groot belang.

De uitvoering van taken vraagt in steeds meer gevallen om samenwerking. Samenwerking met inwoners, ondernemers, verenigingen en stichtingen. Maar ook met andere overheidsinstanties en organisaties buiten de gemeentegrenzen. Samen ontdekken we nieuwe manieren om het gesprek aan te gaan, te ontwikkelen en uit te voeren.

We zijn een bereikbare gemeente, met kundige en betrokken medewerkers, die zaken slagvaardig, deskundig en snel oppakken en afhandelen. De lijnen tussen de inwoners en ondernemers en de gemeente zijn kort en we zijn zo behulpzaam als mogelijk. De ervaring van de klant is het vertrekpunt en de dienstverlening is van buiten naar binnen gericht. Dit betekent ook dat we zorgen voor een verzorgd straatbeeld door de openbare ruimte in Dongen schoon, netjes, breed toegankelijk en veilig te houden.

510 Bestuur

Strategische doelstellingen

- We nemen gedragen besluiten en bevorderen participatie van betrokkenen
- We bevorderen de zichtbaarheid van de gemeente en het gemeentebestuur
- We leveren kwalitatief goede dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- Inwoners voelen zich betrokken bij activiteiten en besluiten van de gemeente Dongen en kunnen hier op gepaste momenten invloed roep uitoefenen.
- Onze communicatie is snel, duidelijk en toegankelijk. We informeren onze samenleving en partners met maatwerk en kiezen daarbij de meest geschikte communicatievorm. Doel is dat zoveel mogelijk doelgroepen kennis kunnen nemen van Dongens nieuws en relevante ontwikkelingen. Dat geeft onze inwoners, ondernemers en verenigingen de beste kans om mee te denken en mee te doen in onze lokale samenleving.
- Gebiedspromotie: het vergroten van de vitaliteit van onze samenleving, waar het voor de verschillende doelgroepen goed wonen (inwoners), werken (ondernemers) en recreëren is (bezoekers).
- De kwaliteit van onze dienstverlening staat voorop. Dat wat wij lokaal en dicht bij de inwoner kunnen doen, doen we, zo simpel als mogelijk. Daar waar een verplichting ligt om samen te werken en daar waar we betere of goedkopere dienstverlening kunnen leveren door samen te werken, zoeken wij (regionale) partners op.

Beleidsrisico's

Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan?

- Wat betreft de governance-discussie volgen we besluitvorming in de regio. We gaan in regio Hart van Brabant werken met een kernagenda (waaraan alle regiogemeenten deelnemen) en een keuze agenda (waaraan gemeenten kunnen deelnemen). De regionale processen zijn van invloed op het behalen van onze beoogde doelstellingen.
- Voor het behalen van de doelstellingen op het gebied van communicatie en inwonerparticipatie is het van belang dat in 2022 weer sprake kan zijn van fysieke ontmoeting.
- Mocht de Corona-crisis in 2022 wederom vragen om crisis-communicatie dan heeft dit invloed op het bereiken van de benoemde doelstellingen op het gebied van communicatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- We gaan het gesprek aan met inwoners die ideeën hebben waar de gemeente baat bij kan hebben.
- We ondersteunen onze dorps- en wijkraden.
- We communiceren duidelijk over onze standpunten en besluitvorming.
- We zetten extra in op proactieve communicatie door middel van onze structurele omgevingsanalyse. Wat is de informatiebehoefte van onze inwoners, ondernemers, verenigingen? Wat zijn de belangrijkste vragen en welke emoties leven er? Op die manier ontstaat er een betere verbinding tussen samenleving en gemeentehuis. Op basis van deze analyse wordt door de gemeente Dongen sneller, flexibeler en efficiënter gecommuniceerd.
- We maken de specifieke kwaliteiten en mogelijkheden van Dongen, 's Gravenmoer en Klein-Dongen-Vaart zo duidelijk mogelijk zichtbaar voor bezoekers en potentiële nieuwe inwoners en ondernemers.
- Onze taken voeren we efficiënt en klantgericht uit en we vormen een slagvaardige en flexibele gemeentelijke organisatie, die in staat is om zich aan te passen aan ontwikkelingen in de samenleving;
- We zoeken samenwerking met partijen waar dat meerwaarde heeft. We nemen actief deel aan samenwerkingsverbanden en bij relevante projecten, in het bijzonder in de regionale Gemeenschappelijke Regeling Hart van Brabant. We bekijken per project welke schaalgrootte het meest passend is: lokaal, subregionaal of regionaal. Ook wisselende coalities zijn mogelijk;
- Onze gemeente staat open voor proeftuinen en experimenten. We omarmen nieuwe ontwikkelingen en technologieën die een bijdrage leveren aan onze te bereiken mijlpalen.

Verbonden partijen

- Regio Hart van Brabant: met de andere regiogemeenten werken we actief mee en samen om de regionaal afgesproken opgaven effectief op te pakken. Zie ook de paragraaf verbonden partijen.

Accenten in beeld in 2022

- Informatiekrant: Op basis van lezersonderzoek gaan we de gemeentelijke informatiekrant optimaliseren, zowel wat betreft inhoud (rubrieken) als uiterlijk (vormgeving). Daarmee willen we de groep inwoners voor wie de papieren krant het favoriete communicatiemiddel is, zo laagdrempelig mogelijk voorzien van gemeentelijke informatie. Omdat de krant huis-aan-huis wordt verspreid, is het ook kwantitatief een belangrijk communicatiemiddel.
- We geven uitvoering aan de Direct Duidelijk Deal die de gemeente in 2020 ondertekende. We gaan onze medewerkers trainen in het gebruiken van duidelijke taal. Daarbij beginnen we met de medewerkers die de meeste communicatie voor onze inwoners verzorgen. De meest gebruikte standaardbrieven aan inwoners gaan we herschrijven; duidelijk en klantvriendelijk, op B1-niveau.
- Democratische vernieuwing: democratische vernieuwing betekent dat we blijven zoeken naar verandering en verbetering. Verbeteren in relaties met (groepen) inwoners, (groepen) ondernemers, sportverenigingen, culturele instellingen, scholen, belangengroepen, ouderen en jongeren. In de zoektocht naar democratische vernieuwing speuren we ook, samen met uw raad, naar een vitale lokale democratie. Met als uitkomst praktische oplossingen om de lokale democratie beter te laten functioneren. Een van de voorbeelden hiervan is het Ronde Tafelgesprek waarmee we het laagdrempelige en kleinschalige gesprek met inwoners faciliteren. We leggen in 2021 het fundament, in 2022 bouwen we door op die opbrengsten.
- Regionale samenwerking: Democratische vernieuwing maakt onderdeel uit van een breder gesprek dat we in regionaal opzicht al enige tijd voeren: de governance-discussie binnen Hart van Brabant. De regio Hart van Brabant en Midpoint Brabant voelen nog te vaak als een black box, daar gaan we iets aan doen. De uitwerking hiervan loopt door tot in 2022. Het zwaartepunt zal liggen bij verbeteringen in communicatie, het instellen en inrichten van een regio-commissie en het opstellen van een regionale kernagenda en keuzeagenda om focus aan te brengen.

Beleidsindicatoren

510 Bestuur				
Training duidelijke taal	Aantal medewerkers getraind in duidelijke taal bij communicatie met inwoners			
	2017	2018	2019	2020
	Dit is een nieuwe indicator waarover vanaf 2022 wordt gerapporteerd			

520 Dienstverlening

Strategische doelstellingen

- Een kwalitatief hoogstaande dienstverlening voor onze klanten, waarbij we een bereikbare gemeente zijn, met kundig en betrokken medewerkers, die zaken slagvaardig, deskundig en snel oppakken en afhandelen. De lijnen tussen de inwoners en ondernemers en de gemeente zijn kort.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- Inwoners zijn tevreden over onze dienstverlening (minimaal een 8)
- We handelen de producten en diensten af binnen de wettelijke termijnen
- We beperken het aantal klachten en bezwaren over onze dienstverlening tot een minimum (maximaal 5)

Beleidsrisico's

Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan?
- De dienstverlening is in grote mate afhankelijk van digitale ondersteuning. Dat geldt zowel voor de digitale dienstverlening als voor de persoonlijke dienstverlening. Uitval van ICT-systemen kan een grote impact hebben op onze dienstverlening aan inwoners en bedrijven. - Gezien de Corona crisis kan het aantal klachten over producten en diensten team Burgerzaken toenemen. Dit doordat er huwelijken gecancelled worden of er een tijd gedurende de crisis geen avondopenstelling was. Dit kan leiden tot meer klachten op jaarbasis.

Wat gaan we daarvoor doen?

Belangrijkste reguliere taken

- Uitgeven en verzorgen van paspoorten en rijbewijzen.
- Voltrekken van huwelijken en partnerschapsregistraties.
- Het op orde houden van de basisregistraties: de Basisregistratie Personen (BRP), de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en de Basisregistratie Ondergrond (BRO). De kwaliteit van de basisregistraties is cruciaal: afnemers moeten er net als onze eigen medewerkers op kunnen vertrouwen dat hetgeen geregistreerd staat correct is. We doen mee aan landelijke projecten (bijvoorbeeld de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit). Naar aanleiding van signalen door Binnenlandse Zaken bezoeken wij deze adressen. Buiten dit project om worden regelmatig huisbezoeken verricht alles met het doel voor een juiste inschrijving in de Basisregistratie Personen (BRP) om de kwaliteit van de BRP te verhogen en om fraude tegen te gaan.
- Het organiseren van de verkiezingen.
- Informatie verstrekken aan personen met een niet-Nederlandse nationaliteit die Nederlander willen worden en aanvragen voor de Nederlandse nationaliteit behandelen.
- Het verlenen van vergunningen, het toezicht houden en handhaven op het gebied van milieu.

Verbonden partijen

- Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant: Bijdragen aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving in de regio Midden- en West-Brabant.

Accenten in beeld in 2022

- In 2022 werken we aan het verder optimaliseren van onze dienstverlening door middel van het meten en verbeteren van onze dienstverlening op het gebied van diverse producten en diensten. Ook nieuwe wet- en regelgeving vraagt om aanpassing en uitbreiding van onze digitale dienstverlening. Denk hierbij aan de Wet open overheid en de omgevingswet.
- Het streven is om inwoners en ondernemers digitaal van dienst te zijn omdat dat gemak biedt aan de klant en efficiënt is voor de gemeente. Ook andere kanalen blijven open waar dat mogelijk en van toegevoegde waarde is. Voor kwetsbare groepen bijvoorbeeld, wordt maatwerk geleverd.
- In 2021 is het Handhavingsbeleidsplan 2017-2020 en Vergunningenbeleid 2016-2019 structureel herzien, doordat de hierin opgenomen probleem- en risicoanalyse door regionale en landelijke ontwikkelingen was achterhaald. Daarnaast is met de komst van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging ook een andere wijze van benadering van het vergunningverlenings-, toezicht en handhavingsbeleid noodzakelijk. Dit heeft geleid tot het door de teams Openbare orde & veiligheid en Vergunningen, toezicht en handhaving opstellen, van het Preventie-, Vergunningen-, toezicht- en handhavingsbeleidsplan 2021-2024. In dit beleidsplan zijn met het oog op het in 2022 in werking treden van de Omgevingswet, de te bereiken doelen binnen de fysieke leefomgeving in Dongen door middel van thema's verbonden aan voor het bereiken van deze doelen uit te voeren activiteiten. Het beleidsplan is op 26 januari 2021 door het college van B&W vastgesteld en op 25 maart 2021 door de gemeenteraad voor kennisgeving aangenomen.

Beleidsindicatoren

520 Dienstverlening				
Bezwaar- en beroepschriften	Aantal gegrond bezwaar- en beroepschriften op uitgevoerde toetsingen			
	2017	2018	2019	2020
	0	0	1	0
Klachten Burgerzaken	Aantal klachten over producten en diensten Burgerzaken			
	2017	2018	2019	2020
	0	0	0	0
Dienstverlening Burgerzaken	Cijfer dienstverlening burgerzaken			
	2017	2018	2019	2020
	De dienstverlening wordt sinds 2021 gemeten			

530 Beheer en onderhoud

Strategische doelstellingen

- De openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen zijn schoon, heel en veilig.
- Een schoon en net straatbeeld zonder zwerfafval in de openbare ruimte.
- Een goede benutting en bezetting van het gemeentelijk vastgoed.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelstellingen

- Gemeentelijke gebouwen: De gemeentelijke panden voldoen aan de nen-normen, waarbij we werken met een geactualiseerd onderhoudsplan en we zo efficiënt mogelijk duurzaamheidsmaatregelen toepassen.
- Openbaar groen: Het openbaar groen en bomen zijn goed onderhouden en dragen bij aan een positieve beleving van de openbare ruimte. Dit bereiken we onder andere door voor de onkruidbestrijding te voldoen aan de niveaus van vastgestelde beeldkwaliteit (streefwaarde A voor het centrum en streefwaarde B voor de wijken).
- Wegen: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig en voldoen minimaal aan beeldkwaliteit niveau B.
- Riool: Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare ruimte van afvalwater, hemelwater en grondwater. Bij werkzaamheden kijken we of afkoppelen van hemelwater mogelijk is door te infiltreren.

- Civiele kunstwerken (bruggen en duikers): Zijn goed begaanbaar, schoon en veilig, wat betekent dat ze minimaal voldoen aan niveau B.
- Openbare verlichting: Openbare verlichting speelt een belangrijke rol in sociale- en verkeersveiligheid. We richten ons op behoud, verduurzaming en verbetering hiervan. We vervangen verouderde installaties (lichtmasten en armaturen) die hun technische levensduur hebben overschreden, waarbij we zoveel mogelijk het principe van de circulaire economie toepassen en de SER-energieakkoord doelstellingen volgen.

Beleidsrisico's

Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan?

- Voor alle infrastructurele werken geldt dat er momenteel sprake van schaarste aan materialen en personeel. Dit leidt enerzijds tot langere levertijden en anderzijds tot gestegen prijzen. Het is onzeker hoe dit zich in 2022 zal ontwikkelen. De onzekerheid rondom de planning kan ertoe leiden dat projecten uitlopen en uitgaven ten laste van een volgend begrotingsjaar komen. De onzekerheid rondom de materiaalprijzen is tevens opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen.
- Het realiseren van de kwaliteitsnormen in het openbaar groen is sterk afhankelijk van de weersomstandigheden. Bij een natte zomer is het vrijwel onmogelijk deze normen te behalen.

Belangrijkste reguliere taken

- Gemeentelijke gebouwen: We voeren inspecties uit en zorgen ervoor dat door het uitvoeren van preventief en correctief onderhoud de openbare ruimte en gebouwen bruikbaar en toegankelijk zijn. We houden een zinvolle samenstelling van de gemeentelijke vastgoedportefeuille met aansluitende beheer- en onderhoudsplannen.
- Openbaar groen: Het duurzaam onderhouden van openbaar groen en bomen. We zorgen voor optimale groeiomstandigheden, goed onderhoud en bescherming van de bomen en groenvoorzieningen. Alle bomen worden een keer per vier jaar geïnspecteerd op vitaliteit en veiligheid en de groenvoorzieningen maandelijks op de onderhoudsstaat.
- Wegen: Wij voeren tijdig onderhoud uit aan de wegen en alle overige verhardingen zodat de toegankelijkheid, bereikbaarheid en veiligheid voor de gebruikers geborgd blijft. Iedere 2 jaar doen we een weginspectie en op basis van de resultaten wordt het groot onderhoud uitgevoerd.
- Riool: Naast het reinigen en inspecteren, voeren we preventief en correctief onderhoud aan de gemeentelijke riolering, rioolvoorzieningen en rioolinstallaties uit, zodat inzameling en afvoer van het geproduceerde afvalwater gewaarborgd is.
- Civiele kunstwerken (bruggen en duikers): Elke 4 jaar voeren we aan alle kunstwerken een inspectie uit. Op basis daarvan bepalen we aan welke civiele kunstwerken onderhoud uitgevoerd moet worden of welke kunstwerken er vervangen moeten worden, zodat een veilig gebruik geborgd is.
- Openbare verlichting: Middels ons beheersysteem monitoren en bewaken wij het areaal van de openbare verlichting. We verhelpen storingen en schades aan de openbare verlichting.
- Algemeen: We voeren de projecten uit zoals afgesproken in het investeringsplan. Bij aanpassingen in de openbare ruimte stellen wij de klimaatopgave centraal.

Accenten in beeld in 2022

- Om de woonomgeving groener en kleurrijker te maken wordt de aanleg van geveltuintjes gestimuleerd. Dit vergroot tevens de biodiversiteit en levert een bijdrage de aan klimaatadaptatie
- Voor 's Gravenmoer maken we een nieuwe systeemberekening van het rioolstelsel.
- De kwaliteit van de (druk)riolering en aansluitleidingen neemt door veroudering steeds iets af, wat resulteert in een toename van planmatig onderhoud.
- De lopende regeling 'particulier boomonderhoud' die onder voorwaarden mogelijkheden biedt om beeldbepalende particuliere bomen door de gemeente te laten onderhouden wordt in 2022 tegen het licht gehouden en geactualiseerd.
- De groenmedewerkers van de buitendienst monitoren het onderhoudsniveau van het openbaar groen maandelijks met als doel dat de beoogde kwaliteitsniveaus inzichtelijk wordt gemaakt in een beeldmonitor. Met de uitkomsten van de beeldmonitor willen we in 2022 werken volgens een

integraal beheersplan. Hiervoor wordt in het 1^e kwartaal een geactualiseerd bomen- en groenbeleidsplan met een groenbeheerplan ter vaststelling aangeboden.

Beleidsindicatoren

530 Beheer en onderhoud					
Kwaliteitsniveau centrum	Kwaliteitsniveau van onkruid in beplanting in het centrum (streefwaarde A)				
		2017	2018	2019	2020 ²
	Niveau A		72%	73%	Zie toelichting
	Niveau B		28%	27%	Zie toelichting
	Niveau C				Zie toelichting
Kwaliteitsniveau wijken	Kwaliteitsniveau van onkruid in beplanting in de wijken (streefwaarde B)				
		2017	2018	2019	2020 ²
	Niveau A		72%	60%	Zie toelichting
	Niveau B		15%	22%	Zie toelichting
	Niveau C		13%	18%	Zie toelichting
Buiten beter app. Vanaf mei 2021 is dit Fixi geworden	Aantal meldingen buiten beter app				
		2017	2018	2019	2020
				2.871	5.211
Kwaliteitsniveau verhardingen	Kwaliteitsniveau van verhardingen (streefwaarde CROW B) ³				
		2015	2017	2019	2021
	Niveau A+	58,6%	45%	47,3%	44,4%
	Niveau A	27,7%	32,5%	37%	34,8%
	Niveau B	3,7%	5,6%	8,6%	7,8%
	Niveau C	0,4%	1,9%	1,9%	2,3%
	Niveau D	3%	4,7%	5,2%	5,6%
	Halfverhard en onverhard	6,6%	10,3%	0%	5,1%
Kwaliteitsniveau civiele kunstwerken (bruggen en duikers)	In 2021 zijn alle civiele kunstwerken geïnspecteerd. Het kwaliteitsniveau voor alle civiele kunstwerken wat wordt nagestreefd is CROW B. Op dit moment is de werkelijke kwaliteit nog niet in kaart gebracht. Uitgebreide informatie over het areaal en de kwaliteit hiervan vindt u terug in de beheerrapportage die in september 2021 aan de gemeenteraad is aangeboden.				

540 Afval

Strategische doelstellingen

- Bewoners worden gestimuleerd om hun afval beter te scheiden waardoor minder aanbod van restafval en een hoger aanbod grondstoffen wordt gerealiseerd, zowel aan huis, bij centrale verzamellocaties als op de milieustraat.

Wat willen we bereiken?

- De doelstelling voor 2022 blijft onveranderd: maximaal 100 kg restafval per inwoner. Daarnaast willen we burgers extra stimuleren om grondstoffen apart aan te bieden. Ook wordt extra ingezet op het tegengaan van vervuiling van de grondstoffenstromen zodat afkeur wordt voorkomen.

² In 2020 zijn de kwaliteitsniveaus niet gemeten. Tot en met 2019 is dit door een extern bureau uitgevoerd. In 2020 zou de buitendienst hiervoor opgeleid worden en zelf gaan monitoren. Vanwege de coronamaatregelen was dit erg lastig en is dat niet gelukt. Vanaf 2021 wordt het nu opgepakt.

³ Uitgebreide informatie over het areaal en de kwaliteit hiervan vindt u terug in de beheerrapportage die in september 2021 aan de gemeenteraad is aangeboden.

Beleidsrisico's

Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan?

- Om de doelstellingen te halen zijn we afhankelijk van het gedrag van bewoners. Als zij niet of in mindere mate bereid zijn afval te scheiden zullen we de doelstellingen niet halen.
- Corona heeft voor maatschappelijke veranderingen gezorgd. Gaan we terug naar normaal? Of blijven mensen toch (deels) thuiswerken? Dat zorgt dan voor een blijvende verplaatsing van bedrijfsafval naar huishoudelijk afval. 100 kilo restafval per inwoner wordt dan nog minder realistisch.
- Grondstofprijzen. Dit zijn dagkoersen en zijn niet te voorspellen. In de corona-periode zijn de inkomsten flink gedaald. Het is niet te voorspellen of en hoe lang het herstel duurt en of inwoners daardoor financieel beloond worden voor hun scheidingsgedrag.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2022 worden de resultaten van het eerste jaar van het Uitvoeringsplan Grondstoffen zichtbaar en het jaar waarin het plan volledig operationeel is. De ophaalgegevens en aanbiedgedrag zal worden vergeleken met 2021. Met deze gegevens in de hand kunnen we specifiek op bepaalde afvalstromen gaan bijsturen, bijvoorbeeld door de service aan te passen of door extra communicatie. Door middel van verbeterde toegangscontrole op de milieustraat kunnen we in 2022 bezoekers van buiten de gemeente Dongen en bedrijfsafval weren.

Belangrijkste reguliere taken

- Het doelmatig inzamelen en innemen van huishoudelijke afvalstromen en grondstoffen op de milieustraat, centrale verzamellocaties en op aangegeven routes huis aan huis.
- Communicatie over afvalscheiding en het Uitvoeringsplan Grondstoffen.

Accenten in beeld in 2022

- Doelmatig en efficiënt inzamelen van huishoudelijk restafval en grondstoffen huis-aan-huis en via de milieustraat.
- Toegangscontrole op de milieustraat om bedrijfsafval en inwoners uit andere gemeenten te weren.
- Restafval wordt ook in 2022 13 keer per jaar huis-aan-huis opgehaald en gebruikers van ondergrondse containers krijgen maximaal 52 keer per jaar toegang tot de containers.
- GFT wordt bij hoogbouw ingezameld.
- De doelstelling voor 2022 is maximaal 100 kg huishoudelijk restafval per inwoner. Het effect van corona was in 2020 en 2021 duidelijk waarneembaar. Mensen werken meer thuis waardoor bedrijfsafval zich verplaatst naar huishoudelijk afval. In 2020 is 183 kg restafval per inwoner opgehaald. In 2021 wordt een flinke stap gezet en zal op basis van de huidige cijfers zo'n 50 kg per inwoner minder opgehaald worden. Doelstelling in 2022 is om ook die laatste stap richting de 100 kg te zetten.

Beleidsindicatoren

540 Afval					
Ingenomen afval		2017	2018	2019	2020
	Restafval per inwoner (kg)	169	173	170	185
	Restafval per huishouden (kg)	397	402	394	428
Scheidingspercentage		2017	2018	2019	2020
		73,8%	71,6%	71,6%	71,2%
Aantal inworpen containers		Gemiddeld aantal inworpen in de ondergrondse restafvalcontainer per actieve pas per jaar			
		2017	2018	2019	2020
		102	92	92	94
Bezoekers milieustraat		2017	2018	2019	2020
		51.174	52.225	51.721	55.393
Sorteeranalyse fijn restafval		2020			
		GFT			
		44,8%			
		Papier en Karton			
		4%			
		Hygiënisch papier			
		8,8%			
		Drankkartons			
		1,2%			
		Kunststoffen			
		10%			
		Glas			
		3,1%			
		Metalen			
		2,1%			
		Textiel			
		5,2%			
		Puin			
		3,2%			
		Hout			
		5,6%			
		Klein chemisch afval			
		0,3%			
		Elektrische apparaten			
		0,8%			
		Overig afval			
		10,9%			

Overzicht lasten en baten programma 5 Dongen Dienst (x € 1.000)												
			Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		Begroting 2025	
Thema	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
510		Bestuur	1.828		1.799		1.779		1.779		1.779	
	0.1	Bestuur	1.828		1.799		1.779		1.779		1.779	
520		Dienstverlening	1.421	1.087	1.526	976	1.531	937	1.649	1.229	1.590	1.154
	0.2	Burgerzaken	748	324	775	269	779	229	896	522	839	447
	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	126	134	154	134	154	134	156	134	153	134
	8.3	Wonen en bouwen	547	629	597	574	597	574	597	574	597	574
530		Beheer en onderhoud	7.132	3.167	7.627	2.844	8.037	3.110	7.866	2.892	8.071	2.921
	0.10	Mutaties reserves	3		3	1	3	1	3	1	3	1
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	325	510	390	429	390	494	390	209	390	139
	2.1	Verkeer en vervoer	2.153	467	2.346	217	2.477	217	2.493	217	2.570	217
	2.2	Parkeren		1		1		1		1		1
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.261	12	2.452	187	2.480	187	2.482	187	2.496	187
	7.2	Riolering	1.692	2.176	1.711	2.009	1.897	2.211	1.953	2.277	2.052	2.376
	8.3	Wonen en bouwen	698		725		790		545		560	
540		Afval	3.124	3.745	3.318	3.902	3.353	3.894	3.485	3.942	3.516	3.973
	6.5	Arbeidsparticipatie										
	7.3	Afval	3.124	3.745	3.318	3.902	3.353	3.894	3.485	3.942	3.516	3.973
		Totaal Dongen Dienst	13.506	7.999	14.270	7.723	14.700	7.941	14.779	8.063	14.956	8.048

De meerjarige uitgaven in het thema bestuur zijn stabiel. Binnen thema Dienstverlening is sprake van een structurele doorwerking vanuit Berap 2021-1, waarbij de kosten voor het PVTH-plan en het onderhoud van de begraafplaatsen zijn bijgesteld. Daarbij is aan de batenkant van de begroting de toeristenbelasting naar beneden bijgesteld conform Kadernota 2022. De thema's Beheer en Onderhoud en Afval zijn bijgesteld als gevolg van het actualiseren van het Investeringsplan (kapitaallasten) en het actualiseren van de onderhoudsbudgetten.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN en OVERHEAD

Algemene dekkingsmiddelen en overhead

In de begroting nemen we ook het overzicht op van algemene dekkingsmiddelen en het overzicht van overhead. Algemene dekkingsmiddelen geeft inzicht in een aantal algemene inkomstenbronnen van de gemeente, zoals de algemene uitkering. Overhead geeft aan welke kosten samenhangen met de sturing en ondersteuning van de organisatie. Het is geen programma, zoals de vijf pijlers worden weergegeven, maar meer een opsomming van een aantal geldstromen die vanuit hun onderlinge samenhang zijn geordend.

610 Algemene uitkering

De algemene uitkering is de grootste inkomstenbron van de gemeente. De raming van de algemene uitkering in deze begroting is gebaseerd op de meicirculaire 2021. De doorwerking van de septembercirculaire 2021 zal via een raadsinformatiebrief aan de raad worden voorgelegd.

620 Gemeentelijke belastingen en heffingen

De gemeentelijke belastingen en heffingen komen uitgebreid aan de orde in paragraaf A "Lokale heffingen". In het overzicht van algemene dekkingsmiddelen worden de gemeentelijke belastingen uitgelicht waarvan de opbrengsten gemeentebreed ingezet kunnen worden. Het gaat dan om de OZB.

630 Overige algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

De overige algemene dekkingsmiddelen zijn gerelateerd aan paragraaf D "Financiering" waarbij een onderbouwing wordt gegeven van de financieringsfunctie van de gemeente. Daarnaast maken we hier ook de post onvoorzien en verwachte verplichting ten aanzien van de vennootschapsbelasting inzichtelijk.

640 Overhead

Bij het in beeld brengen van de overhead maken we onderscheid in vier categorieën:

- Directe personeelskosten: Salariskosten van alle ambtenaren in dienst bij de gemeente Dongen.
- Indirecte personeelskosten: Scholingskosten, reis- en verblijfkosten, arbo- en administratiekosten.
- Facilitaire ondersteuning: Huisvesting gemeentehuis en -werven, ICT, archief, catering, e.d..
- Bestuursondersteuning en kwaliteitszorg: Publieksvoorlichting, kwaliteitszorg concern, bestuursondersteuning, persvoorlichting en representatie.

Voor het berekenen van de overhead maken we gebruik van de rekenmethoden die door de Commissie BBV worden voorgeschreven. Dit betekent dat kosten – waar mogelijk – direct worden toegerekend aan producten. De resterende overhead wordt uitgedrukt in een percentage. Dit percentage berekenen we voor zowel de binnen- als de buitendienst. Dit onderscheid wordt gemaakt ten behoeve van een passende toerekening van uurtarieven naar de producten.

$$\text{Percentage overhead} = \frac{\text{Overhead binnendienst}}{\text{Directe personeelskosten}} \quad \text{in 2022} \quad \frac{\text{€ 7.365.407}}{\text{€ 12.356.857}} = 60 \%$$

$$\text{Percentage overhead} = \frac{\text{Overhead buitendienst}}{\text{Directe personeelskosten}} \quad \text{in 2022} \quad \frac{\text{€ 172.630}}{\text{€ 2.139.018}^*} = 8 \%$$

* In dit bedrag zijn ook de personeelskosten opgenomen die toegerekend mogen worden aan de producten.

Beleidsrisico's

Welke risico's kunnen onze doelstellingen in de weg staan?

- De raming van de Algemene Uitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2021. Er komen nog 5 circulaire's die de werkelijke hoogte van de Algemene Uitkering in 2022 kunnen beïnvloeden. Daarbij is op dit moment nog niet duidelijk of de voorgenomen herijking van de Algemene Uitkering wordt overgenomen door een nieuw kabinet en wat de exacte impact voor de gemeente Dongen zal zijn.

Beleidsindicatoren

Lokale heffingen				
Gemiddelde WOZ-waarde (in € 1.000)	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.			
	2017	2018	2019	2020
	224	232	245	260
% demografische druk	De som van het aantal personen van 0-20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20-65 jaar.			
	2017	2018	2019	2020
	72,9%	73,2%	73,6%	73,8
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.			
	2017	2018	2019	2020
	630	643	648	710
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.			
	2017	2018	2019	2020
	726	740	744	818

Overhead				
Formatie	Fte per 1.000 inwoners			
	2017	2018	2019	2020
	7,1	6,7	7,3	7,2
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners			
	2017	2018	2019	2020
	7,2	7,3	6,7	6,8
Overhead	Als % van de totale lasten			
	2017	2018	2019	2020
	14,0%	12,6%	13,4%	12%
Apparaatskosten	Apparaatskosten per inwoner (kosten per inwoner)			
	2017	2018	2019	2020
	€ 282	€ 273	€ 291	€ 636
Externe inhuur	Externe inhuurkosten als percentage van de loonsom			
	2017	2018	2019	2020
	8,4%	9,4%	13,03%	9%

Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten programma 6 Algemene dekkingsmiddelen en overhead (x € 1.000)												
			Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		Begroting 2024	
Thema	Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
610		Algemene uitkeringen		35.738		39.356		38.298		38.227		38.211
	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		35.738		39.356		38.298		38.227		38.211
620		Gemeentelijke belastingen en heffingen	222	5.997	244	6.437	262	6.437	268	6.437	275	6.437
	0.61	OZB woningen	100	4.119	99	4.324	99	4.324	99	4.324	99	4.324
	0.62	OZB niet-woningen	109	1.879	108	1.973	108	1.973	108	1.973	108	1.973
	0.64	Belastingen overig	14		37		54		60		67	
	3.4	Economische promotie				140		140		140		140
630		Overige algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	803	783	1.334	592	246	592	269	592	379	592
	0.10	Mutaties reserves	316	213	1.000							
	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten										
	0.5	Treasury	6	109	-157	109	-246	109	-223	109	-112	109
	0.8	Overige baten en lasten	425	461	435	483	435	483	435	483	435	483
	0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	56		56		56		56		56	
640		Overhead	7.890	265	7.831	241	7.499	144	7.385	144	7.456	144
	0.1	Bestuur			103		115		128		141	
	0.4	Overhead	7.890	144	7.728	144	7.384	144	7.257	144	7.315	144
	0.10	Mutaties reserves		122		97						
		Totaal Algemene dekkingsmiddelen en overhead	8.916	42.784	9.410	46.625	8.006	45.470	7.922	45.399	8.109	45.383

De Algemene Uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2021. Bij de bepaling van de OZB-opbrengst is rekening gehouden met de inflatie en met het vervallen van de incidentele korting op het OZB-tarief uit 2021. Binnen thema 630 vind een storting plaats in de algemene reserve ter verbetering van de solvabiliteit.

Paragraaf A. Lokale heffingen

De paragraaf lokale heffingen geeft een overzicht van de geraamde inkomsten uit de gemeentelijke heffingen en van het beleid in 2022 ten aanzien van deze heffingen. Verder biedt de paragraaf een overzicht van de tariefontwikkelingen, een opgave van de woonlasten, informatie over de kostendekkendheid van tarieven en informatie over kwijschelding.

Beleid ten aanzien van lokale heffingen

In het bestuursakkoord 2018 - 2022 is een aantal richtinggevende uitspraken gedaan op het terrein van de lokale heffingen, te weten:

- De OZB-opbrengst stijgt met het landelijke inflatiepercentage.
- Bij de afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt een kostendekkend tarief gehanteerd.

Door lokale en nationale ontwikkelingen kan niet volledig worden aangesloten bij het Bestuursakkoord 2018-2022 en zal de woonlastendruk binnen de gemeente Dongen toenemen.

De marktgelden, lijkbezorgingsrechten, retributies en leges volgen de algemene tariefstijging. Het rijk heeft in de meicirculaire van de algemene uitkering een prijsontwikkeling bruto binnenlands product berekend van 1,6%, dit is in de tarieven verwerkt tenzij anders vermeld bij de betreffende heffing.

Bij het berekenen van de tarieven worden diverse kosten meegenomen. Voor de kostendekkendheid is allereerst van belang welke kosten toerekenbaar zijn aan de tarieven. Deze kosten bestaan uit directe en indirecte kosten. Onder directe kosten worden de kosten verstaan die rechtstreeks samenhangen met de verleende dienstverlening. Onder indirecte kosten worden de kosten verstaan die weliswaar niet rechtstreeks samenhangen met de verleende dienst, maar wel in enig verband staan met die dienstverlening, ofwel overheadkosten. De overheadkosten betreffen onder meer kosten van arbeid, investeringen, ICT en materieel.

Bij de tariefberekening van de afvalstoffen- en rioolheffing wordt de compensabele BTW doorberekend in de tarieven.

De belastingverordeningen voor 2022 worden in december aan de raad ter vaststelling aangeboden. De in deze paragraaf opgenomen tarieven voor 2022 zijn onder voorbehoud van besluitvorming door de raad. In de paragraaf worden de volgende onderwerpen toegelicht:

1. Onroerendezaakbelasting (OZB)
2. Afvalstoffenheffing
3. Riool- en Waterzorgheffing
4. Lokale lastendruk
5. Vergelijkend overzicht woonlasten
6. Reclamebelasting
7. Toeristenbelasting
8. Marktgelden
9. Lijkbezorgingsrechten
10. Leges
11. Kwijscheldingsbeleid

1. Onroerendezaakbelasting

De tariefbepaling voor het belastingjaar 2022 is gebaseerd op de OZB-opbrengst 2021 vermeerderd met de eenmalige korting van € 200.000 en met de inflatie-index van 1,6%. Daarnaast wordt de waardeontwikkeling (stijging of daling) van de onroerende zaken als gevolg van de jaarlijkse waardering gecorrigeerd in de tarieven voor 2022. Voor het jaar 2022 zal de waarde per 1 januari 2021 worden gebruikt bij toepassing van het tarief 2022.

Bij de tariefbepaling is de waardeontwikkelingen nog niet bekend maar wordt er gerekend met een geprognoseerde waardeontwikkeling die wordt afgegeven door de Belastingssamenwerking West-Brabant (BWB). Dit betreft 6,7% voor woningen en 1,97% voor niet-woningen.

De verwachte OZB-opbrengst voor het jaar 2022 bedraagt € 6,3 miljoen (in 2021: € 6,0 miljoen). Het verschil ten opzichte van 2021 wordt naast de inflatiecorrectie verklaard door het vervallen van de eenmalige korting in 2021.

Tarief onroerende zaakbelasting	2019	2020	2021	2022
Eigenaar woning	0,1322%	0,1412%	0,1293%	0,1269%
Eigenaar niet-woning	0,1539%	0,2300%	0,2104%	0,2270%
Gebruiker niet-woning	0,1409%	0,2106%	0,1926%	0,2065%

2. Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing dient ter financiering van de kosten voor inzameling, beheer en verwerking van afval. De afvalstoffenheffing maakt net als de OZB en de rioolheffing onderdeel uit van de woonlasten. De gemeente Dongen maakt onderscheid in de heffing tussen éénpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens. Het geheel van afvalinzameling is een gesloten circuit: de inkomsten mogen alleen besteed worden aan de uitvoering van de afvalinzamelingstaak. Er wordt gewerkt met een voorziening afval waarmee over- of onderbestedingen worden geëgaliseerd in het tarief.

Het uitgangspunt is dat afvalinzameling volledig kostendekkend is. In de tariefberekeningen van afvalstoffenheffing is rekening gehouden met gemiste inkomsten als gevolg van verleende kwijtschelding. Het aanbieden van afvalstoffen kan leiden tot nevenvervuiling (zwerfvuil) die van invloed is op de kosten van straatreiniging. Als gevolg hiervan wordt 33% doorberekend aan afvalinzameling.

Het tarief van afvalstoffenheffing is voor het jaar 2022 gelijk gehouden aan het tarief van heffingsjaar 2021.

Tarief afvalstoffenheffing	2019	2020	2021	2022
Meerpersoons-huishouden	€ 276,24	€ 308,01	€ 344,97	€ 344,97
Alleenwonende	€ 179,40	€ 200,03	€ 224,03	€ 224,03

Inzicht in kostendekkendheid

Omschrijving	Specificatie	Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)
Lasten taakveld 7.3	Exploitatie afvalinzameling	2.754
Lasten taakveld 2.1	Aandeel kosten straatvegen	74
Lasten taakveld 6.3	Kwijtschelding afvalstoffenheffing	100
Overhead		159
BTW		447
Totaal lasten		3.535
Opbrengst afvalstoffenheffing		3.446
Onttrekking voorziening		89
Dekkingspercentage		100%

3. Rioolheffing

Rioolheffing dient ter financiering van de gemeentelijke watertaken, waaronder het beheer en onderhoud van gemeentelijke riolering, afvalwater, hemelwater en grondwater. In het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan en vanaf 2022 het Water- en Rioleringsplan wordt aangegeven op welke manier de gemeente de gemeentelijke watertaken wil verbeteren, uitbreiden, onderhouden en beheersen en welke middelen noodzakelijk zijn om de gestelde doelen te bereiken.

De gemeente Dongen heft rioolheffing van de gebruiker van een perceel. De rioolheffing maakt net als de OZB en afvalstoffenheffing onderdeel uit van de woonlasten. Het geheel van riolering is een gesloten circuit: de inkomsten mogen alleen besteed worden aan de uitvoering van de rioleringstaak. Er wordt gewerkt met een voorziening riolering waarmee over- of onderbestedingen worden geëgaliseerd in het tarief. Het uitgangspunt is dat de tarieven van rioolheffing 100% kostendekkend zijn.

Voor het goed functioneren van het rioleringsstelsel veegt de gemeente de straten. Hierbij kan gedacht worden aan het vegen van bladafval en zwerfvuil. Dit om te voorkomen dat kolken in het rioleringsstelsel verstopt raken. Als gevolg hiervan wordt 33% doorberekend aan de rioolheffing.

Voor een goede uitvoering van de gemeentelijke watertaken vinden er baggerwerkzaamheden aan watergangen en onderhoud aan oevers plaats. De werkzaamheden zijn noodzakelijk voor ruiming van slib, inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van ingezameld hemelwater. Als gevolg hiervan wordt 70% doorberekend aan de rioolheffing.

Er bestaat in de komende jaren een risico op een verdere stijging van het riooltarief vanwege de grotere vervangingsvraag van oude riolen.

Tarief rioolheffing	2019	2020	2021	2022
Vastrecht	€ 144,55	€ 139,44	€ 175,45	€ 175,45

Inzicht in kostendeckendheid

Omschrijving	Specificatie	Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)
Lasten taakveld 7.2	Exploitatie en beheer riolering	1.369
Lasten taakveld 2.1	Aandeel kosten straatvegen	74
Lasten taakveld 5.7	Aandeel kosten sloten	174
Lasten taakveld 6.3	Kwijtschelding rioolheffing	61
Overhead		122
BTW		183
Totaal lasten		1.983
Opbrengst rioolheffing		1.999
Dotatie voorziening		16
Dekkingspercentage		100%

4. Lokale lastendruk

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de lastenontwikkeling van een meerpersoonshuishouden. De lokale lastendruk bestaat uit drie onderdelen: onroerende zaakbelasting, afvalstoffen- en rioolheffing. Voor de onroerende zaakbelasting wordt uitgegaan van een woning in eigendom met getaxeerde waarde voor het jaar 2022 van € 297.000. Het gemiddelde van € 297.000 is gebaseerd op de gemiddelde geschatte woningwaarde van 2021 gecorrigeerd met de verwachte waardestijging van 6,7%.

Tarieven	2019	2020	2021	2022
Eigenaar woning	€ 285	€ 367	€ 360	€ 377
Afvalstoffenheffing	€ 276	€ 308	€ 345	€ 345
Rioolheffing	€ 144	€ 139	€ 175	€ 175
Woonlasten meerpersoons-huishouden	€ 705	€ 814	€ 880	€ 896

5. Vergelijkend overzicht woonlasten

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de lagere Overheden (COELO) geeft jaarlijks de 'Atlas van de lokale lasten' uit. Deze Atlas geeft inzicht in de woonlasten per gemeente. Voor een vergelijkend overzicht van de woonlasten (onroerendezaakbelasting, afvalstoffen- en rioolheffing) 2021 zijn van een viertal vergelijkbare regiogemeenten de woonlasten van een meerpersoonshuishouden gebruikt.

Gemeente	Woonlasten 2021	Landelijk rangtelnummer
Gilze en Rijen	€ 621	5
Hilvarenbeek	€ 804	157
Goirle	€ 857	225
Dongen	€ 882	267
Loon op Zand	€ 935	316

Noord-Brabant	€ 776
Nederland	€ 811

Om de gemeentelijke woonlasten goed met elkaar te kunnen vergelijken, hanteert COELO een eigen berekeningswijze. Deze wijkt af van de waarden die de gemeente Dongen hanteert in de tabel voor de lastendruk. Zo hanteert het COELO voor de OZB-heffing een gestandaardiseerd tarief, terwijl de gemeente Dongen de werkelijke tarieven hanteert. Bij de afvalstoffenheffing gebruikt de gemeente een vastrecht, terwijl het COELO uitgaat van het gemiddeld aantal kilo restafval bij gemeenten met diftar systeem.

6. Reclamebelasting

De reclamebelasting wordt geheven van de gebruiker van de vestiging van wie dan wel ten behoeve van wie een reclameobject wordt aangetroffen in het aangewezen gebied in centrum Dongen. De reclamebelasting wordt geheven per vestiging waar een openbare aankondiging is geplaatst of waar een openbare aankondiging is aangebracht. Na aftrek van de kosten van heffing en invordering is de opbrengst bestemd voor Ondernemersvereniging Dongen Promotion.

Het bedrag van de belasting is afhankelijk van de locatie: het vastrecht bedraagt € 279,95 in tariefgebied A en € 209,96 in tariefgebied B. Indien het pand zich in tariefgebied A bevindt en de WOZ-waarde meer dan € 110.000 bedraagt, wordt een aanvullend tarief van 0,25% berekend over de WOZ-waarde boven € 110.000. Indien het pand zich in tariefgebied B bevindt en de WOZ-waarde meer dan € 110.000 bedraagt, wordt een aanvullend tarief van 0,1875% berekend over de WOZ-waarde boven € 110.000.

7. Toeristenbelasting

Toeristenbelasting is een directe belasting die geheven wordt voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene met een adres in de basisadministratie personen van de gemeente zijn opgenomen. De belastingplichtige is degene die gelegenheid biedt tot verblijf in hem ter beschikking staande ruimten dan wel op hem ter beschikking staande terreinen. De belasting wordt geheven naar het aantal overnachtingen. In de verordening toeristenbelasting zal een registratieplicht opgenomen worden, zodat duidelijk is dat de exploitant de verplichting heeft zorg te dragen voor een registratie van het aantal overnachtingen.

8. Marktgelden

Onder de naam "marktgeld" wordt een recht geheven voor het hebben van een standplaats op de markt, daaronder begrepen de diensten die met de standplaats verband houden.

Leges Marktgelden

Omschrijving	Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)
Lasten	9
Overhead	1
Totaal lasten	10
Opbrengst marktgelden	6
Dekkingspercentage	66%

9. Lijkbezorgingsrechten

Voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats heft de gemeente zogeheten lijkbezorgingsrechten.

Leges lijkbezorgingsrechten

Omschrijving	Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)
Lasten taakveld 7.5	154
Overhead	17
Totaal lasten	172
Opbrengst lijkbezorgingsrechten	134
Dekkingspercentage	78%

10. Leges Titel 1, 2 en 3

Leges zijn rechten die de gemeente kan heffen in verband met verstrekte dienstverlening aan de inwoners. In een aantal gevallen gaat het om tarieven met wettelijke beperkingen (bijvoorbeeld paspoorten).

Leges Titel 1 (algemene dienstverlening - o.a. burgerzaken)

Omschrijving	Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)
Lasten	384
Overhead	170
Totaal lasten	554
Opbrengsten	301
Dekkingspercentage	54%

Leges Titel 2 (dienstverlening m.b.t. leefomgeving - o.a. omgevingsvergunningen)

Omschrijving	Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)
Lasten	601
Overhead	339
Totaal lasten	940
Opbrengsten	591
Dekkingspercentage	63%

Leges Titel 3 (dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn - o.a. evenementen)

Omschrijving	Begroting 2022 (bedragen x € 1.000)
Lasten	92
Overhead	50
Totaal lasten	142
Opbrengsten	16
Dekkingspercentage	11%

11. Kwijtscheldingsbeleid

In de gemeente Dongen kan kwijtschelding worden verleend voor afvalstoffenheffing, rioolheffing en onroerendezaakbelasting. De kwijtscheldingsnorm is vastgesteld op 100%. Indien een belastingplichtige over onvoldoende financiële middelen beschikt is het mogelijk onder bepaalde voorwaarden in aanmerking te komen kwijtschelding. Voor het belastingjaar 2022 is een bedrag van € 185.000 opgenomen aan kwijtscheldingslast. Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen wordt verzorgd door de BWB.

Paragraaf B. Weerstandvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf wordt inzicht geboden in de actuele risico's van de gemeente en de wijze waarop hiermee wordt omgesprongen. Daarnaast wordt aan de hand van de financiële kengetallen ingegaan op de ontwikkeling van het financiële beeld.

Beleid omtrent risicomanagement

Op 19 december 2019 stelde de gemeenteraad de financiële verordening gemeente Dongen vast. Hierin zijn de kaders voor risicomanagement verwerkt. De uitvoering van het risicomanagement binnen de gemeente is uitgewerkt in een Integrale Aanpak Risicomanagement, die in juni 2021 samen met het accountantsrapport 2020 is aangeboden aan de gemeenteraad.

De integrale aanpak van risicomanagement houdt in dat zoveel mogelijk binnen de bestaande processen en structuren wordt nagedacht over mogelijke risico's en de daarbij behorende beheersmaatregelen. Risicomanagement wordt daarmee nadrukkelijk niet als afzonderlijke of op zichzelf staande activiteit georganiseerd, maar geïntegreerd in de dagelijkse activiteiten.

In het denken over risico's die de organisatie loopt, maken we onderscheid tussen twee typen risico's: risico's die de organisatie loopt in het bereiken van haar doelstellingen (beleidsrisico's) en risico's die de organisatie loopt in het uitvoeren van reguliere processen (uitvoeringsrisico's). De beleidsrisico's worden geïntegreerd in de P&C-cyclus en de uitvoeringsrisico's worden meegenomen in de Interne Controles. De raad wordt tweemaal per jaar – bij begroting en bij jaarrekening – geïnformeerd over de belangrijkste, actuele beleidsrisico's, waarbij tevens wordt ingegaan op de ontwikkelingen rondom deze risico's. Over de uitvoeringsrisico's wordt de raad afzonderlijk geïnformeerd, gekoppeld aan de communicatiemomenten van de accountant.

Naast deze risico's wordt afzonderlijk gerapporteerd over risico's met een financiële impact. Deze financiële risico's worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Ook hierover wordt in de begroting en de jaarrekening gerapporteerd middels deze paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing.

Vanaf komend jaar zal binnen het risicomanagement ook een rubricering worden aangebracht in de omgang met risico's. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen het aanvaarden, beheersen of verkleinen van risico's.

Beleidsrisico's

In de programmahoofdstukken van deze begroting geven we per beleidsthema antwoord op de vraag wat we willen bereiken. Nieuw dit jaar is dat we hebben toegevoegd wat het realiseren van die beleidsdoelstellingen in de weg kan staan; dit zijn de beleidsrisico. Hieronder zijn de 5 belangrijkste beleidsrisico's nader toegelicht:

1. Implementatie nieuwe wetgeving: In 2022 treedt een aantal grootschalige (wets)wijzigingen in werking. Het gaat met name om de Omgevingswet, Wet inburgering en de regionale inkoop Wmo begeleiding en Jeugdhulp. Interne processen en werkwijzen dienen aangepast te worden en te worden afgestemd op externe – eveneens veranderende – processen. Na implementatie zal het enige tijd duren voordat de organisatie gewend is aan de veranderde situatie. We beheersen dit risico door een zorgvuldige voorbereiding en nauwlettende monitoring op de uitvoering.
2. Corona: Het is op dit moment nog niet te voorspellen hoe de corona-situatie zich zal ontwikkelen. Komen er nieuwe varianten? Hoe lang blijven mensen beschermd na vaccinatie of besmetting? Daarnaast is het nog onduidelijk wat de gevolgen op korte en middellange termijn zijn. We beheersen dit risico door op ieder moment terug te kunnen schakelen op de crisisorganisatie en een gewijzigde manier van (thuis)werken. Continuïteit van dienstverlening en uitvoering van wettelijke taken zijn hierbij prioriteit. Tevens blijven we in nauw contact met onze inwoners, bedrijven en verenigingen om de vinger aan de pols te houden bij eventuele nadelige gevolgen.

3. Schaarste aan materialen: Er is momenteel sprake van schaarste van een groot aantal (bouw)materialen. Dit heeft zijn weerslag op zowel levertijden als kosten. We beheersen dit risico door het maken van goede planningen, rekening te houden met onvoorziene vertraging en goede kosteninschattingen te maken.
4. Draagvlak voor energietransitie: De energietransitie is een ingrijpend maatschappelijk proces, met stevige wereldwijde, nationale en lokale doelstellingen. Realisatie van deze doelstellingen is in grote mate afhankelijk van het verwerven van maatschappelijk draagvlak. We investeren hierin door het creëren van bewustwording en ondersteuning van lokale initiatieven, bijvoorbeeld via het Energieloket.
5. Capaciteit kritieke functies: Op een aantal kritieke functies is sprake van krapte op de arbeidsmarkt. Dit zorgt ervoor dat vacatures langer open kunnen staan dan gebruikelijk. We vangen dit op door snel in te spelen op verwachte mobiliteit (bijvoorbeeld via een traineepool) en door indien nodig extern in te huren.

Financiële risico's

Voor een goed financieel beheer moeten we weten welke financiële risico's (en kansen) wij hebben en hoe wij deze risico's kunnen beheersen. Ter bepaling van het benodigde weerstandsvermogen hebben we inzicht in het risicoprofiel nodig. Middels een inventarisatie zijn de risico's verzameld. Belangrijk daarbij is te onderzoeken welke beheersmaatregelen zijn genomen of alsnog genomen moeten worden. Bij de inventarisatie van de risico's maken we onderscheid in structurele en incidentele (tijdelijke) risico's. Daarbij wordt aangegeven wat het (maximaal) verwachte risicobedrag is en maakt de inhoudelijk specialist een inschatting over de kans van voordoen. We houden daarbij onderstaande inschattingspercentages aan.

Score	Risicokans	Gemiddelde risicokans
1. Laag	0% - 20%	10%
2. Matig	20% - 40%	30%
3. Gemiddeld	40% - 60%	50%
4. Hoog	60% - 80%	70%
5. Zeer hoog	80% - 100%	90%

Omdat de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet slechts globaal is aan te geven, wordt met een variatiebreedte van 20% gerekend. Het verwachte (maximale) risicobedrag en de kans op voordoen leiden tot een gewogen risicobedrag.

Weerstandsratio

De weerstandsratio geeft aan in hoeverre de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen zonder dat het bestaande beleid moet worden gewijzigd. Het geeft inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de gemeente. Het totaal aan gewogen financiële risico's (= benodigde weerstandscapaciteit) wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Uit voorzichtigheidsoverwegingen nemen we bij de bepaling van de weerstandscapaciteit uitsluitend de omvang van de algemene reserve mee. Dit leidt tot de bepaling van een weerstandsratio. Met behulp van de onderstaande tabel beoordelen we de ratio van de gemeente Dongen. Deze normtabel is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NARIS).

Categorie	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < 1,0$	Matig
E	$0,6 < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Berekening weerstandsratio

Aan de hand van de gewogen risicobedragen en weerstandscapaciteit bepalen we hoe de gemeente Dongen ervoor staat. Dat noemen we de weerstandsratio.

$$\text{Weerstandsratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{7.010}{2.618} = 2,7$$

Hiermee kan geconcludeerd worden dat het weerstandsvermogen uitstekend is.

Weerstandsratio (bedragen x € 1.000)						
	2019		2020		2021	
	1-apr	1-okt	1-apr	1-okt	1-apr	1-okt
Beschikbare weerstandscapaciteit	7.332	6.904	6.007	4.964	4.964	7.010
Benodigde weerstandscapaciteit	4.681	3.456	3.557	3.241	2.251	2.618
Weerstandsratio	1,6	2,0	1,7	1,5	2,2	2,7

In de tabel wordt inzicht geboden in de ontwikkeling van de ratio weerstandsvermogen. Op twee momenten in het jaar worden de dan actuele risico's afgezet tegen het op dat moment beschikbare weerstandsvermogen. Die twee momenten zijn gekoppeld aan respectievelijk de jaarrekening (1 april) en de begroting (1 oktober) die dan wordt opgesteld.

Uit de tabel blijkt dat de ratio weerstandsvermogen uitstekend is. Aan de schommelingen van de ratio valt op te maken dat risicomanagement een dynamisch proces is, dat continu gemonitord wordt. De mate waarin daadwerkelijk een beroep gedaan moet worden op de algemene reserve om risico's op te vangen is beperkt. Eerder in het proces worden al beheersmaatregelen genomen.

Ten opzichte van de vorige peildatum (jaarverslag 2020) is het risicoprofiel aanzienlijk verbeterd. Dit komt door een hogere omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit (toename van € 5,0 miljoen naar € 7,0 miljoen). Het positieve jaarrekeningresultaat 2020 is inmiddels toegevoegd aan de algemene reserve. Daarnaast zijn de voorgenomen onttrekkingen en toevoegingen uit de begroting en bestuursrapportages van 2021 verwerkt in de reserve. Het verwachte resultaat voor 2021 is nog niet in de reserve meegenomen.

Tegenover de hogere beschikbare weerstandscapaciteit staat ook een hogere benodigde weerstandscapaciteit. Het totaal aan gewogen risicobedragen is sinds het jaarverslag 2020 toegenomen van € 2,25 miljoen naar € 2,6 miljoen.

Resultaten risicoanalyse

De risico's beschrijven we kort. Daarbij geven we aan of het een nieuw of een bestaand risico betreft. In de hierna volgende tabel is de top 5 van de geïnventariseerde risico's in beeld gebracht. In de bijlage zijn alle geïnventariseerde risico's opgenomen.

Benodigde weerstandscapaciteit				
Peildatum 1 oktober 2021	Verwacht maximaal risicobedrag	Kanspercentage	Gewogen risicobedrag	Nieuw / bestaand
<i>Incidentele risico's (top 5)</i>				
1. Waarderingsrisico woningbouwlocaties	€ 1.939.000	30%	€ 581.700	Bestaand
2. Herverdeling Algemene uitkering	€ 600.000	90%	€ 540.000	Bestaand
3. Minder opbrengsten bedrijfsterreinen	€ 502.000	30%	€ 150.600	Bestaand
4. Implementatiekosten Cammeleur-concept	€ 250.000	50%	€ 125.000	Nieuw
5. Corona-effect uitgestelde zorgvraag	€ 400.000	30%	€ 120.000	Bestaand
Overige incidentele risico's	€ 1.658.000		€ 297.400	
Totaal incidentele risico's	€ 5.349.000		€ 1.814.700	
<i>Structurele risico's (top 5)</i>				
1. Vacaturedruk kwetsbare functies	€ 450.000	50%	€ 225.000	Bestaand
2. Complexe zorgcasuïstiek	€ 300.000	50%	€ 150.000	Bestaand
3. Frauderisico's	€ 250.000	30%	€ 75.000	Bestaand
4. Stijging rente	€ 220.000	30%	€ 66.000	Bestaand
5. Uitval ICT	€ 1.200.000	5%	€ 60.000	Bestaand
Overige structurele risico's	€ 1.425.000		€ 227.500	
Totaal structurele risico's	€ 3.845.000		€ 803.500	
Totaal	€ 9.194.000		€ 2.618.200	

Incidentele risico's

De top vijf aan incidentele risico's zijn:

1. Als gevolg van economische en marktontwikkelingen kan de uitgifte van gronden voor woonlocaties achterblijven bij de verwachtingen. De nieuwe grondexploitaties (Noorderlaan en Waspikse Weg) kunnen daardoor verlieslatend worden.
2. De besluitvorming over de herijking van de Algemene Uitkering is doorgeschoven naar het nieuwe kabinet. Deze herijking kan nadelige gevolgen hebben voor de gemeente Dongen. Op basis van de huidige inzichten kan het gaan om € 600.000.
3. Uitgifte van grond op bedrijfsterreinen kan achterblijven bij de verwachting. De resultaten van Tichelrijt 2, 3 en Zuid vallen dan lager uit dan verwacht.
4. De implementatie van de uitgangspuntennotitie Cammeleur kan leiden tot transitie-/frictiekosten
5. Het is niet duidelijk welke impact Corona heeft gehad op het zorggebruik. Hierdoor is niet goed vast te stellen welke onderliggende, autonome ontwikkeling er onder de zorguitgaven ligt. Hierbij speelt mee dat nog niet duidelijk is of sprake gaat zijn van een inhaaleffect.

Ten opzichte van het jaarverslag 2020 zijn de incidentele risico's toegenomen van € 1,5 miljoen naar € 1,8 miljoen. Dit is het gevolg van het opnemen van een nieuw risico rondom de definitieve toekenning van de arbitragemiddelen Jeugdzorg (de middelen zijn reeds voor 75% verwerkt in de begroting terwijl door het Rijk nog niet definitief is besloten over toekenning), een nieuw risico rondom de implementatie van het Cammeleur-concept en de verhoging van het risicobedrag rondom de herijking van de Algemene Uitkering.

Structurele risico's

De top vijf aan structurele risico's zijn:

1. Als gevolg van samenloop van omstandigheden (mobiliteit, ziekte) kunnen plotseling binnen 1 team op vitale en/of kwetsbare functies vacatures ontstaan die niet intern opgelost kunnen worden.

2. Inzet ten aanzien van incidentele complexe casuïstiek waar zwaarste zorgpakketten moeten worden toegekend. Mochten regionale solidariteitsafspraken geen soelaas bieden.
3. Benadeling van de gemeente als gevolg van fraude.
4. Als gevolg van economische omstandigheden kan de rente stijgen, zodat met een hogere rente gerekend moet worden.
5. ICT-systeem raakt onbruikbaar, bijvoorbeeld als gevolg van een hack of ransomware aanval.

Ten opzichte van het jaarverslag 2020 zijn de structurele risico's toegenomen van € 0,7 miljoen naar € 0,8 miljoen. Dit is het gevolg van enkele kleinere aanpassingen van risicobedragen en risicokansen.

Financiële kengetallen

Aan de hand van de voorgeschreven financiële kengetallen wordt in elke jaarrekening en begroting inzicht gegeven in de financiële positie van de gemeente. De kengetallen moeten in samenhang bezien worden. De gemeente beschouwt hierbij de netto schuldquote, de solvabiliteit en de structurele exploitatieruimte als de primaire kengetallen. Deze kengetallen geven inzicht in de financiële staat van de schuldpositie (netto schuldquote), de vermogenspositie (solvabiliteit) en de begroting (structurele exploitatieruimte). De grondexploitatie en de belastingcapaciteit zijn belangrijk voor de context van de primaire kengetallen. Voor de signaleringswaarden sluiten we aan bij de waarden zoals deze door toezichthouders bij gemeenten wordt gehanteerd.

Duiding waarden kengetallen	Mate van risico		
	Laag risico	Gemiddeld risico	Hoog risico
Netto schuldquote	< 70%	90% - 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd	< 70%	90% - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	= 0%	< 0%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Duiding financiële positie

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van financiële kengetallen voor de gemeente Dongen weergegeven vanaf de jaarrekening 2020, de begroting 2021 naar de nu voorliggende meerjarenbegroting 2022-2025. Tevens zijn in de tabel de gemiddelde waarden van de Brabantse gemeenten weergegeven voor het jaar 2019. De cijfers in de kolom Begroting 2021 zijn hierbij aangepast aan de actuele inschattingen.

Kengetallen begroting 2022-2025	Brabants gemiddelde 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Netto schuldquote	48%	110%	104%	120%	153%	144%	136%
Netto schuldquote gecorrigeerd	42%	102%	97%	113%	146%	138%	131%
Solvabiliteitsratio	36,7%	10,8%	11,0%	12,0%	10,5%	10,9%	11,4%
Structurele exploitatieruimte	0,2%	1,4%	1,5%	1,9%	0,7%	0,5%	0,1%
Grondexploitatie	17,1%	21,1%	14,6%	13,4%	16,1%	10,9%	4,2%
Belastingcapaciteit	98%	105%	113%	110%	110%	110%	110%

Kijkend naar de signaleringswaarden dan kan geconcludeerd worden dat de gemeente Dongen met name wat betreft de solvabiliteit in een hoog risico-situatie zit. De schuldquote (zowel gecorrigeerd als niet gecorrigeerd voor verstrekte leningen) begeeft zich tot en met komend jaar nog onder de grens van hoog risico. Na 2022 ontwikkelen beide schuldratio's zich in een hoog risico-situatie. De structurele exploitatieruimte ligt door de positieve begrotingssaldi (ruim) boven de 0%.

De grondexploitatie is dalend en zal de komende jaren verder dalen, wat een afname van het risicoprofiel betekent. Door de verhoging van de OZB in Dongen is de belastingcapaciteit sinds 2020 gestegen en bevindt zich op de grens van hoog risico. De woonlasten in Dongen liggen 10% hoger dan het landelijk gemiddelde (in 2021). Er wordt gesproken over een hoog risico, omdat een belastingcapaciteit van 110% impliceert dat er weinig ruimte is voor belastingverhogingen.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in de omvang van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. De netto schuldquote is ook inzichtelijk gemaakt na correctie voor verstrekte leningen. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen is in de exploitatie en de schuldenlast. Bij de behandeling van de Kadernota 2022 heeft de gemeenteraad besloten dat de schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen de komende jaren niet hoger mag zijn dan 140%. In 2028 moet de schuldquote zijn afgebouwd naar (maximaal) 130%.

Er is reeds enige jaren een toename zichtbaar van de schuldquote. Naar aanleiding van het genoemde Kadernota-besluit heeft de gemeenteraad op 16 september 2021 keuzes gemaakt binnen het investeringsprogramma. Die keuzes hebben ertoe geleid dat op basis van de huidige inschattingen een afbouw naar 130% haalbaar is. In 2023 valt de schuldquote eenmalig hoger uit dan 140%. Dit is het gevolg van een tijdelijke dip in de grondverkoop in dat jaar.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het drukt de omvang van het eigen vermogen uit in een percentage van het totale vermogen. Hoe lager dit percentage, hoe lager de financiële weerbaarheid van de gemeente is. Bij de behandeling van de Kadernota 2022 heeft de raad besloten dat tot 1 januari 2028 jaarlijks wordt gestreefd naar een (extra) reservering van € 1 tot 1,5 miljoen om de solvabiliteit te verbeteren. In deze begroting is hiermee een start gemaakt. Ook de positieve begrotingssaldi in de jaren 2022 tot en met 2025 en het verwachte resultaat 2021 (conform bestuursrapportage 2021-2) zijn reeds meegenomen in de raming van het eigen vermogen en verbeteren zodoende de solvabiliteit. Daar staat tegenover dat de verhoging van de schuldenlast (als gevolg van het investeringsprogramma) de solvabiliteit verslechtert (het vreemd vermogen neemt namelijk toe). Per saldo schommelt de solvabiliteit de komende jaren tussen de 10,5% en de 11,9%.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft aan in hoeverre de baten en lasten van de gemeente op de lange termijn (dus structureel) met elkaar in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het meerjarig financieel perspectief uit de inleiding te corrigeren voor incidentele baten en lasten en voor de onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves. Door de positieve begrotingssaldi in de voorliggende meerjarenbegroting is in Dongen sprake van structurele exploitatieruimte groter dan nul.

Grondexploitatie en belastingcapaciteit

De grondexploitatie en belastingcapaciteit zijn kengetallen die de voorgaande drie primaire kengetallen in perspectief zetten. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de waarde van de voorraden grond is ten opzichte van de totale baten in de begroting. Een grote waarde van de voorraden grond zet de schuldpositie in een ander perspectief, maar brengt tevens risico's met zich mee. Staat grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet worden afgewaardeerd, dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteit. De verwachting is dat de voorraden grond de komende jaren zullen worden verkocht. De gemeente loopt hierop weinig risico. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin op de langere termijn financiële tegenvallers opgevangen kunnen worden. Hiervoor worden de woonlasten van de gemeente Dongen afgezet tegen de landelijke gegevens. De conclusie hierbij is dat we sinds 2020, met door de verhoging van de OZB, 10% boven het landelijk gemiddelde zitten.

Paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf is de staat en het beheer beschreven van onze kapitaalgoederen: wegen, openbare verlichting, openbaar groen, speel- en recreatieterreinen, riolering, gemeentelijke gebouwen en jeugd- en sportaccommodaties.

Het versterken van de woon- en leefomgeving is essentieel voor het vasthouden en aantrekken van inwoners. Het in standhouden van een aantrekkelijke en veilige leefomgeving hoort daarbij. Onze kapitaalgoederen spelen daarbij een belangrijke rol. Het betreft grote zaken die vaak veel waarde hebben en meerdere jaren meegaan. Sommige taken waarop kapitaalgoederen betrekking hebben, zijn wettelijk verplicht. Het onderhoud en beheer van kapitaalgoederen is van groot belang voor het goed functioneren van de gemeente. Achterstallig onderhoud zou kunnen leiden tot aansprakelijkheid.

Met de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' stellen we de kaders vast voor onderhoud van infrastructuur, voorzieningen en gebouwen. Dat is van belang omdat kapitaalgoederen:

- blijvend een groot beslag op de gemeentelijke begroting leggen;
- nodig zijn om de programmadoelen van de gemeente te realiseren;
- mede het aanzien van de gemeente bepalen.

Er bestaat een direct verband tussen de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen', de staat van reserves en voorzieningen, en het investeringsplan. In het investeringsplan worden de investeringen bijeengebracht waarvan de jaarlijkse kapitaallasten verwerkt zijn in deze paragraaf. De kosten van het jaarlijks klein onderhoud zijn opgenomen in de exploitatie. Voor wegenonderhoud en openbare verlichting is structureel een budget in de begroting opgenomen. Het uitvoeringsplan voor wegen en openbare verlichting is hierop afgestemd. Voor wat betreft sportaccommodaties en gebouwenbeheer, wordt gebruik gemaakt van een onderhoudsvoorziening. Voor riolering wordt gewerkt met een egalisatievoorziening. Het verloop van deze reserves en voorzieningen is in de staat van reserves en voorzieningen in beeld gebracht en toegelicht.

Aan de lasten die in deze paragraaf worden weergegeven liggen onderhouds- en uitvoeringsplannen ten grondslag die door de raad zijn of worden vastgesteld:

Water en riolering

In december 2021 wordt het Water- en Rioleringsplan ter goedkeuring aangeboden aan de raad. Hierin zijn de resultaten verwerkt van de stresstesten en de klimaatdialoog. Deze vervangt het verbreed gemeentelijk rioleringsplan. Dit plan zal meer gericht zijn op werkwijze van de nieuwe omgevingswet en de maatschappelijke effecten van water en het klimaat.

In het nieuwe plan streven wij naar terughoudendheid met betrekking tot nieuwe investeringen als gevolg van nieuw water- of rioolbeleid en zal meer dan voorheen gekeken worden naar bredere en gezamenlijke inzet van mens en middelen om de opgaven te realiseren. Zoals in de bestuursopdracht voor het nieuwe water- en rioleringsplan vermeld staat, werken wij toe naar een raamwerkplan met jaarschijven. De werkzaamheden ten aanzien van het geprogrammeerd groot onderhoud en vervangingen maken deel uit van deze begroting.

Ontwikkelingen:

- We zien een toename in het onderhoud aan de riolering als gevolg van ouderdom. Het gaat hier om de gebieden Oud-Dongen, West-1, West-2 en drukriolering in het buitengebied.
- In 's Gravenmoer zien wij in toenemende mate beperkingen in de capaciteit van de riolering optreden als gevolg van toenemend verhard (particulier) oppervlak.

Wegen, straten en pleinen

In september 2021 is aan u Wegenbeheerplan 2022-2025 aangeboden. Hierin is het wegenonderhoud in het onderhoud openbaar domein opgenomen.

Ontwikkelingen:

- Het uitvoeren van investeringen zoals opgenomen in het investeringsplan.

Civiele kunstwerken (bruggen en duikers)

In september 2021 is aan u het Beheerplan Civiel Technische Kunstwerken 2022-2025 aangeboden. Hierin is de kwaliteit opgenomen van de kunstwerken en de criteria hoe we de kunstwerken onderhouden en in stand houden.

Ontwikkelingen:

- Het uitvoeren van onderzoeken naar constructieve veiligheid bij bruggen.
- Het inventariseren van kerende constructies (kades en keerwanden) en geluidsschermen

Openbare verlichting en verkeerregelininstallaties

Het beleidsplan voor openbare verlichting is 9 april 2020 vastgesteld.

Ontwikkelingen:

- De verkeersregelininstallatie aan de Steenstraat – Duiventorenbaan functioneert, maar is technisch zodanig achterhaald, dat er geen ondersteuning meer geleverd wordt. We zien jaarlijks een toename in het aantal storingen. In afwachting van de nieuwe N629 is besloten (Berap 2021-2) om de opgenomen vervanging (begroting 2021) niet uit te voeren en uit te stellen totdat de N629 wordt aangelegd.
- We zien een toename van storingen bij de openbare verlichting van de eerste generatie LED-armaturen.
- Vanaf 2022 zijn reguliere vervangingen binnen de openbare verlichting opgenomen in de exploitatie.

Openbaar groen

Voor het beheren van het openbaar groen en speel- en recreatieterreinen maken we gebruik van de vastgestelde gewenste beeldkwaliteiten en van groenstructuurplannen voor Dongen en 's Gravenmoer, het bomenbeleidsplan 2017, het groenbeheerplan 2017 en het speelruimtebeleidsplan. Onder openbaar groen worden ook de speel- en recreatieterreinen verstaan.

Ontwikkelingen:

- Een geactualiseerd bomen- en groenbeleidsplan met een groenbeheerplan wordt in 2022 ter vaststelling aangeboden.
- De regeling 'particulier boomonderhoud' die onder voorwaarden mogelijkheden biedt om beeldbepalende particuliere bomen door de gemeente te laten onderhouden, wordt in 2022 geactualiseerd.
- Vanaf 2022 zijn de uitgaven voor behoud en kwaliteitsverbetering van beeldbepalende bomen, bijvoorbeeld via het aanbrengen van noodzakelijke ondergrondse verbeteringen, opgenomen in de exploitatie.

Gemeentelijke gebouwen

Bij de gemeentelijke gebouwen en jeugd- en sportaccommodaties is sprake van geprogrammeerd onderhoud. De kosten worden deels door huur gedekt. Jaarlijks worden de beheerplannen bijgesteld aan de hand van jaarlijkse inspecties en beleidsontwikkelingen.

Ontwikkelingen:

- Mede door de coronaproblematiek blijft goede ventilatie van gebouwen een aandachtspunt.

Onderwijshuisvesting

Lasten van onderwijshuisvesting betreffen enkel de kapitaallasten die voortkomen uit investeringen zoals de IKC's. De onderhoudsplicht ligt bij de schoolbesturen die hiervoor via het Rijk een vergoeding ontvangen.

Sport- en cultuuraccommodaties

Voor het onderhoud aan de sportaccommodaties (zowel gebouwen als velden) zijn voorzieningen gevormd. In 2020 is de voorziening sport herijkt. Jaarlijks worden de onderhoudsplanen bijgesteld. Het beheer van de gemeentelijke binnensportaccommodaties is in handen van de Binnensport Accommodaties Dongen (BSA). De BSA ontvangt hiervoor een vergoeding. Met de BSA zijn afspraken gemaakt over de demarcatie van het onderhoud aan de binnensportaccommodaties.

Onderhoud kapitaalgoederen (x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Wegen, straten en pleinen	1.566	1.698	1.715	1.792
Openbare Verlichting en Verkeerregelinstallaties	412	411	410	409
Openbaar groen	2.162	2.191	2.192	2.205
Water en Riolering	1.678	1.847	1.903	1.988
Gebouwenbeheer	1.225	1.249	1.000	1.015
Onderwijshuisvesting	1.044	1.068	1.359	1.443
Sport- en cultuuraccommodaties	1.776	1.830	1.818	1.775
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	9.864	10.294	10.398	10.628

In deze tabel zijn de lasten weergegeven per categorie kapitaalgoederen, zoals in de exploitatie opgenomen. Dit zijn onder meer de kapitaallasten en structurele onderhoudslasten. Ten opzichte van de begroting 2021-2024 is op een aantal onderdelen verschillen zichtbaar. Grotendeels heeft dit te maken met indexering van onderhoudsbudgetten en het actualiseren van kapitaallasten op basis van de werkelijk gerealiseerde investeringen. Voor onderwijshuisvesting geldt dat de afwijking volledig toe te rekenen is aan de verschuivingen die hebben plaatsgevonden in de planning van de nieuwbouw van de IKC's. Bij Sport- en cultuuraccommodaties valt de last eveneens aanzienlijk lager uit. Het verschil wordt verklaard doordat in voorgaande jaren subsidies en bijdragen werden toegerekend aan onderhoud kapitaalgoederen. Dit is niet correct en gecorrigeerd vanaf begrotingsjaar 2022. De gedane correctie heeft geen effect op de omvang van de begroting, enkel op de weergave van het overzicht onderhoud kapitaalgoederen.

Paragraaf D. Financiering

In de financieringsparagraaf geeft de gemeente inzicht in de beheersing van de risico's met betrekking tot de financiering. De wet Fido, de financiële verordening 2020 en het treasurystatuut 2020 vormen het kader voor deze paragraaf. Daarnaast worden in deze paragraaf specifieke uitgangspunten opgenomen zoals de kasgeldlimiet. De voornaamste doelstelling van de treasuryfunctie is het beperken van de financiële risico's.

In zijn algemeenheid kunnen deze risico's worden onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. In de Dongense financieringssituatie zijn de koers- en valutarisico's niet van toepassing. Renterisico's doen zich voor op de openstaande schuld (zowel vlottend als vast). De kredietrisico's hebben betrekking op de verstrekte leningen, uitgezette beleggingen en verstrekte gemeentegaranties.

Renterisico

In 2022 zal er sprake zijn van een financieringstekort: het totaal aan benodigde geldmiddelen (voor investeringen, reguliere uitgaven en aflossingen) is groter dan de aanwezige geldmiddelen (vanuit de reguliere ontvangsten (Rijk en lokale heffingen) en de opbrengst uit grondverkopen). Dit is een situatie die elk jaar geldt voor de gemeente Dongen. Om te voorzien in de behoefte aan financiering worden zowel korte leningen (leningen met een looptijd korter dan 1 jaar, vlottende schuld genoemd) als lange leningen (leningen met een looptijd langer dan 1 jaar, vaste schuld genoemd) afgesloten. In beide gevallen loopt de gemeente een renterisico.

Wettelijk bestaan er regels die moeten voorkomen dat fluctuaties in rentepercentages een te grote invloed hebben op de rentelasten. Deze zijn vastgelegd in de Wet Fido (Wet Financiering decentrale overheden). Het gaat om de kasgeldlimiet (van toepassing op korte leningen) en de renterisiconorm (lange leningen). De kasgeldlimiet en de renterisiconorm hebben allebei als doel de leningenportefeuille van decentrale overheden te behoeden voor een onverantwoord grote gevoeligheid voor rentefluctuaties. Ze stellen dus een grens aan de structuur van de leningen, niet aan de hoogte.

De gemeente Dongen houdt met het aantrekken van financiering (kort of lang) rekening met de wettelijke normen. Op die manier wordt het renterisico beperkt.

Renterisico vlottende schuld (kasgeldlimiet)

De kasgeldlimiet richt zich hierbij op leningen met een looptijd van maximaal één jaar (ook wel korte leningen, of vlottende schuld genoemd). De kasgeldlimiet stelt dat deze korte leningen niet meer dan twee kwartalen achter elkaar hoger mogen zijn dan 8,5% van het begrotingstotaal. Indien de norm in meer dan twee opeenvolgende kwartalen wordt overschreden, dient een melding te worden gedaan bij de provincie als toezichthouder. De gemeente Dongen stuurt op de omvang van de korte leningen en zorgt ervoor dat deze de kasgeldlimiet niet meer dan twee maanden achter elkaar overschrijden. Bij een dreigende overschrijding worden de korte leningen omgezet in nieuwe, langlopende leningen. De kasgeldlimiet voor 2022 bedraagt afgerond € 5,5 miljoen op basis van de voorgeschreven berekeningswijze.

Renterisico vaste schuld (renterisiconorm)

De renterisiconorm is opgesteld met als doel de rentegevoeligheid van de portefeuille van leningen met een looptijd van één jaar of langer (de vaste schuld) te beperken. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van plotseling oplopende rentelasten. De renterisiconorm is bepaald op 20% van het begrotingstotaal. Dat wil zeggen dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet méér mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Hierbij is een minimumbedrag bepaald van € 2,5 miljoen. In onderstaande tabel wordt de renterisiconorm voor de komende jaren weergegeven.

Renterisiconorm		2022	2023	2024	2025
Omschrijving (bedragen x € 1.000)					
A	Aflossingen	7.393	7.212	7.540	7.492
	Renterisiconorm:				
B	Begrotingstotaal	65.083	62.749	66.701	66.755
C	Norm in %	20	20	20	20
D	Renterisiconorm: (minimum 2.500)	13.017	12.550	13.340	13.351
E	Ruimte (+) / Overschrijding (-) (D - A)	5.624	5.338	5.800	5.859

Liquiditeitsprognose

De gemeente Dongen werkt vanuit totaalfinanciering. Alle gemeentelijke inkomsten en uitgaven worden hierbij gesaldeerd voordat de geld- of kapitaalmarkt wordt benaderd. Goed inzicht in het verloop van inkomsten en uitgaven leidt tot betere sturing op de benodigde liquiditeiten voor de komende jaren, de aan te trekken externe financiering en de ontwikkeling van de rentekosten. Voor de begroting is een liquiditeitsprognose opgesteld. De liquiditeitsprognose is opgesteld met de cijfers uit deze begroting en het investeringsplan 2022-2025.

Vanaf 2022 neemt als gevolg van investeringen de leningenportefeuille toe.

Liquiditeitsprognose	2022	2023	2024	2025
(bedragen x € 1.000)				
Liquiditeitsprognose op 1 januari	10.673	440	449	496
Saldo inkomsten en uitgaven exploitatie	4.050	3.353	4.088	3.825
Uitgaven aflossing opgenomen leningen	-7.393	-7.212	-7.540	-7.492
Inkomsten aflossing uitstaande leningen	209	195	195	170
Uitgaven investeringen	-12.341	-19.285	-8.044	-3.285
Inkomsten grondexploitaties	1.743	-1.543	4.347	4.367
Liquiditeitsoverschot (+) / -tekort (-)	-3.059	-24.052	-6.505	-1.919
Nieuwe leningen	3.500	24.500	7.000	2.200

Kredietrisico

Bij verstrekte leningen of garantstellingen is sprake van een kredietrisico. Hier kan zich de situatie voordoen dat partijen waaraan de gemeente leningen heeft verstrekt (of waarvoor de gemeente garant staat) niet meer aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Als de lenende partij de lening niet kan terugbetalen, is de gemeente het uitgeleende geld kwijt en blijft zij zitten met de schuld die ertegenover staat. Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren:

- Een risico dat direct wordt gelopen uit hoofde van door de gemeente verstrekte leningen en uitgezette beleggingen.
- Een risico ten aanzien van verstrekte gemeentegaranties (ook wel borgstellingen genoemd). Dit is een indirect kredietrisico.

Ad a. Kredietrisico's op leningen en beleggingen

Uit hoofde van haar publieke taak heeft de gemeente Dongen de navolgende leningen (door)verstrekkt en beleggingen gerealiseerd:

Uitzettingen (leningen UG, beleggingen)	
Leningen (bedrag x € 1.000)	1 Januari 2022
Geldnemer:	
Schietsportcentrum	5
St. Dongha-Heem	100
Zwembad de Vennen, 1 ^e lening	3.638
Voorziening zwembad De Vennen**	-300
Startersleningen	596
Voorziening starterslening	-108
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn)	235
Subtotaal	4.166

Beleggingen (bedrag x € 1.000)	
Aandelen Brabant Water	111
Aandelen NV BNG	160
Grootboekschuld ministerie van Financiën	2
Totaal	4.439

* De voorziening zwembad De Vennen is als waarderingscorrectie in mindering gebracht op de vordering onder de financiële vaste activa.

** De voorziening starterslening is als waarderingscorrectie in mindering gebracht op de vordering onder de financiële vaste activa.

De uitzettingen per 1 januari 2022 zijn naar verwachting € 4.439.000. De aflossing in 2022 bedraagt naar verwachting € 209.000. De stand per 31 december 2022 zal hierdoor € 4.230.000 zijn.

Ad b. Kredietrisico's ten aanzien van gemeentegaranties (borgstellingen)

De gewaarborgde leningen derden bestaan uit:

- Leningen toegelaten instellingen, welke gewaarborgd worden door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) met achtervang rijk/gemeente.
- Garantstellingen in het kader van de Gemeentegarantie eigen woning.

De borgstelling via het WSW betrekking op leningen aan stichting Casade waarbij de gemeente Dongen achtervang-gemeente is. Deze leningen zijn in eerste aanleg geborgd door het WSW. Slechts indien de WSW niet aan de betalingsverplichtingen kan voldoen, verstrekt de achtervang-gemeente een renteloze lening aan de WSW voor 50% van het totale leningbedrag. De WSW acht het risico dat achtervang-gemeenten renteloze leningen aan hen moeten verstrekken als de andere buffers onvoldoende zijn, "zeer klein - zelfs theoretisch".

Daarnaast zijn door de gemeente garantstellingen verleend in het kader van de gemeentegarantie. De gemeentegarantie was een garantie van een gemeente voor de hypotheekschuld van een woningeigenaar ten opzichte van een geldverstrekker, zoals een bank of verzekeringsmaatschappij. Met ingang van 1995 is het stelsel van de gemeentegarantie vervangen door de Nationale Hypotheek Garantie. De (gemeente)garantstellingen nemen daardoor geleidelijk af.

Financiële risico's in beeld

Samengevat loopt de gemeente de volgende risico's in haar financieringsfunctie.

Risico	Norm	Toelichting
Renterisico vlottende schuld	Kasgeldlimiet: 8,5% van begrotingstotaal	Kasgeldlimiet 2022: € 5,5 miljoen Maximum voor de omvang van de kortlopende schulden. Bij structureel overschrijden kasgeldlimiet moet kortlopende schuld worden omgezet in langlopende schuld.
Renterisico vaste schuld	Renterisiconorm: 20% van het begrotingssaldo	Renterisiconorm 2022: € 5,6 miljoen Maximum aan de jaarlijkse aflossing en renteherziening op de langlopende schulden.
Kredietrisico	- Risico uit hoofde van door de gemeente verstrekte leningen en uitgezette beleggingen. Het risico bestaat dat de vrijvallende gelden (bij aflossing) niet tegen een gelijk rentepercentage kunnen worden belegd. - Risico ten aanzien van verstrekte gemeentegaranties (borgstellingen). Garanties dienen voort te vloeien uit gemeentelijke taken. Het verstrekken van een gemeentegarantie geschiedt bij raadsbesluit en wordt voor komend jaar niet verwacht.	

Rente-omslag

Conform het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) moet er inzicht worden gegeven in de rentelasten, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend. Daarnaast is het verplicht dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente) omslagpercentage.

Renteschema (in bedragen x € 1.000)		2022
A	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	646
B	De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-69
C	Saldo rentelasten en rentebaten	577
	Rente die aan de grondexploitaties moet worden doorberekend	-71
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	506
D	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	506
E	De aan taakvelden toe te rekenen rente (renteomslag)	592
F	Verwacht renteresultaat op taakveld treasury	86

EMU-saldo

Op grond van artikel 20 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten moet de gemeente in de programmabegroting inzage geven in het EMU-saldo over het vorig begrotingsjaar, de berekening van het geraamde bedrag over het begrotingsjaar en de berekening van het geraamde bedrag over het jaar volgend op het begrotingsjaar.

Het EMU-saldo is een in Europees verband gehanteerd en gedefinieerd macro-economisch begrip.

Het kan worden omschreven als het verschil tussen de inkomsten en uitgaven van de collectieve sector (rijk, andere overheden, sociale fondsen).

Berekening EMU-saldo	2021	2022	2023	2024
(bedragen x € 1.000)	Volgens begroting 2021	Volgens begroting 2022	Volgens meerjaren-raming in begroting 2022	Volgens meerjaren-raming in begroting 2022
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-631	1.846	929	1.005
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	6.840	9.424	16.100	4.422
3. Mutatie voorzieningen	-67	-176	-255	-127
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-3.451	-986	2.275	-4.367
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-4.087	-6.768	-17.701	824

Paragraaf E. Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

In 2021 hebben we de gewenste doorontwikkeling van onze organisatie nader bepaald op basis van behoeftes van de organisatie en met behulp van een integraal model. We besteden aandacht aan waarden, cultuur en relaties, we gaan aan de slag met kennis, vaardigheden en gedrag en kijken goed naar processen en structuren. Dat doen we door middel van de volgende acht ontwikkellijnen:

- Drijfveren
- Zelfbewustzijn
- Leiderschapsstijl
- Conflicthantering
- Organisatiestructuur
- Informatiestroom
- Werkhouding
- Visie en kernwaarden

Daarnaast is onze manier van werken verbonden aan maatschappelijke ontwikkelingen zoals de Omgevingswet. Met behulp van experimenten, pilots, Citizen Lab en andere innovatieve werkvormen proberen we een andere dialoog en interactie met onze inwoners tot stand te brengen. Rondom maatschappelijke opgaven organiseren we het zo, dat onze expertise veel meer in samenwerking met onze omgeving wordt ingezet.

In het najaar van 2021 vindt een evaluatie plaats met het opgaveteam Organisatieontwikkeling en de directie. We gaan daarin opnieuw kijken welke ontwikkellijnen aandacht verdienen. Ook starten we met teamcoaches. Een groep medewerkers die extern is opgeleid om teams op maat telkens een stapje verder in hun ontwikkeling te helpen door middel van specifieke interventies.

Een andere manier van werken

Vanwege de coronasituatie zijn veel medewerkers zo goed als volledig thuis gaan werken. Uit een inventarisatie is gebleken dat de meeste medewerkers ook na corona een deel van de tijd thuis wil blijven werken. Het is in veel gevallen efficiënter, flexibeler en werk en privé kunnen beter op elkaar worden afgestemd. Dat wordt overigens ook met ervaringen bij andere overheden en bedrijfstakken bevestigd. Het is de ambitie van de gemeente Dongen om ook in de post-coronasituatie een impuls te geven aan het thuiswerken. Dit hebben we gedaan door het faciliteren van thuiswerkvoorzieningen. Voor komend jaar is het zaak om ook aanpassingen in het gemeentehuis door te voeren, bijvoorbeeld om hybride (deels digitaal, deels fysiek) vergaderen in het gemeentehuis mogelijk te maken.

Personele ontwikkeling

In de programmabegroting 2020 is een bezuinigingstaakstelling op de gemeentelijke organisatie gelegd die oploopt tot ruim € 900.000. Hiervan is inmiddels ongeveer tweederde ingevuld. Door de toenemende druk van de afgelopen twee jaren op de formatie en het (inmiddels) beperkte 'natuurlijk verloop' in ons personeelsbestand is het onzeker of we de resterende taakstelling kunnen behalen. Formatiereductie kan alleen plaatsvinden indien tegelijkertijd taken geschrapt of efficiencyslagen gemaakt kunnen worden.

De formatie blijft krap voor het voldoen aan alle reguliere taken, daarbij komen nieuwe taken, zoals het doorvoeren van COVID-regelingen, die extra druk leggen op de formatie. Specifieke knelpunten met betrekking tot de bezetting zijn het ruimtelijk domein, met name op bouw- en woningtoezicht, en het sociaal domein. De vraag op de arbeidsmarkt in deze twee domeinen is dusdanig hoog dat, in combinatie met een beperkt aanbod, het enorm lastig is om tot een snelle en kwalitatief goede invulling te komen van vacatures. Daardoor wordt regelmatig gebruik gemaakt van externe inhuur voor piekperiodes, wat niet bijdraagt aan een structurele opbouw van het team. Het werven en behouden van medewerkers die passen bij de organisatie is een doorlopende uitdaging, die we door het ontwikkelen van jong talent, traineeships en generatiegericht personeelsbeleid aangaan.

In deze begroting doen we om die reden een voorstel voor zowel structurele als een incidentele uitbreiding van de personele formatie. Structureel stellen we de volgende uitbreidingen voor:

- Buitengewoon opsporingsambtenaren: sinds 1 januari is het aantal boa's uitgebreid van 2 naar 4. Die uitbreiding hield verband met de corona-situatie en eindigt in beginsel aan het einde van dit jaar. Door de uitbreiding zien we een duidelijke toename van het aantal in behandeling genomen meldingen. Ook is de bezetting minder kwetsbaar geworden, waardoor onderlinge vervanging (bij bijvoorbeeld vakanties) beter is geregeld. We stellen voor de capaciteit vanaf 1 januari 2022 structureel met 0,9 fte uit te breiden. Daarnaast verlengen we de tijdelijke uitbreiding van 0,9 fte in 2022 met een gedeeltelijke financiering uit de corona-steunmiddelen.
- Uitbreiding capaciteit reiniging: de uitvoering van het Uitvoeringsplan Grondstoffen leidt tot structureel meer werk. Dit jaar is dat opgevangen door inzet van externe inhuur en inzet uit andere teams. Met een uitbreiding van de capaciteit met 2 fte wordt de bezetting in lijn gebracht met de uitvoeringstaken. Dit heeft geen effect op de gemeentelijke begroting, omdat de kosten voor inhuur wegvallen.
- Momenteel herijken we met onze partners bestaande contracten ten aanzien de lokale Inkoop Voorliggende Voorzieningen. Deze herziening zal leiden tot formatieve uitbreiding, dit heeft geen direct effect op de gemeentelijke begroting omdat de kosten van voorheen detachering hiermee wegvallen.

Daarnaast worden de volgende tijdelijke uitbreidingen voorgesteld:

- Uitvoering Wmo: de uitvoering van de Wmo wordt (zoals bekend) al enige tijd geconfronteerd met een toename van meldingen. Door een toenemende vergrijzing is de verwachtingen dat de werkdruk eerder meer dan minder zal worden. Door de voortdurend hoge werkvoorraad komt het team onvoldoende toe aan verbeterlagen, zowel inhoudelijk als procesmatig. De overtuiging is dat die verbeterlagen het werk uiteindelijk beter maken. We stellen voor de uitvoering van de Wmo met (maximaal) 1 fte uit te breiden.
- Regisseur entree: er speelt momenteel veel binnen de (beleids)uitvoering van het sociaal domein. Denk aan het opzetten van het dorpssteam, de regionale inkoop in het sociaal domein en de landelijke wijzigingen die jaarlijks op gemeenten afkomen. We stellen voor één regievoerder aan te stellen die de keten van beleid, uitvoering en kwaliteit gaat versterken en de vele wijzigingen te begeleiden en coördineren. Deze functie zal worden ingevuld door middel van externe inhuur.
- Kwartiermaker VTH: op 1 september jl. is een kwartiermaker gestart voor de teams Veiligheid, Toezicht en Handhaving en Openbare Orde en Veiligheid. De kwartiermaker gaat zich voornamelijk bezig houden met de implementatie van het PHTV beleid. Ook deze functie wordt ingevuld door externe inhuur.

Zowel de tijdelijke als de structurele uitbreidingen kunnen grotendeels uit de bij Kadernota gevraagde uitbreiding van de formatie worden bekostigd. In latere jaren wordt minder uitgegeven.

Mutaties formatie en inhuur (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Uitbreiding reguliere capaciteit (boa's en Wmo)	-180.000	-130.000	-55.000	-55.000
Uitbreiding capaciteit reiniging	-95.600	-95.600	-95.600	-95.600
Uitbreiding inhuur (Entree en VTH)	-201.000	-120.000		
Totaal uitbreiding formatie en inhuur	-476.600	-345.600	-150.600	-150.600
Dekking (coronamiddelen boa's en inhuur reiniging)	-128.600	-95.600	-95.600	-95.600

Naast de hierboven genoemde uitbreidingen van de formatie wordt in de werkgeverscommissie van de gemeenteraad gesproken over uitbreiding van de formatie bij de griffie. Besluitvorming hierover is aan de (werkgeverscommissie van de) raad; deze uitbreiding is daarom nog niet verwerkt in deze begroting. In het financieel perspectief is echter budgettaire ruimte geboden om een eventuele uitbreiding mogelijk te maken.

Ziekteverzuim

Het verzuimpercentage over het jaar 2020 is uitgekomen op 5,1%, een daling ten opzichte van 2019 (5,97%). Van invloed op het dalende verzuimpercentage waren onder meer het thuiswerken en de verscherpte aandacht vanwege het Corona-virus.

De gemeente Dongen heeft in 2021, evenals de landelijke trend, te maken met een stijgend verzuimcijfer. De maanden tot en met juli 2021 tonen een stijgend cijfer (6,3%). Een aanzienlijk deel daarvan betreft mensen met (long) COVID klachten. Daarnaast bemoeilijken de beperkende maatregelen de mogelijkheden tot (fysieke) spreekuren bij de bedrijfsarts. Uiteraard spannen wij ons maximaal in om onze medewerkers passende begeleiding te blijven bieden en het verzuimcijfer beheersbaar te houden. Het preventieve beleid op het gebied van verzuim wordt daarnaast zoveel mogelijk gecontinueerd.

Informatisering en automatisering

De komende tijd zal onder andere in het teken staan van de implementatie van diverse nieuwe wet- en regelgeving met een grote impact op de informatievoorziening zoals de Wet Open Overheid, de Omgevingswet en de Wet Elektronisch Bestuurlijk Verkeer. Ook is er tijd en aandacht nodig voor de doorontwikkeling van zaakgericht werken. Het nieuwe zaakstelsel is geïmplementeerd, en nu breekt een fase aan waarin we het stelsel, onder meer met behulp van koppelingen, verder optimaliseren.

Informatiebeveiliging, in de vorm van de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO), en privacy hebben continue aandacht nodig, zowel op technisch en procesmatig vlak, als op gedrag en informatiebewustzijn.

In 2020 en 2021 hebben we de eerste stappen gezet op het gebied van datagedreven werken en ook in 2022 ontwikkelen we ons op dit punt verder. Bijvoorbeeld in combinatie met het thema dienstverlening, die we op diverse onderdelen binnen de gemeente steeds meetbaarder en daarmee inzichtelijker willen maken.

Bij alle veranderingen en ontwikkelingen gaan we ook op zoek naar manieren om slimmer te werken en onze inwoners beter te bedienen. Klantreizen en LEAN zijn daarbij methodes die we daarvoor inzetten. Ook maken we graag gebruik van de frisse blik van stagiaires en trainees, zodat we blijven innoveren.

Planning en control

Sturing en beheersing van de organisatie komen samen binnen de planning- en controlcyclus (hierna: P&C-cyclus), waarvoor een adequate interne beheersing een belangrijke basis vormt. Naast de continue doorontwikkeling van deze onderdelen wordt in 2022 ook de invoering van de verplichte rechtmatigheidsverklaring voorbereid.

Ontwikkelingen P&C-cyclus

Een ontwikkeling naar een solide financiële positie is gebaat bij een optimaal werkende P&C-cyclus. De afgelopen jaren zijn hierin al verschillende stappen gezet. Eind 2020 heeft in de Financiële Commissie een evaluatie van de P&C-cyclus plaatsgevonden. Mede op basis hiervan is de jaarplanning aangepast. In het voorjaar worden de jaarrekening, de eerste bestuursrapportage en de kadernota tegelijkertijd en in samenhang aangeboden aan de raad. In het najaar geldt dit voor de tweede bestuursrapportage en de begroting. Op die manier wordt de raad op twee hoofdmomenten in het jaar een integraal inzicht geboden in de stand van zaken in de gemeente.

Overige ontwikkelingen die in de voorliggende begroting en de overige P&C-producten terug te zien zijn:

- Doorontwikkeling van risicomanagement met onder meer inzicht in de lopende beleidsrisico's
- Concretisering van de beleidsdoelstellingen en de hieraan gekoppelde beleidsindicatoren
- Verbeterd inzicht in de lopende investeringskredieten

Eind 2021 zullen we opnieuw in de Financiële Commissie terugblikken op de documenten en procesgang van dit jaar. We blijven streven naar een continue verbetering van de P&C-cyclus. Ook voor 2022 zullen wij de raad in januari via een raadsinformatiebrief informeren over de planning van de P&C-cyclus voor het lopende jaar. In 2022 zal veel aandacht uitgaan naar het verbinden van de P&C-documenten met het nieuwe bestuursakkoord.

Interne beheersing

Binnen de organisatie is continu aandacht voor de interne beheersing van onze processen en systemen. Daar waar voorheen interne controles met name plaatsvonden ter voorbereiding van de accountantscontrole, is de focus de afgelopen jaren verlegd naar het versterken van de interne beheersing. Daarbij richten we ons meer op procesverbeteringen, efficiëntie en kwaliteitsborging aan de voorkant, en voorkomen we fouten in plaats van deze achteraf te moeten corrigeren. Hiermee maken we steeds meer de omvorming van 'controles achteraf' naar 'beheersing vooraf'.

Op basis van de bevindingen uit onze eigen interne controles als ook de bevindingen van de externe accountant stellen we verbeteracties op. In een goede balans met de organisatorische druk proberen we de interne processen zo telkens een stapje beter te organiseren en beheersen. We merken hierbij dat de werkdruk bij specifieke teams (reguliere werkzaamheden gaan uiteraard altijd voor) ervoor zorgt dat de voortgang achterblijft bij wat wenselijk is.

Rechtmatigheidsverklaring van het college over 2022

Vanaf boekjaar 2022 moet het college een rechtmatigheidsverklaring afgeven. In de huidige situatie doet de accountant dat, als onderdeel van de jaarrekeningcontrole. Met de rechtmatigheidsverklaring legt het college jaarlijks verantwoording af aan de raad over de naleving van de financiële bepalingen vanuit interne en externe wet- en regelgeving.

Ambtelijk zijn in 2020 de voorbereidingen voor de rechtmatigheidsverklaring gestart. Omdat we in het kader van de organisatieontwikkeling de afgelopen jaren al veel hebben geïnvesteerd in procesverbeteringen, valt de extra belasting mee. Aanvankelijk zou de invoering van de rechtmatigheidsverklaring per verslagjaar 2021 starten; in juni 2021 is door het kabinet besloten dit met 1 jaar op te schuiven. In het eerste kwartaal van 2022 wordt de gemeenteraad, via de controleverordening, gevraagd de kaders vast te stellen, waaronder de verantwoordingsgrens (tussen de 0% en 3%) en welke informatie over de rechtmatigheid in de paragraaf bedrijfsvoering opgenomen moet worden.

Communicatie

Betrouwbare en duidelijke informatie is belangrijk voor onze inwoners, verenigingen, ondernemers, partners. Lokaal, regionaal, nationaal en internationaal staat de samenleving nog steeds onder druk door de coronacrisis en de gevolgen daarvan. 2022 zal daarom in het teken staan van herstel en vernieuwing. Strategische communicatie kan in belangrijke mate bijdragen aan vitaal beleid, verbinding, regie en rust in de samenleving. Lokaal is maatwerk nodig. Dat gaan we doen door goed te blijven monitoren en vervolgens scherp te analyseren. Daarna kiezen we uit een breed assortiment de communicatiemiddelen die het best passen bij de kernboodschap en de (specifieke) doelgroepen. Met als doel: zoveel mogelijk Dongenaren zo snel mogelijk voorzien van heldere informatie.

Direct Duidelijk

In 2021 zijn er trainingen gevolgd, direct duidelijke filmpjes gemaakt en is de website digitaal toegankelijker geworden. In 2022 gaan we verder met het duidelijker maken van onze eigen communicatie. De informatiekrant krijgt, na een lezersonderzoek, een uitgebreide update waarbij duidelijke communicatie een uitgangspunt blijft. Ook worden in 2022 medewerkers getraind om direct duidelijk te schrijven en worden standaardbrieven herschreven.

Openbare ruimte

Een belangrijk speerpunt van de gemeente Dongen is het veilig, groen, aantrekkelijk en duurzaam maken én houden van de openbare ruimte. Het is een onderwerp dat in 2021 veel op sociale media was terug te vinden. Om inwoners te laten zien waarom projecten op een bepaalde manier worden aangepakt wordt deze content in 2022 op een andere manier gepresenteerd op de kanalen. Denk daarbij aan animatie, infographic of film.

Gebiedspromotie

Ook zetten we in op het vergroten van de zichtbaarheid van Dongen. Door de coronacrisis en de grote gevolgen daarvan hebben onze inwoners, ondernemers, verenigingen en partners extra behoefte aan verbinding en ondersteuning. Gebiedspromotie is een goede katalysator om hiervoor inspirerende mogelijkheden te creëren. Daarmee leveren we een bijdrage aan een vitale samenleving, waar het voor de verschillende doelgroepen goed wonen (bewoners), werken (ondernemers) en recreëren (bezoekers) is. Vanuit de kernwaarden van het Dongens DNA brengen we initiatieven tot stand die zorgen voor verbinding.

Inkoop en aanbestedingen, contracten

In 2021 wordt de evaluatie van het inkoop- en aanbestedingsbeleid afgerond. We verwachten dat deze evaluatie niet zal leiden tot grote wijzigingen in het inkoop- en aanbestedingsbeleid. Dat geeft ons in 2022 de ruimte om ons richten we ons op het verder professionaliseren van de inkoopfunctie binnen de gemeente Dongen. Daarbij zal, naast voortzetting van de onderstaande reeds ingezette acties, in het bijzonder extra aandacht zijn voor het vastleggen van en de controle op naleving van contractuele afspraken.

- Incorporeren circulariteit en duurzaamheid in de inkoop/aanbestedingsprocessen;
- Versterken samenhang tussen inkoop/aanbestedingsprocedure en contractmanagement;
- Voorlichting en training om de deskundigheid van vakinhoudelijke medewerkers die inkopen te bevorderen.

F. Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publieke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang is zeggenschap via vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht. Er is sprake van een financieel belang wanneer de gemeente de kosten draagt als de organisatie failliet gaat of als de organisatie haar verplichtingen niet nakomt. De gemeente kan ook risico dragen over ingelegd kapitaal, zoals bij het bezit van aandelen.

Het BBV en de financiële verordening schrijven inzicht in de ontwikkelingen bij verbonden partijen in de begroting voor. In deze paragraaf wordt dan ook de visie weergegeven op en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen. Daarnaast wordt van elke verbonden partij de actuele situatie geschetst en inzicht gegeven in eventuele risico's bij verbonden partijen.

Visie en beleidsvoornemens

De visie op verbonden partijen is door het college in 2014 verwoord in de nota Verbonden Partijen. Deze nota vormt de basis voor de gemeentelijke regierol richting verbonden partijen en biedt het daarbij behorende instrumentarium voor de omgang met de verbonden partijen.

Het concept van een nieuwe nota verbonden partijen heeft in de regio nog geen handen op elkaar gebracht om deze in een bestuurlijke route voor besluitvorming te brengen. Dit heeft enerzijds te maken met een ophanden zijnde wijziging in de Wet gemeenschappelijke regelingen en anderzijds met een evaluatie van nota verbonden partijen die in West-Brabant in uitvoering is. Het is wenselijk geacht kennis te nemen van de uitkomst van deze twee ontwikkelingen en dan te bespreken hoe verder te gaan met het in gezamenlijkheid opstellen/aanpassen van een nota verbonden partijen.

In onderstaande tabel zijn de verbonden partijen weergegeven. De gegevens eigen vermogen en vreemd vermogen zijn gebaseerd op de jaarrekening 2020, de bijdrage 2022 op de begrotingen van de verbonden partijen. Onder de tabel worden de partijen nader toegelicht.

(bedragen x € 1.000)	Bijdrage 2022	Resultaat	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
			1-1-20	31-12-20	1-1-20	31-12-20
Diamantgroep	1.435	0	5.513	8.309	14.289	14.917
GGD Hart voor Brabant	920	0	8.528	7.820	8.371	31.107
Regionale ambulancevoorziening	0	0	13.670	13.674	25.506	26.371
Regio Hart van Brabant (incl. Midpoint, excl. Jeugd)	239	0	572	652	2.136	1.398
Belastingsamenwerking West-Brabant	450	0	-424	560	4.550	3988
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant	342	0	2.609	2.195	3.880	3.546
Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	1.320	0	18.832	19.531	43.130	40.519

Diamantgroep (Tilburg)	
Programma	Dongen onderneemt
Taakveld	6.4 - Begeleide participatie
Rechtsvorm	GR met openbaar lichaam
Bestuur	Lid Algemeen Bestuur (AB)
Belang gemeente	Rijksuitkering Sociale Werkvoorziening
Openbaar belang	Participatiekansen bieden aan mensen met een beperking en afstand tot de arbeidsmarkt.
Zienswijze	De inhoudelijke koers van de Diamantgroep wordt gesteund.
Risico's	Met de Diamantgroep is afgesproken dat de deelnemende partijen de financiële risico's opvangen wanneer de organisatie zelf niet over genoeg weerstandscapaciteit beschikt. Op basis van de huidige bedrijfs- en landelijke ontwikkelingen is de Diamant-groep niet in staat om voor 2022 een sluitende exploitatiebegroting te presenteren. Volgens de Gemeentewet is de Diamant-groep als gemeenschappelijke regeling verplicht om een structurele dekking te creëren voor de begroting. Indien dit niet realiseerbaar is, zullen de deelnemende gemeenten moeten bijdragen aan het tekort door middel van een aanvullende gemeentelijke bijdrage. De doorkijk 2022-2025 laat een sluitende begroting zien in 2024 en verder. Aankomende jaren zal bij de vaststelling van de jaarrekening worden besloten hoe eventuele tekorten worden gefinancierd. Dit kan middels een gemeentelijke bijdrage dan wel een onttrekking uit het weerstandsvermogen.
Ontwikkelingen	Doelstelling van de Diamant-Groep is om in 2024 en verder te komen tot een neutraal resultaat zonder gemeenschappelijke bijdrage of gebruik te maken van het weerstandsvermogen. In 2020 is een nieuwe organisatie-inrichting & besturingsfilosofie voor de Diamant-groep vastgesteld onder de noemer "Koersen naar 2024". De ambitie van (en opdracht aan) de Diamant-groep is om zowel haar identiteit als ontwikkel- en werkbedrijf te versterken en gelijktijdig een reële meerjarenraming te presenteren. De noodzaak voor de herstructurering heeft vooral te maken met de krimp van de organisatie. Sinds de invoering van de Participatiewet zijn er namelijk al ruim 600 sw-collega's uitgestroomd. Door het toepassen van verschillende aanpassingen kan een gezonde exploitatie behouden worden. Komende jaren zal fasegewijs de organisatie worden aangepast aan de nieuwe opgave.

GGD Hart voor Brabant (Tilburg)	
Programma	Dongen zorgt
Taakveld	7.1 - Volksgezondheid
Rechtsvorm	GR met openbaar lichaam
Bestuur	Lid Algemeen Bestuur (AB)
Belang gemeente	Bedrag per inwoner
Openbaar belang	Een bijdrage leveren aan openbare en voor iedereen toegankelijke gezondheidszorg, zoals voorgeschreven door de Wet publieke gezondheid
Zienswijze	De gemeenteraad kan niet instemmen met de voorgenomen indexering van de inwonerbijdrage 2022 en roept GGD Hart voor Brabant op om de prijsinflatie binnen de begroting op te vangen zodat deze niet leidt tot verhoging van de inwonerbijdrage.
Risico's	Er zijn geen specifieke risico's van toepassing
Ontwikkelingen	De indexering van de gemeentelijke bijdrage kan na het vaststellen van de begroting veranderen. Dit heeft echter geen invloed op de gemeentelijke bijdrage voor 2022. Een eventueel begrotingstekort wordt dan opgevangen via de algemene reserve. Bij de GGD heerst een grote onzekerheid over de mate waarin taken met betrekking tot beheersing en bestrijding van het coronavirus doorlopen in 2022. Deze worden uitgevoerd in opdracht van de minister van VWS. In de begroting van de GGD is daar geen rekening mee gehouden.

Regionale ambulancevoorziening Brabant Midden- West- en Noord (Tilburg)	
Programma	Veilig Dongen
Taakveld	1.2 - Crisisbeheersing en brandweer
Rechtsvorm	GR met openbaar lichaam
Bestuur	Lid Algemeen Bestuur (AB)
Belang gemeente	Geen bijdrage
Openbaar belang	Het verlenen van kwalitatief hoogwaardige ambulancezorg
Zienswijze	Niet van toepassing
Risico's	Een risico is de budgettering vanuit de Nederlandse Zorg autoriteit (NZa). Dit kan lager zijn dan de werkelijke kosten. Om dit risico te minimaliseren worden er landelijk vanuit de AZN en lokaal met zorgverzekeraars voortgangsoverleggen gevoerd. In 2019 was er een risico geraamd van 3,7 miljoen. Voor 2022 wordt het risico ingeschat op zeer laag.
Ontwikkelingen	Al jarenlang is er sprake van volumegroei en een fors tekort aan acute-zorgpersoneel. Er is een tijdsplanning gemaakt van de uit te voeren paraatheidsuitbreidingen, met als doel een stapsgewijze verbetering van de prestaties. Bij volledige invulling van de paraatheid en onder normale omstandigheden wordt er voor 2022 verwacht dat in beide regio's een dekkingsnorm van 95% behaald kan worden.

Regio Hart van Brabant (Tilburg)	
Programma	Dongen dient
Taakveld	0.1 Bestuur / 3.1 Economische ontwikkeling
Rechtsvorm	GR met openbaar lichaam
Bestuur	Lid Dagelijks Bestuur (DB) / Bestuurscommissie (BC)
Belang gemeente	Bedrag per inwoner (excl. Jeugdzorg)
Openbaar belang	Vanuit beginsel van autonomie van het lokaal bestuur vorm geven aan regionale samenwerking op beleidsmatig en strategisch gebied tussen deelnemende gemeenten
Zienswijze	Een aantal gemeenteraden heeft zienswijzen ingediend met betrekking tot de indexering van de bijdrage per inwoner. Gemeente Dongen heeft uitgesproken dat de indexering opgevangen moet worden binnen de begroting. De signalen met betrekking tot het beperkt of niet indexeren zijn ook in vorige jaren afgegeven. Regio Hart van Brabant ontkomt echter niet aan een indexering (1,8%) van de loonkosten die het gevolg zijn van cao-verplichtingen. Om deze reden is dan ook de begroting ongewijzigd voorgesteld.
Risico's	Bij Regio Hart van Brabant zijn verder geen vaste activa, voorzieningen of vreemd vermogen aanwezig. Deze worden ook niet verwacht. Regio Hart van Brabant heeft alleen een rekening-courant verhouding met een bankinstelling waarmee alle financiële mutaties worden afgewikkeld.
Ontwikkelingen	In februari is de eindrapportage 'balanceren, verbinden en schakelen' opgeleverd. Het betreft een onderzoek naar de toekomst van regionale samenwerking in Regio Hart van Brabant. In het rapport zijn zeven (illustratieve) scenario's opgenomen. Voor alle scenario's geldt dat ze erop gericht zijn om de regionale samenwerking (beter) in balans te brengen. De planning is dat het algemeen bestuur in het laatste kwartaal van 2021 een besluit neemt. Hoe de besluitvorming uitpakt en wat de financiële consequenties zullen zijn is nog niet aan te geven .
Aanvullend	Stichting Midpoint
Bestuur	Lid Algemeen bestuur (AB)
Opdracht	Het bevorderen en stimuleren van regionale economische ontwikkelingsprojecten in de regio Hart van Brabant
Belang gemeente	Bijdrage per inwoner
Aanvullend	Bestuurscommissie Jeugd regio Hart van Brabant
Opdracht	Uitvoering geven aan de inkoop en administratief financiële afwikkeling van het bieden van een passend hulp- en zorgaanbod voor alle jeugdigen.
Belang gemeente	Bijdrage op basis van regionale begroting Jeugdzorg

Belastingssamenwerking West-Brabant (Etten-Leur)	
Programma	Algemene dekkingsmiddelen / Dongen Dient
Taakveld	Divers - OZB-woningen, OZB niet-woningen, Belastingen overig, Riolering, Afval
Rechtsvorm	GR met openbaar lichaam
Bestuur	Lid Algemeen bestuur (AB)
Belang gemeente	Bedrag per deelnemer
Openbaar belang	Heffen en innen van belastingen en uitvoeren van de Wet Onroerende Zaken
Zienswijze	Nadrukkelijker monitoren van de formatie omvang versus de dekking hiervan. Jaarcyclusproducten in lijn brengen met vereisten BBV
Risico's	Een van de risicovolle ontwikkelingen binnen het primaire proces is de invloed en opkomst van de no cure no pay bureaus. De kosten kunnen hoger worden dan in de begroting is opgenomen. De activiteiten van de no-cure-no-pay bureaus leiden namelijk tot een forse toename van het aantal bezwaarschriften. Daardoor stijgen de proces- en griffiekosten en de kosten van de formatie voor de afhandeling van de bezwaren. Beide posten zijn financieel vertaald in de begroting 2022. De toenemende kosten kunnen leiden tot een bijstelling van de lasten en daardoor ook tot een verhoging van de deelnemersbijdrage.
Ontwikkelingen	In de aanloop naar 2022 wordt de implementatie van drie belangrijke softwarepakketten afgerond (belastingpakket, waarderingspakket en financiële pakket) en wordt ook het project 'Waarderen op gebruiksoppervlakte' geheel afgerond. De nieuwe waardering is in nauwe samenwerking gedaan met de deelnemers en heeft geleid tot een hoog percentage gelijke gegevens tussen de basisregistraties WOZ en BAG.

Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (Tilburg)	
Programma	Dongen dient
Taakveld	8.3 – Wonen en bouwen
Rechtsvorm	GR met openbaar lichaam
Bestuur	Lid Algemeen Bestuur (AB)
Belang gemeente	Variabele verdeelsleutel
Openbaar belang	Een verdere verbetering tot stand brengen in de dienstverlening bij de uitvoering van toezicht- en handhavingstaken, vergunningverlening en in de kwaliteit en veiligheid van de werk- en leefomgeving
Risico's	Op dit moment is nog niet duidelijk of de invoering van de omgevingswet per 1 Juli 2022 gaat plaatsvinden. De Omgevingswet heeft grote consequenties voor de wijze waarop de OMWB gezamenlijk met de deelnemers haar taken gaat uitvoeren. Ondanks gedegen voorbereidingen is de exacte impact van de invoering, ook financieel, nog onvoldoende duidelijk. Er kan een kostenverhogend effect optreden.
Ontwikkelingen	Tegelijkertijd met het invoeren van de Omgevingswet krijgen de gemeenten voor een aantal taken met betrekking tot 'bodem en ondergrond' de verantwoordelijkheid. Het bevoegde gezag gaat dan van de provincie over op gemeenten. Een andere nieuwe ontwikkeling is dat met ingang van 2022 de gemeenten verantwoordelijk worden voor de normerende regeling werkgebonden personenmobiliteit. In het klimaatakkoord is een normerende regeling afgesproken met als doel de voor het klimaat negatieve effecten van werkgebonden mobiliteit (zakelijk verkeer en woon-werkverkeer) terug te dringen. Hierbij krijgt de omgevingsdienst een toezichthoudende taak. De VNG is in overleg met de Rijksoverheid over de toekenning van geldmiddelen van het Rijk aan gemeenten voor deze nieuwe taak.

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (Tilburg)	
Programma	Veilig Dongen
Taakveld	1.2 - Crisisbeheersing en brandweer
Rechtsvorm	GR met openbaar lichaam
Bestuur	Lid Algemeen Bestuur (AB)
Belang gemeente	Naar categorie van de gemeente
Openbaar belang	Hulp- en zorgverlening en risico- en crisisbeheersing
Zienswijze	De gemeente heeft ingestemd met de begroting 2021
Risico's	De omgevingswet bundelt de regels over ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Dit heeft consequenties op de processen en werkzaamheden in het kader van advisering. De precieze financiële consequenties zijn nog niet geheel duidelijk. De financiële impact bedraagt naar verwachting tussen de € 0,1 miljoen en € 0,5 miljoen.
Ontwikkelingen	Door de inzet bij de corona crisisbestrijding en door de beperkingen die - als gevolg van deze crisis - zijn opgelegd, hebben verschillende projecten uit het Beleidsplan 2020-2023 en geplande werkzaamheden de afgelopen periode vertraging opgelopen. Waar de focus van deze projecten eerst lag op 2020/2021, ligt deze nu op 2022/2023. Dat is binnen de looptijd van het beleidsplan. De veiligheidsregio Midden- en West-Brabant is bezig met een interne reorganisatie. Ze reorganiseren voor een toekomstbestendige Veiligheidsregio. De Veiligheidsregio houdt een bezuiniging van 2,5% aan waarbij tot 2023 er geen extra geld van de gemeenten gevraagd wordt. De bezuinigingen worden intern doorgevoerd.

Verbonden partijen: Vennootschappen en coöperaties

Bij de onderstaande verbonden partijen worden geen zienswijzen geformuleerd.

(bedragen x € 1.000)	Bijdrage	Verwacht resultaat	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
			1-1-20	31-12-20	1-1-20	31-12-20
Beheersmaatschappij Zwemsport- en recreatie	232	0	-207	-291	4.505	4.450
NV Brabant Water	0	0	665.384	674.183	479.546	523.344
NV Bank Nederlandse Gemeenten	0	0	4.887.000	5.097.000	144.802.000	155.262

Beheersmaatschappij Zwemsport- en recreatieobjecten BV (Dongen)	
Programma	Dongen leeft
Taakveld	5.2 – Sportaccommodaties
Rechtsvorm	BV
Bestuur	Aandeelhouder
Belang gemeente	Bijdrage in de exploitatie en enig aandeelhouder
Openbaar belang	Stimuleren breedtesport en beweging voor Dongenaren
Risico's	De financiële risico's zijn toegenomen door de toename van het negatief eigen vermogen. Als de coronacrisis onder controle is, zullen er naar verwachting weer snel positieve resultaten komen.
Ontwikkelingen	Als gevolg van het uitbreken van de coronacrisis is een onzekere situatie ontstaan. Het effect op de onderneming en de vraag of dit op termijn kan leiden tot continuïteitsproblemen is onduidelijk.

Brabant Water NV (Den Bosch)	
Programma	Dongen dient
Taakveld	7.2 - Riolering
Rechtsvorm	NV
Bestuur	Aandeelhouder
Belang gemeente	36.071 aandelen
Openbaar belang	Winnen, zuiveren en distribueren van water voor bedrijfsleven en huishoudens
Risico's	De risico's worden beperkt ingeschat. Het huidige weerstandsvermogen laat zien dat Brabant Water in staat is om belangrijke financiële tegenvallers op te vangen zonder grote effecten op de continuïteit van de drinkwatervoorziening of de tarifiering.
Ontwikkelingen	Brabant Water is als drinkwaterleverancier een grote onttrekker van grondwater in Noord-Brabant en het eerste bedrijf waarmee afspraken zijn gemaakt onder het motto 'minder is altijd' beter. De provincie heeft voor de periode van 2018-2022 een onttrekkingsplafond afgesproken. Brabant Water gaat ook maatregelen nemen om de groei van de (drink)watervraag terug te dringen en met name het laagwaardig gebruik van drinkwater te beperken. Het is nog onduidelijk wat hiervan het financiële effect is.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (Den Haag)	
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Taakveld	0.5 – Treasury
Rechtsvorm	NV
Bestuur	Aandeelhouder
Belang gemeente	23.510 aandelen
Openbaar belang	Het beperken van de kosten van maatschappelijke voorzieningen
Risico's	De risico's worden beperkt ingeschat. Verreweg het grootste deel van de kredietverlening van de bank is kredietrisicovrij, omdat deze aan of onder garantie van overheden plaatsvindt
Ontwikkelingen	Geen

Paragraaf G. Grondbeleid

Grondbeleid is geen doel op zich. We zetten de maatregelen binnen ons grondbeleid in om bijvoorbeeld woningen, bedrijventerreinen en voorzieningen te realiseren. Ons beleid ligt vast in de nota grondbeleid 2016 - 2021, vastgesteld door de gemeenteraad op 10 december 2015.

Tweemaal per jaar rapporteren we aan de gemeenteraad over de voortgang van de grondexploitaties via de voortgangsrapportage grondexploitatie. Dit doen we eenmaal in het voorjaar en eenmaal in het najaar. Deze rapportages vormen tevens de basis voor de begroting en jaarrekening.

Hierbij worden:

- Per exploitatie de uitgangspunten met betrekking tot de grondexploitatie geactualiseerd;
- Per exploitatie eventuele winst- of verliesnemingen berekend en verwerkt conform de voorschriften BBV;
- Per exploitatie de rente over het boekjaar toegerekend.

Aangezien er geen specifieke reserve grondexploitatie bestaat, worden de resultaten in de grondexploitatie (tussentijdse winst- of verliesneming) verwerkt met de algemene reserve. De volgende voortgangsrapportage grondexploitatie (2022-1) wordt tegelijk met deze begroting aangeboden aan de gemeenteraad. De cijfers uit die rapportage zijn reeds verwerkt in deze begroting.

Binnen het grondbeleid maken we onderscheid tussen exploitatie algemeen (inclusief gronden vallend onder materiële vaste activa) en bouwgronden in exploitatie (onderhanden werk). In 2022 worden drie locaties aangemerkt als materiële vaste activa. Er zijn zes exploitaties in uitvoering.

Exploitatie algemeen (waaronder materiële vaste activa)

Hieronder worden de kosten van de grondexploitatie geboekt die niet op de complexen van de grondexploitatie kunnen worden verantwoord. Binnen de grondexploitatie algemeen worden ook de kosten ingebracht van gronden die (nog) niet in exploitatie zijn genomen. Hieronder vallen in 2022:

- Overige verspreid liggende gronden
- Molendijk
- Zonnepark Tichelrijt

Deze gronden zijn opgenomen onder de materiële vaste activa en kunnen in de toekomst eventueel in exploitatie worden genomen en/of worden ingezet als ruilobjecten en dergelijke.

Onderhanden werk

Met ingang van 2022 zijn zes complexen in exploitatie:

- De Beljaart
- Noorderlaan
- Waspikse weg
- Tichelrijt 2
- Tichelrijt 3
- Tichelrijt Zuid

De Beljaart				
Opp. (uitgeefbaar)	3.000 m²	Boekwaarde 1-1-2022	Totaal	€ 557.000 -/-
Winstcapaciteit	€ 451.000		Per m²	€ 186 -/-
Doel	Een locatie met 778 nieuwbouwwoningen in diverse prijscategorieën. Vanaf 1 januari 2022 zijn er nog 5 woningbouwkavels te leveren. De laatste fasen van deze woonwijk (fase 4 en 5) zijn thans in uitvoering.			
Plan	Afronding van het complex is voorzien in 2023.			
Budget				

				Noorderlaan
Opp. (uitgeefbaar)	45.000 m ²	Boekwaarde 1-1-2022	Totaal	€ 5.983.000
Winstcapaciteit	€ 453.000		Per m ²	€ 133
Doel	Realisatie van een woningbouwlocatie.			
Plan	Stedenbouwkundige visie wordt gemaakt en vervolgens uitgewerkt tot bestemmingsplan.			
Budget				

Waspikse weg				
Opp. (uitgeefbaar)	20.000 m²	Boekwaarde 1-1-2022	Totaal	€ 2.407.000
Winstcapaciteit	€ 579.000		Per m²	€ 120
Doel	Realisatie van een woningbouwlocatie. Stedenbouwkundige visie wordt gemaakt en vervolgens uitgewerkt tot bestemmingsplan.			
Plan				
Budget				

Tichelrijt 2				
Opp. (uitgeefbaar)	17.000 m²	Boekwaarde 1-1-2022	Totaal	€ 1.860.000
Winstcapaciteit	€ 169.000		Per m²	€ 109
Doel	Verkoop van de nog in voorraad zijnde kavels aan De Nestel. Afronding van het complex is voorzien in 2023.			
Plan				
Budget				

				Tichelrijt 3
Opp. (uitgeefbaar)	13.000 m ²	Boekwaarde 1-1-2022	Totaal	€ 415.000
Winstcapaciteit	€ 332.000		Per m ²	€ 32
Doel	Realisatie van bedrijventerrein in aansluiting op Tichelrijt 2. Stedenbouwkundige visie voor bedrijventerrein wordt gemaakt en vervolgens uitgewerkt tot bestemmingsplan.			
Plan				
Budget				

Tichelrijt Zuid				
Opp. (uitgeefbaar)	9.000 m²	Boekwaarde 1-1-2022	Totaal	€ 262.000
Winstcapaciteit	€ 733.000		Per m²	€ 29
Doel	Realisatie van bedrijventerrein. Bestemmingsplan is vastgesteld en onherroepelijk. Afronding van het complex is voorzien in 2022.			
Plan				
Budget				

In de volgende tabel zijn de baten en lasten met betrekking tot de grondexploitatie in 2022 weergegeven. Het betreft enerzijds de grondexploitatie algemeen, een post waarin de financiële gevolgen van de niet in exploitatie genomen gronden zijn verwerkt. Dit zijn onder andere de financiën verband houdende met de complexen 'Overig verspreid liggende gronden', 'Molendijk' en 'Zonnepark Tichelrijt', maar ook van bijvoorbeeld diverse verhuurde percelen snippergroen, beoogde verkopen van snippergroen en personeelskosten verband houdende met het beheer van deze algemene grondexploitatie.

Daarnaast is van de complexen die in exploitatie zijn de jaarschijf 2022 uit de meerjarig lopende grondexploitaties in de tabel opgenomen. Generiek uitgangspunt is dat de grondexploitaties over het totaal van alle jaarschijven financieel sluitend zijn.

Het exploitatiesaldo van de grondexploitatie algemeen komt ten laste van de begroting, terwijl de exploitatiesaldi van de in exploitatie genomen complexen verrekend worden met de boekwaarden.

Grondexploitatie 2022 (bedragen x € 1.000)					
	Lasten	Baten	Exploitatie resultaat	Verrekening boekwaarde	Saldo
Exploitatie algemeen					
Grondexploitatie algemeen	277	111	-166	0	-166
Bouwgrond in exploitatie					
De Beljaart	325	1.155	830	-830	0
Noorderlaan	165	0	-165	165	0
Waspikse weg	73	0	-73	73	0
Tichelrijt 2	57	977	920	-920	0
Tichelrijt 3	764	0	-764	764	0
Tichelrijt Zuid	201	1.195	994	-994	0
Totaal	1.862	3.438	1.576	-1.742	-166

Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten

Grondslagen voor de ramingen

De begroting 2022 is opgesteld conform de geldende voorschriften voor gemeenten, het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Daarnaast is gehandeld overeenkomstig de financiële verordening 212 gemeente Dongen. De begroting is opgesteld op basis van het stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat de baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, ook al leidt dat niet tot werkelijke inkomsten of uitgaven in dat jaar.

Gehanteerde uitgangspunten bij deze begroting:

- Bij het opstellen van de begroting 2022 is uitgegaan van bestendig beleid. Afwijkingen ten opzichte van vorig jaar worden bijvoorbeeld veroorzaakt door autonome ontwikkelingen of verwerking van in de loop van 2021 genomen besluiten inzake nieuw beleid.
- Voor begrotingsjaren 2022 tot en met 2025 is uitgegaan van een constant loon- en prijsniveau voor zowel de uitgaven als de inkomsten. Als basis is hiervoor begrotingsjaar 2021 gehanteerd.
- De algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
- In de begroting is een integraal rentepercentage aangehouden van 0,75%.
- Kapitaallasten van investeringen zijn gebaseerd op grotendeels lineaire afschrijving en een rentepercentage van 0,75%.
- Een deel van de financieringsbehoefte kan worden ingevuld met kasgeldleningen (leningen voor korte periode).
- De kosten van onderhoud aan kapitaalgoederen zijn gebaseerd op beleidskaders en beheersplannen per kapitaalgoed.
- De ramingen die onderhevig zijn aan nominale ontwikkelingen (aantal inwoners, aantal woningen, aantal bijstandontvangers e.d.) zijn in de meerjarenramingen aangepast.
- De verwerking van de investeringen vindt plaats op basis van het investeringsbeleid zoals opgenomen in de Financiële Verordening 2020.
- De verwerking van reserves en voorzieningen vindt plaats op basis van het beleid zoals opgenomen in de Financiële Verordening 2020.
- De loonkosten zijn gebaseerd op basis van de begrote formatie 2021. In de berekeningen is rekening gehouden met de laatst bekende cao-afspraken.
- De subsidies zijn geïndexeerd.

Incidentele baten en lasten

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de incidentele baten en lasten en wordt het structureel begrotingssaldo gepresenteerd.

In de volgende tabellen wordt een overzicht gegeven van de incidentele baten en lasten. Incidenteel houdt in dat het gaat om baten en lasten die een tijdelijk karakter hebben. Deze zitten slecht één of enkele (maximaal 3) jaren in de begroting.

Lasten

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Thema	2022	2023	2024	2025
Transitievisie Warmte	130	-50			
Nationaal Plan Onderwijs	210	-404	-202		
Schuldhulpverlening	230	-9			
Ongediertebestrijding	530	-10			
Versterking solvabiliteit	630	-1.000			
Digitalisering archief	640	-122			
Totaal incidentele lasten		-1.595	-202	0	0

Transitie Visie Warmte

Actueel houden van de Transitie visie warmte. In 2022 worden wijkuitvoeringsplannen opgesteld. Uit deze plannen moet duidelijk worden hoe het gebruik van aardgas verminderd kan worden om daarmee de toekomstige klimaatdoelen te realiseren.

Nationaal Plan Onderwijs

Het NPO is bedoeld voor het inhalen van vertragingen en het ondersteunen van leerlingen in het onderwijs die het moeilijk hebben als gevolg van schoolsluitingen door corona. Concrete invulling van deze taak vindt plaats in overleg met de betreffende schoolbesturen.

Schuldhelpverlening

Vanaf 1 januari 2021 is de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening gewijzigd, vroegsignalering is sindsdien een wettelijke taak. Om aan deze taak te kunnen voldoen is de aanschaf van een applicatie noodzakelijk. De aanschafkosten gelden voor 2 jaar, daarna is de verwachting dat de applicatie kan worden betaald uit de kostenbesparing op de duurdere schuldhelpverleningstrajecten.

Ongediertebestrijding

In 2022 vindt het vervolg plaats van de in 2021 gestarte impuls ter bestrijding van de eikenprocessierups. Daarnaast wordt, eveneens als in 2021, op ecologische wijze getracht worden de overlast van roeken terug te dringen. Focus ligt hierbij op de wijk De Biezen.

Versterking solvabiliteit

Bij de vaststelling van de Kadernota is door de raad besloten jaarlijks te streven naar een storting van € 1 tot 1,5 miljoen in de algemene reserve ter verbetering van de solvabiliteit. Voor het jaar 2022 heeft het college ruimte gevonden voor een (eenmalige) bijdrage van € 1 miljoen.

Digitaliseren archief

Na het digitaliseren van het bouwarchief wordt in 2020 werk gemaakt van het digitaliseren van overige statische archieven zoals milieu- en hinderwetarchieven. Met dit project zijn incidenteel kosten gemoeid.

Baten

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Thema	2022	2023	2024	2025
Reserve Duurzaamheid	130	50			
Nationaal Plan Onderwijs	210	404	202		
Community Care Dongen	220	125			
Reserve Programma Andere Overheid	630	97			
Totaal incidentele baten		676	202	0	0

Nationaal Plan Onderwijs

Het NPO is bedoeld voor het inhalen van vertragingen en het ondersteunen van leerlingen in het onderwijs die het moeilijk hebben als gevolg van schoolsluitingen door corona. Middelen worden vanuit het Rijk via een specifieke uitkering ontvangen.

Community Care Dongen

De meerkosten Wmo die in 2018 t/m 2021 tijdens het experiment Community Care Dongen zijn gemaakt worden door het ministerie van VWS aan ons uitgekeerd, tezamen met een vergoeding meerkosten voor het voortzetten van Community Care Dongen in 2021. In 2022 wordt deze pilot afgerond en volgt nog een bijdrage.

Reserve Programma Andere Overheid

Het Programma Andere Overheid omvat een groot aantal verplichtingen voor de gemeentelijke overheid op het gebied van elektronische dienstverlening, vermindering administratieve lastendruk en basisregistraties. De inzet van de reserve eindigt ultimo 2022.

Structureel begrotingssaldo

Om een goed oordeel te kunnen vormen over de begroting is het van belang om het saldo te corrigeren met incidentele baten en lasten. Het structurele begrotingssaldo geeft aan of de structurele lasten met structurele baten worden afgedekt. Als dat het geval is, is de begroting structureel in evenwicht.

Structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Begrotingssaldo	538	506	543	108
Incidentele lasten	1.595	202	0	0
Incidentele baten	-676	-202	0	0
Correctie kapitaallasten	-224	-69	-201	-66
Structureel begrotingssaldo	1.233	437	342	42

Bedragen * €1.000,-	Lasten					Baten					Saldo				
	2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025
Primitief															
Programma 1 Dongen Leeft	-9.786	-7.600	-7.132	-12.319	-12.364	4.640	2.163	1.740	6.944	7.033	-5.146	-5.436	-5.392	-5.376	-5.331
110 Omgeving	-5.242	-2.610	-2.394	-7.590	-7.588	4.092	1.414	1.111	6.312	6.311	-1.150	-1.196	-1.283	-1.278	-1.277
120 Leven	-3.650	-4.099	-3.898	-3.889	-3.936	543	744	624	627	717	-3.107	-3.356	-3.274	-3.262	-3.219
130 Duurzaamheid	-894	-890	-840	-840	-840	5	5	5	5	5	-889	-885	-835	-835	-835
Programma 2 Dongen Zorgt	-19.611	-20.894	-20.690	-20.690	-20.775	789	1.384	1.057	909	916	-18.822	-19.510	-19.633	-19.781	-19.859
210 Onderwijs	-2.184	-2.326	-2.145	-2.283	-2.373	439	918	716	568	575	-1.745	-1.408	-1.429	-1.715	-1.798
220 Zorg	-16.429	-17.507	-17.498	-17.361	-17.355	241	357	232	232	232	-16.188	-17.150	-17.266	-17.129	-17.123
230 Armoede	-998	-1.061	-1.048	-1.046	-1.046	109	109	109	109	109	-889	-952	-939	-937	-937
Programma 3 Veilig Dongen	-2.079	-2.266	-2.239	-2.261	-2.285	19	19	19	19	19	-2.060	-2.246	-2.220	-2.241	-2.266
310 Integrale veiligheid	-673	-828	-786	-786	-786	16	16	16	16	16	-657	-813	-770	-770	-770
320 Rampenbestrijding en brandweer	-1.406	-1.437	-1.454	-1.475	-1.499	4	4	4	4	4	-1.402	-1.434	-1.450	-1.471	-1.496
Programma 4 Dongen Onderneemt	-11.199	-10.106	-9.476	-8.187	-8.158	8.089	7.035	6.438	5.285	5.285	-3.110	-3.072	-3.038	-2.902	-2.873
410 Ondernemerschap	-3.678	-2.271	-1.674	-522	-522	3.654	2.194	1.597	445	445	-24	-77	-77	-77	-77
420 Werknemerschap	-7.521	-7.835	-7.801	-7.666	-7.636	4.435	4.841	4.841	4.841	4.841	-3.086	-2.994	-2.961	-2.825	-2.795
Programma 5 Dongen Dient	-13.340	-14.267	-14.697	-14.776	-14.953	7.999	7.722	7.940	8.062	8.047	-5.341	-6.545	-6.757	-6.714	-6.905
510 Bestuur	-1.666	-1.799	-1.779	-1.779	-1.779	0	0	0	0	0	-1.666	-1.799	-1.779	-1.779	-1.779
520 Dienstverlening	-1.421	-1.526	-1.531	-1.649	-1.590	1.087	976	937	1.229	1.154	-334	-550	-594	-420	-436
530 Beheer en onderhoud	-7.129	-7.624	-8.034	-7.863	-8.068	3.167	2.843	3.109	2.891	2.920	-3.962	-4.781	-4.925	-4.973	-5.148
540 Afval	-3.124	-3.318	-3.353	-3.485	-3.516	3.745	3.902	3.894	3.942	3.973	621	584	541	457	457
Algemene dekkingsmiddelen en overhead	-8.600	-8.410	-8.006	-7.922	-8.109	42.448	46.528	45.470	45.399	45.383	33.848	38.118	37.464	37.477	37.273
610 Algemene uitkeringen	0	0	0	0	0	35.738	39.356	38.298	38.227	38.211	35.738	39.356	38.298	38.227	38.211
620 Gemeentelijke belastingen en heffingen	-223	-244	-262	-268	-275	5.997	6.437	6.437	6.437	6.437	5.774	6.192	6.175	6.169	6.162
630 Overige algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-487	-334	-246	-269	-379	570	592	592	592	592	83	258	346	323	213
640 Overhead	-7.890	-7.831	-7.499	-7.385	-7.456	143	144	144	144	144	-7.747	-7.688	-7.356	-7.242	-7.312
Totaal	-64.615	-63.542	-62.240	-66.155	-66.644	63.984	64.851	62.664	66.618	66.684	-631	1.309	424	463	40

Toevoegingen reserves	-319	-1.003	-3	-3	-3
530 Beheer en onderhoud	-3	-3	-3	-3	-3
630 Overige alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien	-316	-1.000	0	0	0

Onttrekking reserves	950	232	85	83	71
110 Omgeving	17	14	14	12	0
120 Leven	141	70	70	70	70
130 Duurzaamheid	90	50			
210 Onderwijs	367				
530 Beheer en onderhoud		1	1	1	1
630 Overige alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien	213				
640 Overhead	122	97			

Resultaat (thema 630)	0	538	506	543	108
------------------------------	----------	------------	------------	------------	------------

Uiteenzetting van de financiële positie

Geprognosticeerde balans

In onderstaande tabel geven we op basis van de begroting de (vereenvoudigde) balans voor 2022 en de meerjarenraming weer.

	T	T+1	T+2	T+3
	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Activa				
(im) Materiële vaste activa	74.536	83.960	100.060	104.481
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	271	271	271	271
Financiële vaste activa: Leningen	4.166	3.956	3.761	3.566
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	2	2	2	2
Totaal Vaste Activa	78.975	88.190	104.094	108.320
Vorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	9.613	8.626	10.902	7.175
Vorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen				
Uitzettingen <1 jaar	10.542	4.376	4.376	4.376
Liquide middelen	130	440	449	496
Overlopende activa	878	878	878	878
Totaal Vlottende Activa	21.163	14.321	16.605	12.925
Totaal Activa	100.138	102.511	120.699	121.246
Passiva				
Eigen vermogen	10.976	12.284	12.707	13.170
Voorzieningen	6.933	6.757	6.502	6.506
Vaste schuld	77.633	73.739	91.027	90.488
Totaal Vaste Passiva	95.542	92.780	110.236	110.164
Vlottende schuld	2.000	4.000	4.000	4.000
Overlopende passiva	2.597	5.730	6.463	7.082
Totaal Vlottende Passiva	4.597	9.730	10.463	11.082
Totaal Passiva	100.138	102.511	120.699	121.246

Vaste activa	Door investeringen in (vooral) wegen, straten en pleinen, riolering en onderwijshuisvesting neemt de boekwaarde van vaste activa in meerjarig perspectief toe.
Financiële vaste activa	De ontwikkeling van de financiële vaste activa is het gevolg van reguliere aflossingen op uitstaande leningen.
Vorraden	Door verkoop van gronden neemt de boekwaarde de komende jaren af.
Eigen vermogen	De algemene en bestemmingsreserves laten een stijgende ontwikkeling zien. Hierin zijn het verwachte resultaat 2021 (conform bestuursrapportage 2021-2) en de begrotingssaldi 2022-2025 (conform deze begroting) meegenomen.
Voorzieningen	De voorzieningen laten een dalend verloop zien.
Schulden > 1 jaar	Om de investeringen te financieren is externe financiering (leningen) nodig. Zie hiervoor ook de paragraaf financiering. Hoeveel exact geleend moet worden is afhankelijk van verschillende factoren, waaronder het tempo waarin investeringen en grondexploitaties daadwerkelijk gerealiseerd worden.

Stand en verloop van reserves en voorzieningen (bedragen * €1.000)	2022			2023			2024			2025			2026
	Saldo 1-1	T	O	Saldo 1-1	T	O	Saldo 1-1	T	O	Saldo 1-1	T	O	Saldo 1-1
Eigen vermogen													
Algemene reserve	8.014	1.000	0	9.014	0	0	9.014	0	0	9.014	0	0	9.014
Bestemmingsreserve:													
Programma Andere Overheid	97	0	97	0									
Sociale woningbouw	41	0	14	27	0	14	12	0	12	0	0	0	0
Gebiedsgericht grondwaterbeheer Dongen	74	3	1	76	3	1	78	3	1	80	3	1	82
Nederland Schoon	34	0	0	34	0	0	34	0	0	34	0	0	34
Kunst	5	0	0	5	0	0	5	0	0	5	0	0	5
Multifunctioneel Centrum	2.449	0	70	2.378	0	70	2.308	0	70	2.237	0	70	2.167
Duurzaamheid	250	0	50	200	0	0	200	0	0	200	0	0	200
Raadsinitiatieven	12	0	0	12	0	0	12	0	0	12	0	0	12
Totaal bestemmingsreserve	2.961	3	233	2.732	3	86	2.649	3	84	2.568	3	71	2.500
Totaal eigen vermogen	10.976	1.003	233	11.746	3	86	11.663	3	84	11.583	3	71	11.514
Voorzieningen													
Gebouwenbeheer	334	390	429	295	390	494	191	390	209	372	390	139	623
Sportaccommodaties	265	160	253	172	160	108	224	160	111	273	160	201	232
Pensioenen politieke ambtsdragers	3.124	150	150	3.124	150	150	3.124	150	150	3.124	150	150	3.124
Afvalverwijdering	393	0	67	327	0	43	284	0	-1	286	0	24	261
Riolering	2.817	23	0	2.840	0	161	2.679	0	228	2.452	0	313	2.139
Totaal voorzieningen	6.933	723	898	6.757	700	955	6.502	700	696	6.506	700	827	6.379
Totaal reserves en voorzieningen	17.909	1.726	1.131	18.504	703	1.041	18.166	703	780	18.089	703	898	17.893

Toelichting reserves en voorzieningen

Algemene reserve

Primaire functie van de algemene reserve is het opvangen van risico's binnen de gemeente ter dekking van niet-begrote kosten en het opvangen van financiële tegenvallers. Voor het jaar 2022 is een storting van € 1 miljoen aan de algemene reserve opgenomen ter verbetering van de solvabiliteit.

Bestemmingsreserves

- Programma Andere Overheid (PAO): Gevormd ten behoeve van de dekking van de kosten van het project Programma Andere Overheid (PAO). Dit omvat een groot aantal verplichtingen voor de gemeente op het gebied van elektronische dienstverlening, vermindering administratieve lastendruk en basisregistraties. De inzet van de reserve eindigt in 2022.
- Sociale woningbouw: Doel van deze reserve is de dekking van de rentekosten van de verstrekte opstartleningen voor starters van koopwoningen en het werkbudget volkshuisvesting.
- Gebiedsgericht grondwaterbeheer: Ten behoeve van het plan "gebiedsgericht grondwaterbeheer" is in 2015 een reserve gevormd. De reserve heeft een looptijd van 15 jaar en zal worden gevoed door de geoormerkte bijdrage van de provincie en gemeente, overeenkomstig de opgestelde kostenraming. Vanaf het jaar 2022 wordt er jaarlijks € 1.000 onttrokken ten behoeve van kleine werkzaamheden voor het gebiedsgericht grondwater meetnet.
- Nederland Schoon: Deze reserve is gevormd uit de subsidiegelden die ontvangen zijn voor de bestrijding zwerfafval van "Nederland Schoon". Uit de ingebrachte subsidiegelden dienen de uitgaven met betrekking tot bestrijding van zwerfafval in dit kader te worden bekostigd.
- Kunst: In 2016 is besloten om een bestemmingsreserve kunst te vormen en de eventuele verkoopopbrengsten van kunst en giften hierin te storten.
- Multi Functionele Accommodatie: Het doel van deze reserve is om, bij de financiering van de multifunctionele accommodatie, deze ter dekking in te brengen. De reserve wordt vanaf 2020 aangewend voor de kapitaallasten van De Cammeleur en de bijkomende exploitatiekosten.
- Duurzaamheid: Op grond van besluitvorming bij de programmabegroting 2018 is deze reserve gevormd. Voor uitvoering van het project transitievisie warmte is in 2022 een eenmalige onttrekking van € 50.000 benodigd.
- Raadsinitiatieven: Middels een amendement bij de behandeling van de begroting 2021 is een reserve voor raadsinitiatieven gevormd.

Voorzieningen

- Gebouwenbeheer: Het gaat om een voorziening die in 2020 is vormgegeven op basis van het advies van de provincie bij de begroting 2019. De lasten in het jaar van uitvoering van het onderhoud gebouwenbeheer komen ten laste van een vooraf gevormde voorziening (artikel 4.4 lid 1 sub c BBV), zodat de lasten over de begrotingsjaren kunnen worden geëgaliseerd. Voor de bepaling van de noodzakelijke omvang en toevoegingen is een meerjarig onderhoudsplan opgesteld.
- Sportaccommodaties: Het doel van deze voorziening is de gelijkmatige verdeling van de lasten van de verschillende projecten inzake het (groot) onderhoud aan de gemeentelijke sportaccommodaties. Voor de bepaling van de noodzakelijke omvang en toevoegingen is een meerjarig plan opgesteld.
- Pensioenen politieke ambtsdragers: Ten behoeve van de verplichtingen in het kader van de wet APPA is deze voorziening in 2005 gevormd ten laste van de algemene reserve. De berekening van de hoogte van de voorziening is gebaseerd op actuariële berekeningen welke jaarlijks worden opgesteld.
- Afvalverwijdering: Het gaat hier om een voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (artikel 44 lid 2 BBV). Omdat de stand van de voormalige reserve niet kan worden uitgesplitst naar de in het BBV onderscheiden componenten (onderhoud of spaarcomponent vervangingsinvesteringen) wordt deze voorziening gepresenteerd als voorziening ex. Art. 44 lid 2 BBV.
- Riolering: Het betreft hier een voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (artikel 44 lid 2 BBV). Omdat de stand van de voormalige reserve niet kan worden uitgesplitst naar de in het BBV onderscheiden componenten (onderhoud of spaarcomponent vervangingsinvesteringen), wordt deze voorziening gepresenteerd als voorziening ex. Art. 44 lid 2 BBV. Deze egalisatievoorziening dient om de pieken en dalen in de exploitatie en de tariefstelling op te vangen.

Investeringsplan 2022 - 2025

De investeringen uit onderstaand Investeringsplan zijn gebaseerd op de besluitvorming van de raad van 16 september 2021. Investeringsplan zijn hierbij opgenomen in het jaar waarin het kredietvoorstel aan de raad wordt voorgelegd. Kredieten voor het komende jaar (2022) worden via het raadsbesluit bij de Programmabegroting 2022-2025 voorgelegd aan de raad. Een uitzondering hierop vormen de kredieten voor de investeringen in onderwijshuisvesting. Deze worden via een afzonderlijk raadsvoorstel aan de raad voorgelegd. Voor de kredietvoorstellen voor IKC J.J. Anspach en J.J. 's Gravenmoer zullen zo mogelijk nog in 2021 aan de raad worden voorgelegd.

Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Wegen, straten, pleinen	2.185	580	1.840	250
N629 Realisatie (bijdrage)	1.610			
N629 Reconstructie Steenstraat	339			
Kiss & Ride Cambreur College	37			
Rotonde Fazantenweg	199			
Asfalttering Eindsestraat (rijweg)		580		
N629 Vervangen verkeersregelininstallatie			150	
Vaartweg herinrichting (verkeersplan 's Gravenmoer)			1.690	
Reconstructie Metaalstraat				250
Bruggen en duikers	108	93		
Brug Vaartweg 69	22			
Brug Waspikse weg (landbouwverkeer)	62			
Stuw Kerkebos	24			
Brug Waspikse weg (gemengd verkeer)		82		
Duiker Kerkebos (voetganger)		11		
Materieel	503	411	411	324
Tractie Wegen, Straten en Pleinen			12	23
Tractie Gladheidbestrijding	52			57
Tractie Parken en Plantsoenen	341	10	84	55
Tractie Milieustraat (reiniging)	60	387	259	40
Tractie Begraven	50	14	56	14
Tractie Rioolbeheer onderhoud en inspectie				135
Onderwijshuisvesting	10.850	5.368		
IKC J.J. Anspach	5.564			
IKC Biezen		5.368		
IKC 's Gravenmoer	5.286			
Gebouwen			1.485	
Gemeentehuis			1.485	

Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Sportaccommodaties	1.053			
Oplossing capaciteitsprobleem VV Dongen	603			
Atledo renovatie baan/toplaag	450			
Gemeente Rioleringsplan	3.068	2.037	2.920	2.894
Vervangen/renovatie technische installaties/mechanische riolering	101	199	199	159
Rioolvervanging Oude Baan (Kanaalstraat - Deken Batenburgstraat)	1.387			
Renovatie/ aanpassen drukriolering Fazantenweg	40			
Vervangen riolering Plutostraat	169			
Rioolrenovatie centrumring (Mgr. Poelsstraat, Mgr. Schaepmanlaan, Kardinaal van Rossumstraat, St. Josephstraat)	505			
Uitvoering klimaatdialoog Hoge Kant e.o.	139			
Afkoppelen hoofdstraat	345			
N629 persleiding	382			
Rioolvervanging fietspad Eindsestraat		605		
Riolering Kerkstraat		884		
Rioolrenovatie Industriestraat (DWA Metaalstraat-Textielstraat)		121		
Rioolrenovatie Middellaaan (Gasthuisstraat - Donge)		228		
Rioolrenovatie Vaartweg (verkeersplan)			516	
Rioolrenovatie Vaartweg (Wildzangweg - 's Gravenmoer)			388	
Rioolvervanging Min. Aalberselaan/Mgr. Ariënsstraat			736	
Rioolvervanging Constancestraat/Glorieux/Kruisherenstraat			638	
Rioolrenovatie Vaartweg (parallelweg)			443	
Rioolrenovatie Waspikse weg				192
Rioolrenovatie Lage Ham				485
Rioolrenovatie Lage Ham tuinen				397
Rioolvervanging Kruisherenstraat/Karmalietenstraat				641
Rioolvervanging Oude Baan (deken Batenburgstraat - Kanovijver)				1.020
Totaal Investeringsplan 2022-2025	17.767	8.489	6.656	3.468

Bijlage 1: Overzicht van geraamde baten en lasten per taakveld

Taakveld (bedragen x € 1.000)		Lasten	Baten
0. Bestuur en ondersteuning		12.914	47.318
0.1	Bestuur	1.902	
0.2	Burgerzaken	775	269
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	390	429
0.4	Overhead	7.728	144
0.5	Treasury	-157	109
0.61	OZB woningen	99	4324
0.62	OZB niet-woningen	108	1.973
0.64	Belastingen overig	37	
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		39.356
0.8	Overige baten en lasten	435	483
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	56	
0.10	Mutaties reserves	1.003	233
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	538	
1. Veiligheid		2.039	19
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.437	4
1.2	Openbare orde en veiligheid	601	16
2. Verkeer, vervoer en waterstaat		2.890	246
2.1	Verkeer en vervoer	2.851	245
2.2	Parkeren		1
2.5	Openbaar vervoer	40	
3. Economie		2.436	2.347
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.263	2.188
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	9	6
3.4	Economische promotie	164	153
4. Onderwijs		3.096	921
4.1	Openbaar basisonderwijs	9	
4.2	Onderwijshuisvesting	1.044	
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.044	921
5. Sport, cultuur en recreatie		6.336	898
5.1	Sportbeleid en activering	274	52
5.2	Sportaccommodaties	1.799	547
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.157	112
5.4	Musea	44	
5.5	Cultureel erfgoed	12	
5.6	Media	440	
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.610	187
6. Sociaal Domein		24.596	5.324
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.395	101
6.2	Wijkteams	1.527	
6.3	Inkomensregelingen	6.739	4.950
6.4	Begeleide participatie	1.435	
6.5	Arbeidsparticipatie	526	
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	441	1
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.232	272
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	6.872	
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	428	

Taakveld (bedragen x € 1.000)		Lasten	Baten
7. Volksgezondheid en milieu		7.162	6.051
7.1	Volksgezondheid	1.088	
7.2	Riolering	1.711	2.009
7.3	Afval	3.318	3.902
7.4	Milieubeheer	891	5
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	154	134
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		3.614	1.960
8.1	Ruimtelijke ordening	529	30
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.433	1.356
8.3	Wonen en bouwen	1.653	574
Totaal Taakvelden		65.083	65.083

Bijlage 2: Bijlage bij risicoprofiel

Programma	Risico	I/S*	Verwacht maximaal risicobedrag	Kans-percentage	Gewogen risicobedrag	Nieuw / bestaand
1. Dongen leeft	Als gevolg van economische ontwikkelingen blijft de uitgifte van gronden voor woonlocaties achter bij de verwachtingen. De resultaten van de grondexploitatie Beljaart zijn lager dan verwacht.	I	€ 58.000	30%	€ 17.400	Bestaand
1. Dongen leeft	Als gevolg van economische en marktontwikkelingen blijft de uitgifte van gronden voor woonlocaties achter bij de verwachtingen. De nieuwe grondexploitaties (Noorderlaan en Waspikse weg) zijn verlieslatend.	I	€ 1.939.000	30%	€ 581.700	Bestaand
1. Dongen Leeft	Als gevolg van de coronacrisis staat de exploitatie van maatschappelijke partners onder druk. Hoewel het risico inmiddels kleiner is geworden, is de kans aanwezig dat tekorten ontstaan.	I	€ 100.000	30%	€ 30.000	Bestaand
1. Dongen Leeft	De implementatie van de uitgangspuntennotitie Cammeleur kan leiden tot transitie-/frictiekosten.	I	€ 250.000	50%	€ 125.000	Nieuw
1. Dongen Leeft	De Vennen (exploitatiemaatschappij zwembad) kan niet aan haar aflossingsverplichtingen voldoen.	I	€ 100.000	30%	€ 30.000	Bestaand
1. Dongen leeft	Door stijgende materiaalprijzen en langere levertijden	I	€ 150.000	30%	€ 45.000	Nieuw

2. Dongen Zorgt 5. Dongen Dient	kunnen onderhoud en investeringen duurder uitvallen.					
2. Dongen zorgt	Aantal complexe casussen waar zwaarste zorgpakketten moeten worden toegekend. Mochten regionale solidariteitsafspraken geen soelaas bieden.	S	€ 300.000	50%	€ 150.000	Bestaand
2. Dongen zorgt	Het is niet duidelijk welke impact Corona heeft gehad op het zorggebruik. Hierdoor is niet goed vast te stellen welke onderliggende, autonome ontwikkeling er onder de zorguitgaven ligt. Hierbij speelt mee dat nog niet duidelijk is of sprake gaat zijn van een inhaaleffect.	I	€ 400.000	30%	€ 120.000	Bestaand
2. Dongen zorgt	Scherp indiceren op onder andere de Wmo kan mogelijk ook meer beroeps- en bezwaarprocedures met juridische meerkosten met zich meebrengen.	S	€ 200.000	30%	€ 60.000	Bestaand
4. Dongen onderneemt	Uitgifte van grond op bedrijfsterreinen blijft achter bij de verwachting. De resultaten van Tichelrijt 2, 3 en Zuid zijn lager dan verwacht.	I	€ 502.000	30%	€ 150.600	Bestaand
5. Dongen dient	Hogere pensioenverplichting (voormalige) wethouders en wachtgeldverplichting door onder andere daling van rente c.q. mutatie in de omvang.	S	€ 125.000	30%	€ 37.500	Bestaand
5. Dongen dient	Calamiteiten als gevolg van externe invloeden (weer, vandalisme en vernieling, virusuitbraak, bedreiging/ gevoel van	S	€ 100.000	30%	€ 30.000	Bestaand

	onveiligheid medewerkers).					
5. Dongen dient	ICT-systeem raakt onbruikbaar, bijvoorbeeld als gevolg van een hack of ransomware aanval.	S	€ 1.200.000	5%	€ 60.000	Bestaand
5. Dongen dient	Ontstaan van datalekken van privacygevoelige gegevens. Hiervoor moet een melding worden gedaan met als gevolg dat de gemeente een boete kan krijgen.	S	€ 500.000	10%	€ 50.000	Bestaand
6. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	Invoering aantal grootschalige (wets)wijzigingen waarvan de financiële effecten op voorhand lastig te voorspellen zijn. Het gaat bijvoorbeeld om de invoering van de Omgevingswet, de nieuwe Wet Inburgering, de aankomende inkoop binnen het Sociaal domein en de implementatie van het Dorpssteam.	I	€ 250.000	30%	€ 75.000	Nieuw
6. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	In geval van juridische claims kan de uitkomst leiden tot een vordering op de gemeente.	S	€ 500.000	10%	€ 50.000	Bestaand
6. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	De besluitvorming over de herijking van de Algemene Uitkering is doorgeschoven naar het nieuwe kabinet. Deze herijking kan nadelige gevolgen hebben voor de gemeente Dongen. Op basis van de huidige inzichten kan het gaan om € 600.000.	I	€ 600.000	90%	€ 540.000	Bestaand

6. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	In mei 2021 heeft een arbitragecommissie uitspraak gedaan in een geschil tussen het rijk en de VNG over de financiering van de jeugdzorg. Conform landelijke uitspraak is in deze begroting 75% van het vastgestelde bedrag als baat verwerkt. Definitief besluit over toekenning van extra middelen jeugdzorg wordt overgelaten aan een nieuw kabinet. De ingeboekte reeks is daarmee nog onzeker.	I	€ 1.000.000	10%	€ 100.000	Nieuw
6. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	Als gevolg van economische omstandigheden kan de rente stijgen, zodat met een hogere rente gerekend moet worden.	S	€ 220.000	30%	€ 66.000	Bestaand
6. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	Als gevolg van samenloop van omstandigheden (mobiliteit, ziekte) kunnen plotseling binnen 1 team op vitale en/of kwetsbare functies vacatures ontstaan die niet intern opgelost kunnen worden.	S	€ 450.000	50%	€ 225.000	Bestaand
6. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	Benadeling van de gemeente als gevolg van fraude.	S	€ 250.000	30%	€ 75.000	Bestaand
Totaal			€ 9.194.000		€ 2.618.200	

* I = een incidenteel risico, S = een structureel risico